राजश्व सुधार कार्ययोजना

(Revenue Improvement Action Plan-RIAP)

मस्यौदा प्रतिवेदन

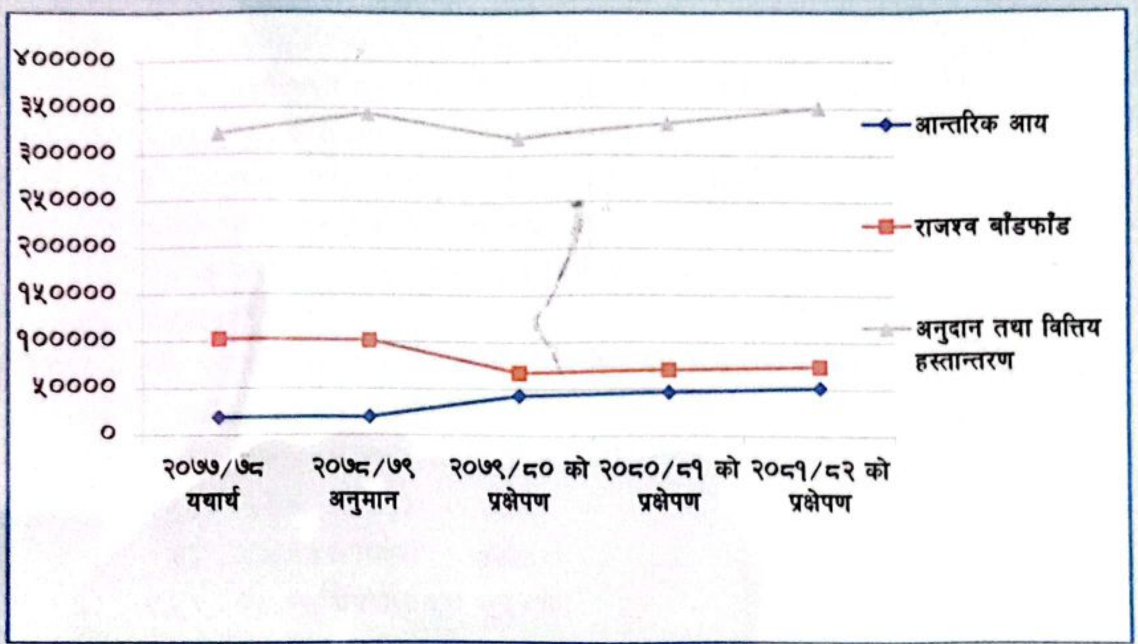

कटहरी गाउँपालिका

गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

कटहरी मोरङ्ग, प्रदेश नं १

२०७८

CamScanner

विषय सूची

परिच्छेद – एक: परिचय १

- १.१ पृष्ठभूमि १
- १.२ राजश्व सुधार योजनाको औचित्य १
- १.३ कार्ययोजनाका सोच, लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू २
- १.४ कार्ययोजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया २
  - १.४.१ सन्दर्भ सामग्री संकलन तथा अध्ययन ३
  - १.४.२ तथ्याङ्क/सूचना संकलन फारम तथा सूची विकास ३
  - १.४.३ अभिमुखीकरण तथा तालिम सामग्री तयारी ३
  - १.४.४ पदाधिकारी तथा कर्मचारी अभिमुखीकरण कार्यक्रम ३
  - १.४.५ तथ्याङ्क/सूचना संकलन तथा विश्लेषण ३
  - १.४.६ तथ्याङ्क विश्लेषण तथा मस्यौदा तयारी ४
  - १.४.७ मस्यौदा प्रस्तुती तथा छलफल ४
  - १.४.८ राजस्व सुधार कार्यायोजना अन्तिम दस्तावेज तयारी ४
- १.५ अध्ययनको सीमा ४

परिच्छेद – दुई : राजश्व परिचालन सम्बन्धी गाउँपालिकाको विद्यमान अवस्था ५

- २.१ गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय ५
  - २.१.१ राजनीतिक तथा प्रशासनिक अवस्थिति ५
  - २.१.२ भौतिक, भौगोलिक अवस्थिति ६
  - २.१.३ ऐतिहासिक चिनारी र नामाकरण ६
  - २.१.४ क्षेत्रफल, भूबनौट तथा भूउपयोग ७
  - २.१.५ जनसंख्या तथा घरपरिवार संख्या ७
  - २.१.६ नदीनाला र ताल, पोखरी ८
  - २.१.७ वन तथा जैविक विविधता ८
  - २.१.८ साँस्कृतिक तथा पर्यटकीय स्थल र सम्पदाहरू ९
- २.२ गाउँपालिकाको मानव संशाधनको अवस्था ९
  - २.२.१ राजस्व परिचालन सम्बन्धी स्थानीय नीति तथा कानून ९
  - २.२.२ संगठन संरचना (महाशाखा, शाखा, उपशाखा र इकाई) १०
  - २.२.३ मानव संशाधन/कर्मचारी विवरण १०
- २.३ गाउँपालिकाको सम्पत्ती विवरण १०
  - २.३.१ सवारी तथा निर्माण साधन (जीप, जेसिबी, ट्रिपर, ट्र्याक्टर आदी) १०
  - २.३.२ हाटबजार, पशुवधशाला ११
- २.४ आर्थिक अवस्था ११
  - २.४.१ उद्योग तथा कलकरखाना ११
  - २.४.२ व्यापार तथा व्यवसाय १३
  - २.४.३ बैंक तथा वित्तीय संस्था १४

GURU ENGINEERING SOLUTIONS P... 2018

२.४.४ बजार १५

परिच्छेद - तीनः गाउँपालिकाको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता १६

३.१ स्थानीय तहको राजश्व अधिकार सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानुनी व्यवस्था १६

३.१.१ संवैधानिक व्यवस्था १६

३.१.२ कानुनी व्यवस्था १६

३.२ आन्तरिक आय संकलनका प्रमुख क्षेत्रहरूको विद्यमान अवस्था २२

३.३ आन्तरिक आय संकलनका प्रमुख क्षेत्रहरूको विद्यमान अवस्था र सम्भावना विश्लेषण २४

३.३.१ स्थानीय कर राजश्व २४

३.३.२ गैर कर राजश्व ३१

परिच्छेद – चारः आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था ३७

४.१ राजश्व परिचालन संस्थागत तथा नीति विश्लेषण ३७

४.२ राजश्व सुधारका लागि गर्नुपर्ने कार्यको पहिचान ३७

४.३ आय संकलनको संस्थागत क्षमता ३८

४.३.१ राजस्व प्रशासन तथा परिचालनको व्यवस्था ३८

४.४ गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालन ४०

४.४.१ आन्तरिक राजश्व संरचनाको अवस्था ४३

४.५ राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरू ४४

परिच्छेद - पाँचः राजश्व सुधार कार्ययोजना ४५

५.१ राजश्व सुधारका क्षेत्रहरू ४५

५.२ राजश्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा ४६

५.३ बजेट अनुमान ४९

परिच्छेद - छः आगामी ३ वर्षको आय प्रक्षेपण ५०

६.१ राजश्व प्रक्षेपणका विधिहरू ५०

६.२ राजश्व संकलनमा पर्ने असरको प्रारम्भिक आँकलन ५०

६.३ राजश्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजश्व प्रक्षेपण ५२

६.४ आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण ५५

परिच्छेद - सातः अपेक्षित नतिजा ५८

७.१ आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण शारांश ५८

७.२ आय प्रक्षेपणको तुलनात्मक विश्लेषण ५८

७.३ नतिजा तालिका ५९

परिच्छेद - आठः कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन ६१

८.१ राजश्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयन ६१

८.२ श्रोत व्यवस्थापन ६१

८.३ कार्ययोजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन ६१

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

अनुसूचीहरू ६४

अनुसूची १: सन्दर्भ सामग्रीहरू ६४
अनुसूची २ : तथ्याङ्क र सूचना संकलनका लागि प्रयोग गरिएको सूची तथा फारम ६६
अनुसूची ३: अभिमुखीकरण कार्यक्रमका सहभागीहरूको उपस्थिति ७१
अनुसूची ४: अभिमुखीकरण कार्यक्रमका केही झलकहरू ७३

तालिकाहरू

तालिका नं. १: गाउपालिकाको वडागत विवरण ५
तालिका नं. २: गाउँपालिकाको भूउपयोग सम्बन्धी विवरण ७
तालिका नं. ३: गाउँपालिकाको जनसंख्या तथा घरधुरी सम्वन्धी विवरण ८
तालिका नं. ४: गाउपालिकामा रहेका पोखरीहरूको विवरण ८
तालिका नं. ५: राजश्व परामर्श समितिको नामावली १०
तालिका नं. ६: गाउँपालिकामा रहेका निर्माण तथा सवारी साधन सम्वन्धी विवरण १०
तालिका नं. ७: कृषि उपज तथा पशु हाट बजार सम्वन्धी विवरण ११
तालिका नं. ८: उद्योग तथा कलकारखाना सम्वन्धी विवरण ११
तालिका नं. ९: व्यवसाय सम्वन्धी विवरण १३
तालिका नं. १०: प्रमुख बजार सम्बन्धी विवरण १५
तालिका नं. ११: प्राकृतिक श्रोतको रोयल्टी बाँडफाँड(प्रतिशतमा) १९
तालिका नं. १२: स्थानीय र प्रदेश तह बीचको राजश्व बाँडफाँड २०
तालिका नं. १३: मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तशुल्कको बाँडफाँड २१
तालिका नं. १४: आन्तरिक आय संकलनको विद्यमान अवस्था विवरण २२
तालिका नं. १५: सम्पत्ति कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण २४
तालिका नं. १६: मालपोत कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण २६
तालिका नं. १७: घरबहाल कर सम्वन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण २६
तालिका नं. १८: व्यवसाय कर सम्वन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण २७
तालिका नं. १९: विज्ञापन कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण ३०
तालिका नं. २०: वातावरणीय अध्ययन गरिएका उत्खनन स्थलहरू नदीजन्य पदार्थ बिक्री सम्भावना ३१
तालिका नं. २१: नक्सा पास दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण ३३
तालिका नं. २२: व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण ३४
तालिका नं. २३: सरकारी सम्पत्तिको बहालको सम्भाव्यता विश्लेषण ३५
तालिका नं. २४: तालिका घद्द : सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण ३६
तालिका नं. २५: गाउँपालिकाको राजश्व उप शाखामा कार्यरत कर्मचारी सम्बन्धी विवरण ३८
तालिका नं. २६: विगतको ३ आ.व.को यथार्थ र चालु आ.व.को अनुमान र प्राप्तिको अवस्था ४१
तालिका नं. २७: कूल राजश्वमा शीर्षकगत योगदान (रु. हजारमा) ४३
तालिका नं. २८: राजश्व सुधार कार्ययोजना ४६
तालिका नं. २९: आगामी आ.व.हरूका लागि राजश्व प्रक्षेपणका आधारहरू (रु. हजारमा) ५२
तालिका नं. ३०: आगामी तीन आर्थिक वर्षको आय प्रक्षेपण (रु. हजारमा) ५५
तालिका नं. ३१: आगामी तीन आर्थिक वर्षको आय प्रक्षेपण शारांश (रु. हजारमा) ५८

GURU ENGINEERING ... PVT. LTD. * 2018 *

CamScanner

परिच्छेद – एकः परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान अनुसार राज्यलाई संघ, प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहमा विभाजन गरेको छ। तीन तहमा विभाजित सरकारले संविधान र कानून बमोजिम राज्यशक्तिलाई समन्वय, सहकार्य र सहअस्तित्वको आधारमा चल्ने गरी व्यवस्था गरेको छ। नेपालको संविधानको अनुसूची-८ मा स्थानीय तहको एकल अधिकार र अनुसूची-९ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकारको बारेमा स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ। जस अनुसार स्थानीय सरकारलाई विभिन्न कर तथा गैर करहरू लगाउने र उठाउने अधिकार दिएको छ। स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ९ को दफा ५५ देखि ६८ सम्म स्थानीय तहले प्रयेग गर्न पाउने आर्थिक अधिकार एवं यसका लागि कानूनी सिमा समेत निर्धारण गरेको छ। अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहले लगाउन पाउने कर, संकलन गर्न सक्ने राजश्व, संघ तथा प्रदेशबाट प्राप्त गर्ने अनुदान तथा राजश्व बाँडफाँड र आर्थिक सहयोग सम्वन्धमा स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ। यी संबैधानिक र कानूनी प्रावधान अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्र राजश्व संकलन, वजेट तर्जुमा र कार्यान्वियन गर्न सक्ने हुँदा यसलाई अझ व्यवस्थित र पारदर्शी ढंगबाट अधिकारको प्रयोग हुन आवश्यक पर्दछ।

राज्य पूनर्संरचना पश्चात स्थानीय सरकारलाई जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकारको रुपमा भएकाले जनताका आकांक्षा र चाहनाहरूको सम्बोधन गर्नुपर्ने हुन्छ। यस अवस्थामा स्थानीय तहले आ-आफ्नो जिम्मेवारी पुरा गर्न र जनचाहना अनुरुप सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक छ। स्थानीय सरकारको विकास र प्रशासनिक खर्च धान्नका लागि र स्थानीय तहको आन्तरिक राजश्व संकलनको क्षमता वृद्धि गर्न अपरिहार्य भएको छ। यसका लागि स्थानीय तहको राजश्व अधिकारका संभावित क्षेत्रहरूको खोजी गरी परिचालनका लागि अवलम्वन गर्नुपर्ने नीतिगत, कानूनी र व्यवस्थापकिय सुधारका उपायहरू पहिचान गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने हुन्छ। मध्यमकालिन खर्च संरचना तर्जुमा गर्दा तीन वर्षमा खर्च गरिने क्षेत्र, कार्यक्रम, आयोजना र क्रियाकलापहरूमा प्रति एकाई लागतसहितको खर्चको प्रक्षेपण गर्न, खर्च गरिने क्षेत्रहरूको प्राथमिकीकरण गर्न खर्चका स्रोतहरूको उल्लेख गर्नुपर्ने हुन्छ। यसका लागि राजश्व परिचालन गर्न सकिने क्षेत्रहरूको पहिचान गरी वास्तविक आन्तरिक आयको प्रक्षेपण गर्न स्थानीय तहको राजश्व सुधार कार्ययोजनाको आवश्यकता पर्दछ।

यसै सन्दर्भमा मोरङ्ग जिल्लाको कटहरी गाउँपालिकाले प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र प्रदेश १ प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत अध्यक्ष, उपाध्यक्ष सहित निर्वाचित पदाधिकारीहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजश्व शाखा तथा आर्थिक प्रशासन शाखाका कर्मचारीहरू समेतको सक्रिय उपस्थिति र सहभागिता एवं सहयोगमा गाउँपालिकाको आगामी तीन वर्षको लागि यो राजश्व सुधार कार्ययोजना, २०७८ तयार पारिएको हो।

१.२ राजश्व सुधार योजनाको औचित्य

नेपालको संविधान र विभिन्न संघीय कानूनहरूमा स्थानीय तहको वित्तीय अधिकार सम्बन्धी प्रावधानहरूको व्यवस्था गरिएका छन्। गाउँपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिनिधिहरू लगायत राजश्व संकलनमा संलग्न रहने कर्मचारीहरू समेतका लागि गाउँपालिकाको वित्तीय अधिकार सम्बन्धी संबैधानिक र कानुनी प्रावधानका बारेमा अझ वढी थप स्पष्ट पार्न, राजश्वका संभावित क्षेत्र पहिचान गर्नु जरुरी हुन्छ। राजश्वका क्षेत्र र दायरा विस्तार गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्ने दिशामा राजश्व सुधार कार्ययोजनाले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको हुन्छ। यस अध्ययनबाट तयार गरिएको राजश्व सुधार कार्ययोजना नेपाल सरकार र राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगको लागि स्थानीय तहहरूलाई उपलब्ध गराउने विभिन्न प्रकारका अनुदान सम्बन्धी मापदण्ड र आधारहरू तयार गर्न, आवधिक योजना तथा मध्यमकालिन खर्च संरचना तयार पार्न सन्दर्भ सामग्रीको रुपमा उपयोगी हुनेछ

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

। मध्यमकालिन खर्च संरचनामा तयार पार्दा तीन वर्षकालागि आन्तरिक आयको समेत प्रक्षेपण गर्न यसले सहयोग पुऱ्याउने छ । अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १८ बमोजिम स्थानीय तहले आयको अनुमान अर्थ मन्त्रालयमा पेश गर्न तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ को उपदफा (६) बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले आगामी तीन वर्षको आय प्रक्षेपण गर्नकालागि यो दस्तावेज उपयोगी हुनेछ ।

१.३ कार्ययोजनाका सोच, लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू

सोच

गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालन क्षमता सुधार सहितको राजश्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्ने

लक्ष्य

गाउँपालिकाको राजश्व सुधारका सम्भाव्य क्षेत्रहरू को पहिचान भई सुधारकालागि कृयाकलापहरू तय भएको हुने ।

उद्देश्यहरू

राजश्व सुधार कार्ययोजनाको सर्वोपरि उद्देश्य कटहरी गाउँपालिकाको आन्तरिक आयमा वृद्धि गर्न योगदान पुऱ्याउनु हो भने तत्कालिन उद्देश्य गाउँपालिकाको आन्तरिक राजश्वको परिचालनको विद्यमान अवस्थाको समीक्षा गर्ने र आन्तरिक स्रोतका सम्भावनाहरूको विश्लेषण गरी आगामी तीन बर्षको आन्तरिक आयको प्रक्षेपण सहितको राजश्व सुधार कार्ययोजना तयार गर्नु रहेको छ । यो योजनाको विशिष्ट उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :

- स्थानीय तहको आर्थिक अधिकार तथा राजश्व सुधार कार्ययोजना सम्वन्धमा गाउँकार्यपालिकाका पदाधिकारीहरू, शाखा प्रमुखहरू, कर्मचारीहरू तथा राजश्व प्रशासनमा संलग्न कर्मचारीहरूलाई स्थानीय तहको राजश्व अधिकार बारे अभिमुखिकरण गरी क्षमता विकास गर्ने ।
- गाउँपालिकाको विगत तीन वर्षको शीर्षकगत रुपमा आन्तरिक आयको अवस्था र प्रवृत्तिको विश्लेषण गर्ने र राजश्वको प्रक्षेपण गर्ने
- गाउँपालिकाको आन्तरिक आय बृद्धिका लागि आयका प्रमुख स्रोतहरूको सम्भावना र यथार्थ असुलीमा भएको फरकको पहिचान गर्ने ।
- राजश्व प्रशासनको नीतिगत, संस्थागत व्यवस्था, विलिङ्ग तथा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको विश्लेषण गर्ने ।
- गाउँपालिकाको आन्तरिक आय वृद्धिका सम्भावनाहरू पहिचान गरी राजश्व सुधार कार्ययोजना र प्रक्षेपण सहितको राजश्व सुदृढिकरण कार्ययोजना तयार गर्ने ।
- गाउँपालिकाको विद्यमान आर्थिक ऐन पुनरावलोकन गरी आवश्यक सुधारका लागि सुझाव उपलब्ध गराउने ।

१.४ कार्ययोजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया

गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने कार्यको सन्दर्भमा विभिन्न सन्दर्भ सामग्रीहरूको अध्ययन (अनुसूचीमा दिईएका), आवश्यक फाराम तथा चेकलिष्ट तयार, तथ्याङ्क तथा सूचना संकलन र विश्लेषण, समावेशी र सहभागितामूलक छलफल, परिचयात्मक बैठक तथा अभिमुखीकरण एवं कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना जस्ता विधि र प्रक्रियाहरू अवलम्बन गरिएको थियो । योजना तर्जुमाको कार्य दिग्दर्शनले निर्दिष्ट गरे बमोजिम निम्न विधिहरूको अवलम्बन गरी सम्पन्न गरिएको छ ।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

CS CamScanner

१.४.१ सन्दर्भ सामग्री संकलन तथा अध्ययन

कार्ययोजना तर्जुमा कार्यको प्रथम चरणमा विभिन्न स्रोतहरूबाट सन्दर्भ सामग्रीहरू संकलन तथा पुनरावलोकन गरिएको थियो । यस क्रममा अध्ययन तथा पुनरावलोकन गरिएको मूख्य सामग्रीहरू अनुसूची १ मा दिइएको छ ।

१.४.२ तथ्याङ्क/सूचना संकलन फारम तथा सूची विकास

सन्दर्भ सामग्रीको अध्ययन तथा विश्लेषण पश्चात तथ्याङ्क तथा सूचना संकलनका लागि आवश्यक फारमहरूको विकास गरिएको थियो । गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्यक्रमको सन्दर्भमा तथ्याङ्क संकलनको लागि प्रयोग गरिएको फारम **अनुसूची २** मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.४.३ अभिमुखीकरण तथा तालिम सामग्री तयारी

गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा सम्वन्धी दिग्दर्शन २०७६ मा दिइएको विषयवस्तुको आधारमा गाउँपालिकाको पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूलाई राजश्व सुधार सम्वन्धी अभिमुखीकरणकालागि सामग्री तयारी गरियो । अभिमुखीकरणमा समावेश गरिएका विषयवस्तुहरू तपशिलमा उल्लेख गरिए बमोजिम छन् ।

क. पदाधिकारीको लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम

- राजश्व सुधार कार्ययोजनाको औचित्व
- राजस्व सुधार कार्ययोजनाको उद्देश्य
- स्थानीय तहको एकल तथा संयुक्त राजस्व अधिकार,
- राजस्व परिचालन सम्वन्धी अनुभव आदान प्रदान,
- राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा प्रक्रिया

१.४.४ पदाधिकारी तथा कर्मचारी अभिमुखीकरण कार्यक्रम

राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा कार्यमा गाउँपालिकाको अध्यक्ष, प्रदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूलाई मिति २०७८ साल माघ ७ गते एक दिवसीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गरियो । कार्यक्रममा यस गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र राजस्व शाखाका प्रमुखको सहभागिता रहेको थियो । अभिमुखीकरण कार्यक्रमको उद्देश्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

- राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाको आवश्यकता र प्रक्रिया,
- स्थानीय तहको राजस्व अधिकार, परिमार्जित व्यवस्था र हालको अभ्यास,
- स्थानीय तहको राजस्व परिचालनमा गाउँपालिकाले भोगेका मुख्य मुद्दा र अनुभव ।

१.४.५ तथ्याङ्क/सूचना संकलन तथा विश्लेषण

गाउँपालिकाको राजस्व शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूका लागि संचालित तालिम कार्यक्रमको दौरानमा राजस्व परिचालनको विद्यमान अवस्था, उपलब्ध सूचनाको आधारमा राजस्वको शीर्षकगत संभाव्यता विश्लेषण, राजस्व परिचालन देखिएका समस्या र ती समस्याको समाधानका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरू र राजस्व प्रक्षेपणको प्रारम्भिक दस्तावेज तयार गरियो । यस प्रकार तयार प्रारम्भिक दस्तावेजमा नपुग सूचना संकलन गर्न सम्बन्धित कर्मचारी र परामर्शदाताद्वारा गाउँपालिकाको वेवसाईट, आर्थिक ऐन, आर्थिक विवरण र अन्य दस्तावेज र श्रोतबाट थप तथ्याङ्क संकलन गरियो । यसैगरी प्रत्यक्ष रुपमा कार्यपालिका कार्यालयका सम्बन्धित शाखाका कर्मचारी, वडा कार्यालय र

सम्बन्धित सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधिसँग राय परामर्श र स्थलगत अवलोकन समेत गरी तथ्याङ्क संकलन तथा अन्य श्रोतबाट उपलब्ध तथ्याङ्क रुजु समेत गरियो । यस प्रक्रियामा देहायमा उल्लिखित क्षेत्रगत तथ्याङ्क एवं सूचनाहरू संकलन गरिएको थियो :

- राजस्व परिचालनको नीतिगत, कानूनी र प्रशासनिक व्यवस्था सम्बन्धी विवरण,
- विगत आर्थिक वर्षहरूको यथार्थ आय विवरण,
- चालु आर्थिक वर्षको अनुमानीत आय विवरण तथा आर्थिक ऐन,
- आन्तरिक आय संकलनको अवस्था, स्रोत, क्षेत्र तथा दर सम्बन्धी विस्तृत विवरण,
- कर तथा गैर कर क्षेत्रहरूको शीर्षकगत दायरा, दर तथा कूल संकलनको संभावना,
- आन्तरिक आय संकलनको संभावित नयाँ क्षेत्रहरू सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा सूचना ।

१.४.६ तथ्याङ्क विश्लेषण तथा मस्यौदा तयारी

सर्वप्रथम अध्ययनका क्रममा विभिन्न स्रोतहरूको पुनरावलोकन, गाउँपालिकाबाट प्राप्त अभिलेखहरूको अध्ययन र गाउँपालिकामा आयोजना गरिएको कार्यशाला गोष्ठीबाट प्राप्त सुझाव र सल्लाहका आधारमा प्रारम्भिक मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरिएको थियो ।

१.४.७ मस्यौदा प्रस्तुती तथा छलफल

यसरी तयार गरिएको राजस्व सुधार कार्ययोजनाको मस्यौदा प्रतिवेदनलाई सम्बन्धित पक्षहरू गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरू समक्ष प्रस्तुत गरी आवश्यक सुझावहरू तथा पृष्ठपोषण संकलन गरिएको थियो । त्यहाँबाट प्राप्त सुझावहरूलाई मस्यौदा राजस्व सुधार कार्ययोजनामा समावेश गरिएको थियो ।

१.४.८ राजस्व सुधार कार्यायोजना अन्तिम दस्तावेज तयारी

गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरू, राजश्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजश्वसँग सम्बन्धित कर्मचारी आदिबाट प्राप्त सुझावहरू समावेश गरी प्रतिवेदनलाई अन्तिम रुप दिइएको थियो

१.५ अध्ययनको सीमा

कटहरी गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना निम्नानुसारका सीमामा रही तयार गरिएको छ :

- गाउँपालिकाको प्रमुख आयश्रोतको रुपमा रहेको सम्पत्ति कर अनुमानका लागि साविक मालपोत कार्यालयमा रहेको क्षेत्रभित्रको घर जग्गाको लगत गाउँपालिकामा उपलब्ध नभएको कारण सम्पत्ति कर यति नै प्राप्त हुन सक्छ भन्ने ठोस आधारको अभावले सहभागीहरूले दिएको सूचना र अनुमानमा निर्भर रही सोही आधारमा तयार गरिएको छ ।
- यस अध्ययन गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट प्राप्त अभिलेख तथा दस्तावेज, गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरू तथा सम्बन्धित कर्मचारीहरू र अन्य सरोकारवाला पक्षहरूसँग गरिएको छलफल र कार्यशालाबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा तयार गरिएको हो ।
- राजस्व प्रक्षेपण गर्ने क्रममा कतिपय स्रोतहरूका करदाताको संख्या सम्बन्धी आधिकारिक आधार तथ्याङ्क प्राप्त हुन नसकेकोले सहभागीहरूले दिएको सूचनालाई आधार मानिएको छ ।
- गाउँपालिकाको बस्तुगत विवरण तयार भई नसकेको र सहभागीहरूमा सम्पूर्ण गाउँस्तरीय तथ्याङ्क सम्बन्धी जानकारी हुन नसक्नुले पनि अध्ययनलाई सीमावद्ध गराएको छ ।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

परिच्छेद – दुई : राजश्व परिचालन सम्बन्धी गाउँपालिकाको विद्यमान अवस्था

गाउँपालिकाको राजश्व परिचालनसंग सम्वन्धित आन्तरिक तथा वाह्य पक्षहरूलाई यस परिच्छेद अन्तर्गत विश्लेषण गरिएको छ। विशेषत गाउँपालिकाको परिचय, आन्तरिक आय परिचालनको विद्यमान अवस्था र हालका मुख्य सवालहरूलाई छोटकरीमा व्याख्या गरिएको छ। यसले गाउँपालिकाको आय संकलनको लागि संस्थागत क्षमतामा सुधारका लागि गर्नुपर्ने कार्यहरू पहिचान गर्न सहयोग पुग्नेछ।

२.१ गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

२.१.१ राजनीतिक तथा प्रशासनिक अवस्थिति

कटहरी गाउँपालिका नेपालको प्रदेश नं १ को मोरङ जिल्लामा अवस्थित छ। यस गाउँपालिकाको पूर्वमा धनपाल गाउँपालिका, पश्चिममा बिराटनगर महानगरपालिका, उत्तरमा ग्रामथान गाउँपालिका र दक्षिणमा जहदा गाउँपालिका अवस्थित छ। कटहरी, भौडाहा र थलाहा मिलेर संयुक्त रुपमा कटहरी गाउँपालिकाको निर्माण वि.सं. २०७४ सालमा भएको हो। यस गाउँपालिकाभित्र जम्मा ७ वटा वडाहरू रहेका छन। बिराटनगरवाट कालो पत्रे सडक (रंगेली रोड) कटहरी गाउँपालिका हुँदै पूर्वमा उर्लाबारी हुँदै पूर्व (पश्चिम राजमार्गमा जोडिएकोले कटहरी गाउँपालिकाका स्थानियवासीहरूलाई यस क्षेत्रका बिभिन्न शहरहरूमा सेवा सुविधा लिन दिन सहज भएको छ।

सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले तयार गरेको नमुना बमोजिम गठित गाँउपालिका, गाउँपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको सङ्ख्या तथा सिमाना निर्धारण आयोगले मिति २०७३ पुस २२ मा पेश गरेको प्रतिवेदनअनुसार माननीय सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रीको संयोजकत्वमा गठित समितिलेदेहायबमोजिम प्रशासकीय हिसाबमा यस गाँउपालिका तत्कालीन कटहरी, भौंडाहा र थलाहा गा.वि.स हरूलाई समेटेर निर्माण गरिएको गाँउपालिका हो। कटहरी गाँउपालिकामा समेटिएका साविकको गा.वि.स.हरूको वडागत विवरण निम्नअनुसार रहेको छ :

यस गाउँपालिकाको कार्यालय कटहरी चौक स्थित (साबिक कटहरी गा. बि.स भवनमा) अवस्थित छ। ५१.५९ वर्ग कि. मि. क्षेत्रफल ओगटेको यस गाउँपालिकाको जनसंख्या वि.स. २०७४ को तथ्यांकनुसार ४२८०९ रहेको छ।

तालिका नं. १: गाउपालिकाको वडागत विवरण

नयाँ वडा	समावेश गाविस र नगरपालिका	जनसंख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)
१	कटहरी (२,३)	६५३१	५.७५
२	कटहरी (१,५)	७०१४	५.७१
३	कटहरी (४,६)	५१०६	३.७९
४	कटहरी (७–९)	७८२७	७.३१
५	भौडाहा (१–४,९)	४१२०	६.४१
६	भौडाहा (५–८) र थलाहा (५,६,८,९)	७१६६	११.८९
७	थलाहा (१–४,७)	५०४५	१०.७३
जम्मा		४२८०९	५१.५९

स्रोत : संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको वेवसाइट

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

२.१.२ भौतिक, भौगोलिक अवस्थिति

नेपालको मानचित्रमा कटहरी गाँउपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति निम्नअनुसार रहेकोछ। प्रदेश : १ नम्बर जिल्ला : मोरङ गाँउपालिका : कटहरी गाँउपालिका वडा सङ्ख्या : ७ भौगोलिक अवस्थिति : २६° २६'१८.१४" देखि २६° ३२'१७.६५" उत्तरी अक्षांश ८७° १७'१९.१७" देखि ८७° २४'४०.०७" पूर्वी देशान्तर क्षेत्रफल : ५१.५९२ वर्ग किमी उचाइ : समुद्र सतहदेखि करिब ६२ देखि ८३ मिटरसम्म सिमाना : पूर्व : रंगेली नगरपालिका तथा धनपालथान र जहदा गाँउपालिका उत्तर : ग्रामथान गाउँपालिका पश्चिम : विराटनगर महानगरपालिका दक्षिण : जहदा गाँउपालिका औसत लम्बाइ, चौडाइ : पूर्व-पश्चिम लम्बाइ : ११ किमी उत्तर-दक्षिण चौडाइ : ११ किमी. जलवायु : उष्ण स्रोत: न्क्ष नक्सा, नापी विभाग।

२.१.३ ऐतिहासिक चिनारी र नामाकरण

कटहरी गाँउपालिकाको नामाकरण सम्बन्धमा विभिन्न भनाईहरू रहेका छन। जसमध्ये एउटा प्रचलित भनाई अनुसार कटहरी को नामकरणका बारेमा स्थानीय जनमानसमा प्रचलित एक किंवदन्ती अनुसार यस भेगमा एक देवीको थान थियो। त्यस थानमा भाकल तथा पुजा आजा गरेको खण्डमा मानिसका सबै प्रकारका दुख तथा कष्टहरू हट्ने मान्यतामा यसलाई कटहरी भनिएको हो। सोही स्थानलाई हाल आएर कटहरी नामाकणरण गरीएको एतिहासीक पुष्टी छ भने अझ विशिष्ट रुपमा हेर्दा अघी कटहरी गाउँपालिकाको ठुलो भुभागलाई घना जंगलले ढाकेको देखिन्छ। यहाँका नदी किनारका भागमा केही जातजातिका मानिसहरूका स–साना बस्तीहरू थिए। घना जंगल र पानिको श्रोतका कारण नदी किनारी भागमा बस्न आवस्यक थियो। कटहरी गाउँपालिका भेगमा वेलाबेलामा पाईने पुराना बसोबासका अवशेषहरूले यसै कुराको संकेत गरेको छ। थलाहा, भौडाहा र कटहरी आसपास यस्ता थुप्रै प्रकारका अवशेषहरू पाइएका छन। तिनीहरू कतिपय नासिएका छन भने कतिपय अझसम्म उजागर हुन सकेका छैनन्। अघि राणा कालमा हुलाकी मार्ग बनाउने क्रममा सिघिया खोला छेउमा कटहरी मा नै एउटा ठुलो ताल्चा पाइएको र त्यसैको आधारमा विराट राजाको दरवार क्षेत्रका रुपमा विराटनगरको नामाकरण भएको मान्यता छ। यस आधारमा कटहरी को सम्वन्ध विराटनगर संगै गांसिएको छ र यसको प्राचिनता विराटनगर जत्तिकै पुरानो मानिन्छ। ऐतिहासिक रुपमा मोरङको कटहरी लगायतको विराटनगर भेग बिभिन्न राज्यको अधिनमा पर्ने र यदाकदा स्थानिय रजौटाले शासन गर्ने स्थान थियो। कुनै बेला मत्स्य देश भित्र पर्ने कटहरी लगायतको वरपरको ठुलो स्थानमा धैरै पहिले देखी नै मानिसको बसोवास भएको अनुमान छ। मोरङको भेडीयारी, कसेनीको धनपालगढी, हरैचा र राजघाट सरह नै धनपालथान क्षेत्रमा पनि मानिसहरूको बसोबास थियो। सम्भवत मध्यकालमा कुनै बेला कटहरी भेग पनि राजा धनपालको अधिनमा थियो भन्ने देखिन्छ। कटहरी मा पनि हाल सम्म धनपालथान नामको एउटा थान रहेको तथा त्यसमा पुजाआजा गर्ने परम्परा रहेको हुनाले यस भेगमा पनि धनपालको प्रभव रहेको बुझ्न सकिन्छ। बिजयपुर भेग विभिन्न राजा र रजौटाका अधिनमा पर्ने र तिन बाट छुट्कारा पाउने क्रममा नै यस भेगमा विजयनारायण पछि पाल्पाली सेन राजा लोहांगसेनले कब्जा गरे। पाल्पाली सेनको अधिनमा परेको कटहरी लगायतको मोरङ राज्य मकवानपुरको अधिनमा राखिएको थियो यस भेगको राजा भन्ने लोहागसेन थिए, जो मकवानपुरमा बसेर शासन गर्दथे। अझ पछि भने मकवानपुरे सेन राजा हरी सेनका नाती विधाता इन्द्रसेनले मकवानपुरबाट बिजयपुरलाई अलग राज्य बनाएको हुँदा कटहरी लगायतको स्थान बिजयपुरको अभिन्न अंग बन्न पुग्यो। सेन काल भन्दा अघिनै कसेनीको धनपालगढीलाई किल्ला बनाएर एक जना स्थानिय रजौटाले शासन चलाएका थिए। तिनको राजधानी र दरवारका अवशेषहरू अहिले पनि कसेनीमा रहेको छ। यस लाइ स्थनिय मानिसहरूले संरक्षण गरेर राखेका छन। जसलाई धनपालगढीका नामले जान्ने गरिन्छ। सम्भवत धनपालको दक्षिणी गढी या सिमाना भने धनपालथान थियो। यता कटहरी मा पनि धनपालथान छ। यस बाट कुनै बेला कटहरी पनि धनपालको अधिनमा रहेको अनुमान गर्न सकिन्छ। सम्भवत राजा धनपालको पश्चिमी किल्ला(सिमा) सिंघिया खोला थियो। बि.स. १७६० तिर कटहरी नजिकैको जंगलमा बनस्खण्डी बाबा

आएका थिए । तिनले कटहरी नजिकै जंगलमा एक दिन धुनी जगाएर बसेको कुरा ईतिहासमा बणित छ । तसर्थ कटहरी नजिकै पर्ने बिराटनगर अस्पताल क्षेत्रभित्र बनस्खण्डीबाबाको मन्दीर निर्माण गरिएको छ । यसै क्रममा बि.स. १८३१ सालमा बिजयपुर बृहत्तर नेपालमा गाभिए पछि भने कटहरी लगायतको जियपुर भेक पनि बृहतर नेपालभित्र पर्न पुग्यो । त्यसपछि केहि समयसम्म सँगुरीगढी बाट यस भेगको सासन चल्यो । पछि मोरडको शासन रंगेली सदरमुकामबाट चलाउन लागियो । यता वि.स. १९७१ साल पछि भने मोरडको सदरमुकाम बिराटनगरमा सऱ्यो र कटहरी बिराटनगरको सिमावर्ती गाउँका रुपमा रहिआएको छ

२.१.४ क्षेत्रफल, भूबनौट तथा भूउपयोग

समुद्री सतहबाट ६२ देखि ८३ मिटरको उचाइ सम्म फैलिएको यस गाँउपालिकाको कुल क्षेत्रफल ५१.५९२ वर्ग किमी रहेको छ । यसमध्ये ४२.५३७ वर्ग किमी (करिव ८२.७४ प्रतिशत) खेतीपातीका लागि उपयोग भएको देखिन्छ भने करिव ०.१५९ वर्ग किमी (०.३ प्रतिशत) वनजङ्गल तथा २.२७६ वर्ग किमी (४.४ प्रतिशत) जल क्षेत्रले ओगटेको छ भने २.१७८ वर्ग किमी (४.२ प्रतिशत) औद्योगिक क्षेत्र रहेको छ ।

तालिका नं. २: गाउँपालिकाको भूउपयोग सम्वन्धी विवरण

क्र.सं.	जमिनको किसिम	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.मा)	प्रतिशत
१	व्यापारिक क्षेत्र	०.०९७	०.१९
२	धार्मिक क्षेत्र	०.०११	०.०२
३	उद्योग	२.१७८	४.२२
४	वस्तीहरू	३.३८७	६.५६
५	सार्वजनिक	०.२६९	०.५२
६	कृषि क्षेत्र	४२.५३७	८२.४५
७	वन	०.१५९	०.३१
८	रोड	०.६७८	१.३१
९	नदीनाला	२.२७६	४.४१
	जम्मा	**५१.५९२**	१००.००

स्रोत: कटहरी गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण २०७६

२.१.५ जनसंख्या तथा घरपरिवार संख्या

घरधुरी सर्वेक्षण २०७६ अनुसार कटहरी गाँउपालिकाको कुल जनसङ्ख्या ४२८०९ मध्ये पुरुष २१८९५ महिला २०९१४ जना रहेको छ । त्यसै गरी जम्मा घरपरिवार सङ्ख्या ८९०९ छ भने लैङ्गिक अनुपात १०५ रहेको छ । औषत परिवार सङ्ख्या ४.८१ जना रहेको यस गाँउपालिकाको जनघनत्व करिब ८२९.८ प्रति वर्ग किमी रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार यस गाउँपालिकाको घरसंख्या ९३७० परिवार संख्या १०५२२ र जनसंख्या ४८६६३ रहेको छ । वि.स. २०६८ को जनगणनासंग तुलना गर्दा जनसंख्या वृद्धिदर २.०१ प्रतिशत रहेको छ । वडागत रूपमा जनसङ्ख्याको वितरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

CamScanner

तालिका नं. ३: गाउँपालिकाको जनसंख्या तथा घरधुरी सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	घरपरिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको	लैङ्गिक अनुपात	क्षेत्रफल	जनघनत्व(प्रति वर्ग कि.मी.
		पुरुष	महिला	जम्मा	औषत आकार	(प्रति १०० महिलामा पुरुष)		
१	१२९४	३३१३	३२१८	६५३१	५.०५	१०३	६	११३६
२	१६०३	३६७९	३३३५	७०१४	४.३८	११०	६	१२२८
३	११३१	२६६५	२४४१	५१०६	४.५१	१०९	४	१३४७
४	१४९२	३९८३	३८४४	७८२७	५.२५	१०४	७	१०७१
५	८३४	२१०२	२०१८	४१२०	४.९४	१०४	६	६४२.७
६	१४८१	३५९०	३५७६	७१६६	४.८४	१००	१२	६०२.७
७	१०७४	२५६३	२४८२	५०४५	४.७०	१०३	११	४७०.२
जम्मा	८९०९	२१८९५	२०९१४	४२८०९	४.८१	१०५	५२	८२९.८

स्रोत: कटहरी गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण २०७६

२.१.६ नदीनाला र ताल, पोखरी

यस गाँउपालिकाको वडा नं ३ र ७ मा बाहेक अरु वडाहरूमा सार्वजनिक पोखरीहरू देखिदैनन् । यस गाउापालिकामा भएका पोखरीहरू तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४: गाउपालिकामा रहेका पोखरीहरूको विवरण

क्र.सं.	सार्वजानिक पोखरी तथा नदीनालाहरू	वडा नं
१	पोखरी (१ विघा) मण्डल टोलामा	३
२	पोखरी (५ कट्ठामा) सहनीटोलमा	३
३	बवा बनसखण्डी पोखरी	७
१	सिंधिया खोला	१
२	सिंधिया, लोहन्द्रा, जुडी	२
३	कुकुर पुला(खोल्सो)	२
४	सुखानी खोला	५
५	पिचरा खोला	५
६	हुतहुते खोला	७

स्रोत: कटहरी गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण २०७६

२.१.७ वन तथा जैविक विविधता

कुल क्षेत्रफल ५१.५९२ वर्ग किमी मध्ये ०.१५९ वर्ग किमी (करिब०.३ प्रतिशत) जमिन वनजङ्गल तथा ४.४ वर्ग किमीजल क्षेत्रले ओगटेको छ । तराई, वनजङ्गल , कृषि र औद्योगिक क्षेत्रको प्रचुरता यस स्थानको विशेषता हो । कटहरी गाँउपालिका प्राकृतिक रूपमा धनी क्षेत्र हो। यस क्षेत्रको प्राकृतिक वनजङ्गल, औद्योगिक, विभिन्न बालीहरू उब्जाउन सकिने जमिन, नदी यस क्षेत्रका प्रमुख प्राकृतिक सम्पदा हुन्। त्यसै गरी खेत तथा बारी क्षेत्रमा मकै, धान, दाल, गँहु र माछा पालन खेतीको प्रचुर सम्भावना देखिन्छ ।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

CamScanner

ग्रामीण अर्थतन्त्रमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने कृषिसँगै जलस्रोत, पर्यटन आदिको विकासमा वन क्षेत्रले महत्वपूर्ण अवसरहरूको सिर्जना गरेको हुन्छ । बढ्दो जनसङ्ख्या वा सहरीकरण र अन्य वैकल्पिक व्यवस्थाको अभावमा वन क्षेत्रमा चाप बढिरहेको छ ।यस वनजङ्गलको विनाश, भूक्षय, जैविक विविधतामा ह्रास जस्ता पर्यावरणीय प्रतिकूलताहरू बढ्दै जान्छन ।

२.१.८ सांँस्कृतिक तथा पर्यटकीय स्थल र सम्पदाहरू

थारु, चौधरी, क्षेत्री, मधेसी, जनजाति, दलित लगायत जातजातिहरूको बसोबास रहेको यस क्षेत्रमा आ-आफ्ना जातिगत धर्म, संस्कृति र परम्परा जीवित रहेका छन्। तुलनात्मक रूपमा मध्यम क्षेत्रफल रहेको यो गाँउपालिका सांस्कृतिक विविधताले भरिपूर्ण छ । विभिन्न समुदाय, जातजातिका मानिसको बसोबास भएकाले धार्मिक सहिष्णुताका साथ चाडपर्व मनाउने गर्दछन्। दसैं, तिहार, जितिया, छठ, होली, कृष्ण जन्माष्टमी, दुर्गामेला, बुद्ध जयन्ती, सिरुवा पर्व, ईद आदि यहाँका प्रमुख चाडपर्वको रूपमा रहेका छन्। विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक एवं पुरातात्त्विक महत्त्वका स्थलहरू रहेको यो गाँउपालिकाको गहनाको रूपमा श्री तवेस्वर नाथ, सलेश थान,श्री बबा बनसखण्डी धाम, गोपाल फनपार्क पर्यटकीय स्थल र अन्य मठमन्दिर तथा विशेष उत्साहका साथ मनाइने सिरुवा मेला, वडा दशै(दुर्गापुजा), शिवरात्री, हु...तु...तु... धुरधुरेमेला तथा महरम (मुस्लिमहरूको) आदि यहाँका सांस्कृतिक सम्पदाको रूपमा रहेका छन् ।

२.२ गाउँपालिकाको मानव संशाधनको अवस्था

२.२.१ राजस्व परिचालन सम्बन्धी स्थानीय नीति तथा कानून

यस गाउँपालिकाले राजश्व परिचालनसंग सम्वन्धित ऐन, निर्देशिका, कार्यविधि निर्माण गरेको छ । राजश्वसंग सम्वन्धित ऐन, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू गरी १३ वटा निर्माण गरिएका छन ।

१) स्थानीय तहको आर्थिक ऐन (५ वर्षको)
२) स्थानीय तहको विनियोजन ऐन (५ वर्षको)
३) एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन निर्देशिका, २०७७
४) ठेक्का बन्दोवस्त सम्बन्धी कार्यविधि २०७८
५) कटहरी गाउँपालिकाको नगर प्रहरी व्यवस्था गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८
६) इट्टाभट्टा माटो उत्खनन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७
७) घर बहाल कर व्यवस्थापन कार्यविधि २०७७
८) व्यवसाय कर सम्बन्धी कार्यविधि २०७७
९) कटहरी गाउँपालिकाको कर तथा गैर कर राजश्व सम्बन्धी ऐन २०७७
१०) बजार अनुगमन निर्देशिका २०७५
११) 'घ' वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजत पत्र सम्बन्धी कार्यविधि,२०७५
१२) स्थानीय तह सहकारी ऐन, २०७५
१३) कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७५

राजश्व परिचानकालागि आवश्यक देखिएका कार्यविधिहरू

- सम्पत्ति कर तथा मालपोत संकलन कार्यविधि
- बहाल विटौरी शुल्क संकलन कार्यविधि
- पार्किङ शुल्क संकलन कार्यविधि
- सार्वजानिक निजी साझेदारी सम्बन्धमा गर्न बनेको ऐन

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

- स्थानीय बजार व्यवस्थापन तथा अनुगमन ऐन
- फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन
- फोहरमैला व्यवस्थापन नियमावली

२.२.२ संगठन संरचना (महाशाखा, शाखा, उपशाखा र इकाई)

यस गाउँपालिकामा राजश्व उप शाखाको स्थापना गरिएको छ । यस अन्तर्गत अधिकृत स्तर छैटौंस्तरको १ जना , सहायक स्तर चौथो १ जना गरी जम्मा २ जना कार्यरत रहेको अवस्था छ । यस नगरको संगठन संरचना अद्यावधिक गरिएको छैन ।

२.२.३ मानव संशाधन/कर्मचारी विवरण

यस गाउँपालिकाको राजश्व परिचालनको लागि नीतिगत सुझाव तथा अनुगमनका लागि उपप्रमुखको संयोजकत्वमा निजी क्षेत्रको प्रतिनिधित्व गर्ने उद्योग तथा वाणिज्यसंग सम्वन्धित संस्थाहरूको प्रतिनिधिहरू समेत रहेको ७ सदस्यीय राजश्व परामर्श समितिको गठन भै कार्यरत रहेको छ ।

तालिका नं. ५: राजश्व परामर्श समितिको नामावली

क्र.सं.	नाम	पद	समिति/जिम्मेवारी
१	श्री मन्दिता कुमारी सरदार	उपाध्यक्ष	संयोजक
२	श्री किशोर कुमार पाण्डेय	वडाध्यक्ष (वडा नं.२)	सदस्य
३	श्री प्रताप कुमार श्रेष्ठ	वडाध्यक्ष (वडा नं.६)	सदस्य
४	श्री जदुलाल कामत	वडाध्यक्ष (वडा नं.३)	सदस्य
५	श्री सरिता कुमारी सरदार	कार्यपालिका सदस्य	सदस्य
६	श्री राम सुन्दर थापा	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	
७	राजश्व शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव	

स्रोत : राजश्व उपशाखा कटहरी गाउँपालिका, २०७८

२.३ गाउँपालिकाको सम्पत्ती विवरण

२.३.१ सवारी तथा निर्माण साधन (जीप, जेसिबी, ट्रिपर, ट्र्याक्टर आदी)

यस गाउँपालिकामा रहेका सवारी साधनसम्वन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ । यस गाउँपालिकामा मोटरसाइकल संख्या सबैभन्दा धेरै १४ वटा रहेको छ । आपतकालिन सेवाकालगि १ वटा एम्वुलेन्स र १ वटा जिप रहेका छन । एम्वुलेन्सलाई स्वास्थ्य शाखा अन्तर्गत राखी भाडामा दिदै आइएको छ । यस सम्वन्धी पूर्ण विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ६: गाउँपालिकामा रहेका निर्माण तथा सवारी साधन सम्वन्धी विवरण

क्र.सं.	मेसिन औजार तथा अन्य उपकरण	इकाई	संख्या	हालको उपयोग
१	एम्वुलेन्स	संख्या	१	आपतकालिन सेवा
२	जिप	संख्या	१	अफिस प्रयोजन
३	मोटरसाइकल	संख्या	१४	अफिस प्रयोजन
४	साइकल	संख्या	३५	अफिस प्रयोजन
५	स्कुटर	संख्या	२	अफिस प्रयोजन

स्रोत : कटहरी गाउँपालिका कार्यालय, २०७८

GURU ENGINEERING SOLUTION PVT. LTD. 2018

२.३.२ हाटबजार, पशुवधशाला

यस कटहरी गाउँपालिकाका वडा नं. १,४, ५ र ६ मा हाट बजार लाग्ने गरेको छ । यसको पूर्ण विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ७: कृषि उपज तथा पशु हाट बजार सम्वन्धी विवरण

क.सं.	नाम	स्थान	वडा न.	हाट बजार लाग्ने दिन
१	बुधहटिया हाट बजार		१	
२	नयाँ बजार		४	
३	बाङगे हरिया हाट बजार		५	
४	वलुघाट हाट बजार		६	

स्रोत : समूह छलफल कटारी गाउँपालिका २०७८

२.४ आर्थिक अवस्था

२.४.१ उद्योग तथा कलकरखाना

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालन भएका र कटहरी गाउँपालिकामा दर्ता भएका व्यापार तथा व्यवसायहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं. ८: उद्योग तथा कलकारखाना सम्वन्धी विवरण

क.सं	व्यवसायको नाम	वडा नं.	क.सं	व्यवसायको नाम	वडा नं.
क)	**इट्टा उद्योग**				
१	अजन्ता इट्टा उद्योग	५	७	आरती इट्टा उद्योग	२
२	अम्बे इट्टा उद्योग	५	८	राजश्यामा इट्टा उद्योग	५
३	अंकित इट्टा उद्योग	५	९	गणेश इट्टा उद्योग	४
४	कृष्ण प्रणाम इट्टा उद्योग	५	१०	मोरङ राजधानी इट्टा उद्योग	४
५	न्यु एसिसि इट्टा उद्योग	४	११	हिमाल इट्टा उद्योग	४
६	उत्सव इट्टा उद्योग	२	११	हिमाल इट्टा उद्योग	४
ख)	**फर्निचर उद्योगहरू**				
१	जय हनुमान भेनिगर	२	६	सुनिल काष्ठ उद्योग	२
२	अनिस स-मिल	४	७	श्री लक्ष्मी स-मिल	७
३	दुर्गा फर्निचर उद्योग	४	८	विशाल काष्ठ उद्योग	१
४	लक्ष्मी स-मिल	४	९	मंसुरी दराज उद्योग	३
५	अंश फर्निचर उद्योग	२			
ग)	**प्लाष्टिक उद्योग**				
१	प्यासाफिक प्लाष्टिक उद्योग	१	४	डाइमण्ड प्लाष्टिक उद्योग	१
२	कुवेर प्लाष्टिक उद्योग	२	५	हरिनारायण प्लाष्टिक उद्योग	१

ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

CamScanner

क्र.सं	व्यवसायको नाम	वडा नं.	क्र.सं	व्यवसायको नाम	वडा नं.
३	पूर्वाअञ्चल प्लाष्टिक उद्योग	४	६	पवनपुत्र प्लाष्टिक उद्योग	४
घ)	**फुड उद्योग**				
१	शिव भगवती खाद उद्योग	४	१०	अमन पाउरोटी उद्योग	३
२	ववा भेजिटेवल	१	११	नटराज चामल उद्योग	३
३	क्लासिक फुट वेयर	४	१२	गणेश फुड	२
४	सिया खाद उद्योग	४	१३	हेल्थ एण्ड डाइजिन प्रोडक्ट	५
५	बकणी खाद उद्योग	३	१४	एसियन फुड	६
६	श्याम फुड प्रोडक	२	१५	एसियन स्पाइसिस एण्ड फुड प्याकेजिग	६
७	क्वालीटि थाइ फुड	४	१६	श्री हिमाल फिड एण्ड फटिलाइजर	४
८	श्री राम रिफाइन प्रा.लि.	४	१७	क्वालिटी अयल	४
९	लक्ष्मी फुड एण्ड स्नाक्स	१	१८	क्वालिटी थाइ फुड	४
ङ)	**एग्रो फार्म**				
१	हिमाल एग्रो फार्म	६	३	वागमति फटिलाइजर एण्ड केमिकल्स	
२	पथिभरा एग्रो फार्म	६	४	श्री हिमाल फिड एण्ड फटिलाइजर	
च)	**अन्य उद्योगहरू**				
१	सप्तकोशि सिमेन्ट उद्योग	४	८	क्वालीटी सोप उद्योग	४
२	लक्ष्मी नारायण स्टिल प्रा.लि	३	९	मित्तल घरेलु उद्योग	१
३	कृष्ण कुट उद्योग	४	१०	ओम श्री पशुपति ग्रिडर	२
४	जय माता दि उद्योग	२	११	नेप एण्ड फ्लेक्सिरथाक	४
५	वाबा जुट मिल	१	१२	युनाइटेड फेगेन्स प्रा.लि.	१
६	वाबा सोप उद्योग	१	१३	अन्नपूर्ण कृषि मल खाद उद्योग	७
७	रजत नीट उद्योग	४	१४	पिनाक वायर एण्ड स्टिल उद्योग	२
छ)	**लघु उद्योग**				
१	अंश लघु उद्योग	२	१२	फेसन फेवरिकेटस	४
२	सुजिता पेन्ट्स इन्डुसटिज	२	१३	कृष्ण फेवरिकेटस	२
३	जगदम्वा कापी उद्योग	३	१४	कृति प्रिन्ट एण्ड प्याक	२
४	ए एन एक्स प्रा.लि.	३	१५	श्याम राठि	४
५	ग्रिन टायर्स	४	१६	श्री कृष्ण प्यूल	४
६	श्री जय बजरंग फेवरिक	४	१७	एम टेक मेड प्रा. लि	४
७	सारासर फिंगर उद्योग	३	१८	ग्रिन कन्ट्क्सन	४

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

क्र.सं	व्यवसायको नाम	वडा नं.	क्र.सं	व्यवसायको नाम	वडा नं.
८	वालाजी पेपर उद्योग	३	१९	उत्सव ओभर सिज	१
९	युनाइटेड फेगेन्स प्रा.लि	१	२०	वोहरा इ.प्रा.लि	२
१०	सुरेश राठि उद्योग	१	२१	जाजु प्रिन्ट पेक	१
११	लक्ष्मी कपास उद्योग	२	२२	प्रविण पेपर	१

स्रोत :कटहरी गाउँपालिका २०७८

२.४.२ व्यापार तथा व्यवसाय

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालन भएका र २०७८ पुस सम्म कटहरी गाउँपालिकामा दर्ता भएका व्यापार तथा व्यवसायहरूको सङ्ख्या १३३८ रहेको छ जस्मा तरकारी तथा फलफुल व्यवसाय, किराना पसल, खाजा घर तथा चिया पसल सवै भन्दा घेरै सञ्चालनमा रहेको व्यवसायहरू हुन । गाउँपालिकामा रहेको व्यवसायको सम्पूर्ण विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ९: व्यवसाय सम्वन्धी विवरण

क्र.सं.	व्यवसायीको नाम	वडा नं							जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	
१	दुग्ध व्यवसायी	३	३	३	१०	१			२०
२	टेलर्स /सिलाई ,कटाई	१५	१५	७	१०	६	५	१०	६८
३	सुनचाँदी व्यवसायी	१	१	२	५				९
४	भाडा व्यवसायी	१	५	१	३				१०
५	होटल व्यवसायी		२						२
६	फेन्सी व्यवसायी	२	४	१०	१५				३१
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	२	४	६	२	३	२		१९
८	तरकारी तथा फलफूल व्यवसाय	२०	७	२२	१५०	१०	२०	३५	२६४
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	३	५	५	५			४	२२
१०	माछामासु पसल, व्यवसाय	५	७	१२	८	८	१०	२२	७२
११	हेयर सैलुंग तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	७	१५	१३	८		२	३	४८
१२	उद्योग	२	११	१६	२५	६	३	४	६७
१४	वेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी				३		१		४
१५	वाल मनोरञ्जन			१					१
१६	बंगुर पालन	७		२		५०	३	२०	८२
१७	वोडिंग स्कुल संचालन	३	२	२	३	१		१	१२
१८	ठेक्कापट्टा	२	२	२					६
१९	जुत्ता पसल	२	१२	७	२		१	२	२६
२०	फोटो स्टुडियो	१	७	२	२		१	१	१४

ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

क्र.सं.	व्यवसायीको नाम	वडा नं							जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	
२१	फर्निचर	१		३	५	१	२	३	१५
२२	किनारा पसल तथा व्यवसायी	१६	६०	२५	३०	१०	२२	३०	१९३
२३	सि.डि.पसल	१	२		२				५
२४	पुल हाउस		१						१
२५	अटो वर्कसप	३	२	५		५		१	१६
२६	राइस मिल	३	६	१०	३	४	४	९	३९
२७	घडि रेडियो टि.भी मर्मत		३	२	४			१	१०
२८	पेट्रोल पम्प	१	१	१					३
२९	मसला उद्योग				१				१
३०	चस्मा पसल		२						२
३२	खाजाघर तथा चिया पसल	२०	४५	२५	३५	१२	८	३५	१८०
३३	ढुवानी सेवा		५	७	७				१९
३४	ट्युसन सेन्टर		२	१				४	७
३८	नर्सरी फुल व्यवसायी		२						२
३९	ग्यास डिलर	३	२	५	३	१			१४
४१	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स						१		१
४३	कम्प्युटर ट्रेनिंग सेन्टर साईवर व्यवसायी			१					१
४५	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकप		५	३	२		१	२	१३
४६	मनी टान्सफर		२						२
४७	सहकारी	३	५	५	५	१	२	३	२४
४८	वैंक		१	२					३
४९	विज्ञापन मिडिया र केवल सेव	१							१
५०	कागज उद्योग तथा छापाखाना		१		१	१			३
५१	पानी फिल्टर		१						१
५२	पार्टी प्यालेस		१						१
५३	भेटनरी		१	१	२				४
	जम्मा								१३३८

२.४.३ बैंक तथा वित्तीय संस्था

यस गाउँपालिका भित्र राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, ग्रामिण विकास बैंक र ३४ वटा सहकारी संस्थाले वित्तिय कारोवार अगाडि बढाइ रहेका छन।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2013

२.४.४ बजार

यस गाउँपालिकामा विभिन्न व्यवसायीक बजार जस्तै हाट, कृषि बजार, हटिया र चोकहरू रहेका छन । यस गाउँपालिकाका वडा १ देखि ४ सम्म जम्मा एक-एक वटा बजार रहेको छ भने वडा न ५ मा तीन वटा, वडा नं. ६ मा तीन वटा र वडा नं. ७ मा दुई वटा व्यवसायीक बजारहरू रहेका छन । यसको पुर्ण विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. १०: प्रमुख बजार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बजारको नाम	वडा नम्बर
१	बुध हाट , कृषि बजार	१
२	कटहरी	२
३	कटहरी	३
४	कटहरी ४, नयाँ बजार	४
५	बाँगे बजार,	५
६	सुखानी हटिया	५
७	फुटानी हाट	५
८	बुद्ध हाट	६
९	बालु हाट	६
१०	मगल हाट	६
११	मन्दीरटोल चोक	७
१२	बांगे हटिया	७

स्रोत: कटहरी गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण २०७६

परिच्छेद - तीन: गाउँपालिकाको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता

यस परिच्छेदमा स्थानीय तहलाई प्राप्त राजश्व अधिकार र सो अधिकारको कार्यान्वयन, सम्भावना, समस्या तथा चुनौतीहरू र सुधार गर्नुपर्ने कार्यहरूको शीर्षकगत विश्लेषण गरिएको छ।

३.१ स्थानीय तहको राजश्व अधिकार सम्बन्धी संवैधानिक तथा कानुनी व्यवस्था

नेपालको संविधान, **स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४** मा स्थानीय सरकारको राजश्व अधिकार सम्बन्धीका प्रावधानहरू यस शीर्षक अन्तर्गत प्रस्तुत गरिएको छ।

३.१.१ संवैधानिक व्यवस्था

नेपालको संविधान २०७२ को अनुसूची (८) (स्थानीय तहको अधिकार सूची) को प्रावधान अनुसार स्थानीय तहलाई निम्नानुसार राजश्व अधिकार प्रदान गरेको छ :

- सम्पत्ति कर
- भूमिकर (मालपोत)
- घर जग्गा बहाल कर
- घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क
- सवारी साधन कर
- सेवा शुल्क, दस्तुर
- पर्यटन शुल्क
- विज्ञापन कर
- व्यवसाय कर
- दण्ड जरिवाना
- मनोरञ्जन कर
- प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी

त्यसैगरी नेपालको संविधान २०७२ मा स्थानीय तहको राजश्व अधिकार सम्बन्धी निम्न धारामा थप प्रावधान देहाय अनुसार रहेको छ :

- धारा २२८ : कर लगाउन वा ऋण लिन नपाईने
- (१) कानून बमोजिम बाहेक स्थानीय तहमा कुनै पनि किसिमको कर लगाउन, उठाउन र ऋण लगाउन पाईने छैन।
- (२) स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्रको विषयमा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसारपसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश वा स्थानीय तहलाई प्रतिकूल नहुने गरी कानून बनाई कर लगाउन सक्नेछ।
- धारा २३६ : अन्तर प्रदेश व्यापार

संविधानमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि एक प्रदेश वा स्थानीय तहबाट अर्को प्रदेश वा स्थानीय तहको क्षेत्रमा हुने वस्तुको ढुवानी वा सेवाको विस्तार वा कुनै प्रदेश वा स्थानीय तहको क्षेत्रमा हुने बस्तुको ढुवानी वा सेवाको विस्तारमा कुनै किसिमको वाधा अवरोध गर्न वा कुनै कर, शुल्क, दस्तुर वा महशुल लगाउन वा त्यस्तो सेवा वा वस्तुको ढुवानी वा विस्तारमा कुनै किसिमको भेदभाव गर्न पाईने छैन।

३.१.२ कानुनी व्यवस्था

संघीय कानुन (**स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४** को दफा (५४) देखि दफा (६३) सम्म स्थानीय तहलाई निम्नानुसार आय संकलन गर्ने अधिकार प्रदान गरिएको छ :

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

(क) गाउँपालिकाको एकल अधिकार:

अ) कर

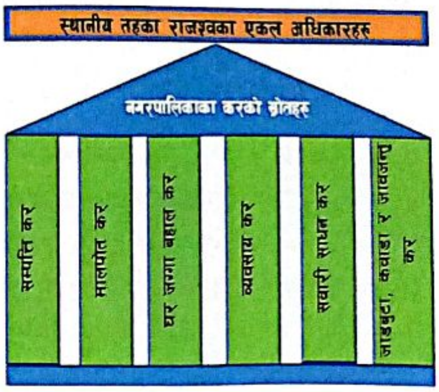

- ➢ ***सम्पत्ति कर:*** थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ (संशोधन) को दफा ५५ अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर र जग्गामा सम्पत्ति कर लगाउन पाउने व्यवस्था गरेको छ । यसरी सम्पत्ति कर लगाउँदा घर र सो घरले चर्चेको जग्गामा सम्पत्ति कर लगाई बाँकी जग्गा र घर नभएका अन्य जग्गामा भूमीकर (मालपोत) लगाउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । "घरले चर्चेको जग्गा" भन्नाले घरले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल र अधिकतम सो क्षेत्रफल बराबरको थप जग्गासम्म पर्नेछ । घर जग्गामा सम्पत्ति कर लगाउँदा घर जग्गाको मूल्याङ्कनका आधारहरू देहाय बमोजिम हुनेछन :

(क) घर र घरजग्गाको आकार, प्रकार, बनौट र उपयोगको अवस्था,

(ख) घर र घरजग्गाको चलनचल्तीको मूल्य र घरको ह्रास मूल्य,

(ग) घर र घरजग्गाको व्यापारिक वा आवासीय उपयोगको अवस्था

(घ) सम्पत्ति करको दर निर्धारण गर्दा नागरिकको जीवनस्तर, आर्थिकस्तर र कर तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा

- ➢ ***भूमिकर (मालपोत):*** सम्पत्ति कर लगाउँदा घर र सो घरले चर्चेको जग्गामा सम्पत्ति कर लगाई बाँकी जग्गा र घर नभएका अन्य जग्गामा भूमीकर (मालपोत) लगाउनु पर्ने **(दफा ५६)**
- ➢ ***घर जग्गा बहाल कर:*** कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा **(दफा ५७)**
- ➢ ***व्यवसाय कर:*** व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा **(दफा ५८)**
- ➢ ***सवारी साधन कर:*** टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सामा **(दफा ६४)**
- ➢ ***जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर:*** आफ्नो क्षेत्रभित्र ऊन, खोटो, जडीबुटी, बनकस (खर), कवाडी माल, मरेका वा मारिएका जीवजन्तुको हाड, सीङ, प्वाँख, छालाको व्यवसायिक उपयोग गरे बापत (**दफा ६१)**

आ) शुल्क

- ➢ वहाल बिटौरी शुल्क: आफुले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाट, बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेका संरचनाको उपयोग बापत **(दफा ५९)**
- ➢ पार्किङ शुल्क: आफ्नो क्षेत्रभित्र कुनै सवारीलाई पार्किङ्ग सेवा उपलब्ध गराए बापत **(दफा ६०)**

इ) सेवा शुल्क (दफा ६२)

- ➢ आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका केवलकार, ट्रेकिङ्ग, कार्याकिङ्ग, बञ्जी जम्प, जिपफ्लायर, प्याराग्लाइडिङ्ग आदि मनोरञ्जन तथा साहसी खेलकुद सम्बन्धी सेवा वा व्यवसायमा ।
- ➢ आफूले निर्माण, संचालन वा व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पुर्वाधार वा उपलब्ध गराएको देहायको सेवामा सेवामा (खानेपानी, विजुली, धारा, अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, फोहरमैला

व्यवस्थापन, सरसफाई, ढल निकास, सडक बत्ती, शौचालय, पार्क, पौडी पोखरी, व्यायामशाला, पर्यटकीय स्थल, हाटबजार, पशु वधशाला, शवदाह गृह, धोविघाट, सडक, वसपार्क, पुल आदि)

- अचल सम्पत्ति वा अन्य कुनै विषयको मूल्याङ्कन सेवा शुल्क
- सिफारिश सम्बन्धी कुनै सेवा शुल्क

ई) बिक्री गर्न सक्ने (दफा ६२ क)

- केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०७५ ले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा दफा (६२) क थप गरी गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र वातावरणीय अध्ययन तथा परिक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तु बिक्री गर्न पाउने
- आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेको काठ दाउरा, जराजुरी, दहत्तर वहत्तर आदि ।
- नेपाल सरकारबाट जारी ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा उत्खनन, विक्री तथा व्यवस्थापन सम्वन्धी मापदण्ड, २०७७ ले स्लेट, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तुको विक्रीबाट संकलित राजश्व मध्ये ६० प्रतिशत स्थानीय संचित कोषमा र ४० प्रतिशत प्रदेश संचित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था
- मापदण्ड बमोजिम ऐनमा शंसोधन नभईसकेको अवस्था

उ) सामुदायिक वनबाट आय प्राप्त गर्ने (दफा ६२ ख)

- सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्री तथा उपयोग सम्वन्धी आफ्नो वार्षिक कार्ययोजना बनाई गाउँपालिका तथा नगरपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने ।
- वन पैदावारको बिक्री वापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम सम्वन्धीत गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने ।

नोट : २०७६ आश्विन २७ गते प्रमाणीकरण गरिएको वन ऐन २०७६ ले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६२ मा भएको प्रावधानलाई यसरी प्रभावित पारेको छ :

ऊ) वन विकासको लागि खर्च गर्नुपर्ने (वन ऐन २०७६ दफा २२)

१) उपभोक्ता समूहले कार्ययोजना बमोजिम आर्जन गरेको वार्षिक आयबाट कम्तीमा २५ प्रतिशत रकम वनको विकास, संरक्षण र व्यवस्थापन कार्यमा खर्च गरी बाँकी रहेको रकमको कम्तीमा ५० प्रति रकम सम्वन्धित स्थानीय तहसंग समन्वय गरी गरिबी न्यूनीकरण, महिला सशक्तिकरण तथा उद्यम विकास कार्यमा खर्च गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम खर्च गरी बाँकी रहेको रकम उपभोक्ता समूहको हितमा प्रयोग गरिनेछ ।

ए) प्रचलित कानून बमोजिम गर्ने सिफारिश, दर्ता, अनुमति, नवीकरण आदिको शुल्क तथा दस्तुर

- दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर (स्थाससंऐ दफा ११ को घ को ७)
  - स्थानीय सहकारी संस्था
  - १०० वाट सम्मको एफएम रेडियो
  - घ वर्गको ठेक्का इजाजत
  - सामुदायिक, संस्थागत, गुठी, सहकारी विद्यालय
  - प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायीक तालिम
  - मातृ भाषामा शिक्षा दिने विद्यालय
  - ट्युसन, कोचिङ

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

- औषधि पसल
- परिवार नियोजन तथा मातृ शिशु कल्याण सम्बन्धी सेवा
- ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, माटो र स्लेट जस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन तथा उपयोग
- स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म
- स्थानीय तहका पत्र पत्रिका
- जनरल अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, निदान केन्द्र तथा अन्य स्वास्थ्य संस्था, क्लिनिक
- स्थानीय स्तरका संघ संस्था
- इन्टरनेट, टेली सेन्टर, केवुल तथा तार विहिन टेलिभिजन
- लघु घरेलु तथा साना उद्योग (कार्यजिम्मेवारी मापदण्ड, २०७६ मा प्रदेशको अधिकारमा रहेको)

➢ नक्सा पास दस्तुर (स्थाससंऐ दफा ३३ को ४)

➢ दण्ड जरिवाना (असविव्यऐ)

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार स्थानीय तहलाई निम्नानुसार आय संकलन गर्ने अधिकार प्रदान गरिएको छ।

(ख) प्रदेश तथा संघीय कानून अनुसार प्राप्त हुने (दफा ११ (४)) :

➢ प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी

➢ खनिज पदार्थको उत्खनन् रोयल्टी

➢ सामुदायिक वनको संचालन व्यवस्थापनवाट प्राप्त रोयल्टी

➢ पानी घट्ट, कुलो पैनी जस्ता सेवावाट प्राप्त रोयल्टी

➢ प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले स्थानीय तहहरूलाई प्रदान गरेको राजश्व अधिकार स्थानीय तहले आर्थिक ऐन मार्फत राजश्वको दर तथा संकलनका अन्य आधारहरूको निर्धारण गरी सङ्कलन गर्नु पर्दछ।

तालिका नं. ११: प्राकृतिक श्रोतको रोयल्टी बाँडफाँड(प्रतिशतमा)

क्र.सं.	श्रोतहरू	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह
१	पर्वतारोहण	५०	२५	२५
२	विद्युत	५०	२५	२५
३	बन	५०	२५	२५
४	खानी तथा खनिज	५०	२५	२५
५	पानी तथा अन्य स्रोत	५०	२५	२५

स्रोत : अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४, अनुसूची ४

(ग) राजश्व बाँडफाँड (असविव्य, ऐनको दफा ६)

(अ) सवारी साधन करको दर प्रदेशले लगाउने र उठाउने। तर टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा र विद्युतिय रिक्सामा सवारी साधन करको दर गाउँपालिकाले लगाउने र उठाउने

(आ) घरजग्गा रजिश्ट्रेशन शुल्कको दर प्रदेशले लगाउने र गाउँपालिकाले उठाउने।

(इ) मनोरंजन करको दर प्रदेशले लगाउने र गाउँपालिकाले उठाउने

(ई) विज्ञापन करको दर गाउँपालिकाले लगाउने र उठाउने

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

- (आ), (इ) र (ई) बमोजिमको करबाट उठेको रकममध्ये ६० प्रतिशत रकम गाउँपालिकाको सचित कोषमा जम्मा गरी ४० प्रतिशत रकम मासिक रुपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने ।

- (अ) बमोजिम प्रदेशले लगाएको र उठाएको सवारी साधन कर करबाट उठेको रकम ६० प्रतिशत रकम प्रदेश सरकारलाई र ४० प्रतिशत स्थानीय तहलाई बाँडफाँट गरिने ।

(उ) नेपाल सरकारले संकलन गरको मूल्य अभिवृद्धि कर र अन्तशुल्कबाट संकलन भएको रकमको १५ प्रतिशत स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा हुने ।

- आयोगले निर्धारण गरेको आधार र ढाँचा बमोजिम बाँडफाँड हुने

- स्थानीय सञ्चित कोषमा मासिक रुपमा प्राप्त हुने

(ऊ) प्राकृतिक श्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टीको बाँडफाँड आयोगको सिफारिसमा प्राकृतिक श्रोतको उपयोगबाट प्रभावित हुने स्थानीय तहलाई २५ प्रतिशत

- प्राकृतिक श्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टि वार्षिक रुपमा प्राप्त हुने

राजश्व बाँडफाँड अन्तर्गत संघीय सरकारबाट सङ्कलन भएको मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तशुल्क तथा प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी रकमको माथि उल्लेख भए बमोजिमको हिस्सा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँड हुने व्यवस्था छ । उक्त रकम संघीय सरकारले राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँड हुने व्यवस्था छ ।

१) प्रदेश सरकारबाट गरिने बाँडफाँड (दफा ६ क)

त्यसै गरी प्रदेश सरकारले सङ्कलन गरेको सवारी करबाट प्राप्त रकमको ४० प्रतिशत रकम पनि राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा सम्बन्धित स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँड हुने व्यवस्था छ । यसका अतिरिक्त स्थानीय तहबाट संकलन भएको कर तथा शुल्कको ४० प्रतिशत रकम सम्बन्धित प्रदेशलाई पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ ।

तालिका नं. १२: स्थानीय र प्रदेश तह बीचको राजश्व बाँडफाँड

क्र.सं.	करका क्षेत्रहरू	संकलन गर्ने तह	राजश्व बाँडफाँड (प्रतिशतमा)	
			प्रदेश	स्थानीय तह
१	सवारी साधन कर	प्रदेश	६०	४०
२	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	स्थानीय	४०	६०
३	मनोरञ्जन कर	स्थानीय	४०	६०
४	विज्ञापन कर	स्थानीय	४०	६०

स्रोत : अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४

२) मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तशुल्क (दफा ६)

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार मूल्य अभिवृद्धि कर र आन्तरिक उत्पादनबाट उठेको अन्त:शुल्क रकम मध्येबाट उठेको रकमलाई संघीय विभाज्य कोषमा राखी सो रकम मध्ये संघीय सरकारले ७० प्रतिशत, प्रदेशले १५ प्रतिशत र स्थानीय सरकारले १५ प्रतिशत बाडँफाँट गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

तालिका नं. १३: मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तशुल्कको बाँडफाँड

क्र.सं.	श्रोतहरू	संघ	प्रदेश	स्थानीय तह
१	मूल्य अभिबृद्धि कर (भ्याट)	७०	१५	१५
२	अन्तशुल्क	७०	१५	१५

स्रोत : अन्तरसरकारी वित व्यवस्थापन ऐन, २०७४, परिच्छेद ३ (६)

(घ) अनुदान (परिच्छेद ४)

संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्रदान गरिने वित्तीय समानिकरण अनुदान राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले निर्धारण गरेको प्रतिशतको आधारमा स्थानीय तहहरू बीच बाँडफाँड हुने व्यवस्था छ। त्यसै गरी संघीय तथा प्रदेश सरकारले आयोगले तोकेको आधार बमोजिम सशर्त अनुदान प्रदान गर्ने व्यवस्था छ। समपूरक तथा विशेष अनुदानकोलागि स्थानीय तहहरूबाट प्राप्त हुने प्रस्ताव र अनुदान वितरण कार्यविधिको आधार संघीय तथा प्रदेश सरकारले अनुदान उपलब्ध गराउन सक्ने व्यवस्था रहेको छ।

- ***वित्तीय समानीकरण अनुदान:*** खर्चको आवश्यकता र राजश्वको क्षमताको आधारमा आयोगको सिफारिशमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त **(दफा ८)**
- ***सशर्त अनुदान:*** कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न आयोगले तोकेको आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त **(दफा ९)**
- ***समपूरक अनुदान:*** पूर्वाधार बिकास सम्वन्धि कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न योजनाको कुल लागतको अनुपातका आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त **(दफा १०)**

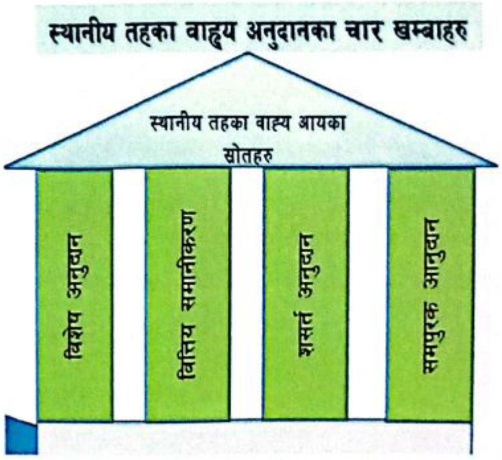

- ***विशेष अनुदान:*** कुनै खास उद्देश्य र योजनाको लागि संघ र प्रदेशबाट **(दफा ११)**

(ङ) वैदेशिक सहायता तथा आन्तरिक ऋण(परिच्छेद ५)

- नेपाल सरकारको पूर्वस्वीकृति लिएर मात्र वैदेशिक अनुदान वा सहयोग लिन वा बैदेशिक अनुदान वा सहयोगमा योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न गराउन सक्ने
- नेपाल सरकारको सहमति लिएर मात्र वित्त आयोगले सिफारिस गरेको सिमा भित्र आन्तरिक ऋण लिन सक्ने
- नेपाल सरकारसँग मनासिब कार्यका लागि ऋण लिन सक्ने

उपरोक्त व्यवस्थाहरूले स्थानीय तहलाई प्राप्त हुन सक्ने आयका स्रोतहरूलाई व्याख्या गरेको छ। स्थानीय तहले कानून बमोजिम वाहेक आफ्नो अधिकार क्षेत्रमा कुनै कर लगाउन, उठाउन र ऋण लिन नपाउने व्यवस्था हुनुका साथै निम्न अनुसारका थप व्यवस्थाहरू रहेका छन्।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा गरिएको व्यवस्था	अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४) मा गरिएको व्यवस्था
- कूटनीतिक नियोग, कूटनीतिज्ञ, वैदेशिक ऋण वा सहायताबाट संचालित परियोजनाबाट हुने	- कर लगाउँदा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसार पसार, पूँजी तथा श्रम बजार,

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा गरिएको व्यवस्था	अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४) मा गरिएको व्यवस्था
पैठारी, सामुहिक वा संयुक्त आवासको बिक्री नभएको स्टक, सामुहिक आवासको सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्रमा कर नलाग्ने - सेवा शुल्क असुली कार्य आफै वा व्यवस्थापन करार वा सार्वजनिक निजी साझेदारीबाट गर्न सक्ने	छिमेकी प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्रतिकूल असर नहुने गरी लगाउनु पर्ने - गैर करको दर निर्धारण गर्दा वस्तु वा सेवाको लागत, सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई आधार मान्नु पर्ने - कर वा गैर कर राजश्वको प्रस्ताव तयार गर्दा वा भैरहेको कर वा गैर कर राजश्वमा परिवर्तन गर्नुपर्दा त्यसको आवश्यकता, औचित्य तथा तथा त्यसबाट पार्ने प्रभाव समेत उल्लेख गर्नु पर्ने - राजश्व प्रस्ताव तयार गर्दा त्यस्तै विषयमा नेपाल सरकार, अन्य प्रदेश वा स्थानीय तहले लगाएका कर वा गैर कर र त्यसको दरसँग यथासम्भव तारतम्यता हुने गरी गर्ने

३.२ आन्तरिक आय संकलनका प्रमुख क्षेत्रहरूको विद्यमान अवस्था

यस भागमा गाउँपालिकाको आन्तरिक आय संकलनका प्रमुख क्षेत्रहरू परिचालनको विद्यमान अवस्था, सम्भावनाको शीर्षकगत् रुपमा विश्लेषण गर्दै प्रभावकारी परिचालनका उपायहरूको खोजी गरिएको छ ।

तालिका नं. १४: आन्तरिक आय संकलनको विद्यमान अवस्था विवरण

क्र.सं.	आयका प्रकार	सम्भावनाको विवरण भएको/नभएको	संकलन भएको/नभएको	दर निर्धारण भएको/नभएको
क.	**कर राजश्व**			
१	सम्पत्ति कर	भएको	नभएको	नभएको
२	भूमिकर (मालपोत)	भएको	भएको	भएको
३	घर जग्गा वहाल कर	भएको	भएको	भएको
४	व्यवसाय कर	भएको	भएको	भएको
५	सवारी कर (टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सा)	भएको	नभएको	भएको
६	जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर	भएको	नभएको	नभएको
७	विज्ञापन कर	भएको	नभएको	भएको
८	मनोरञ्जन कर	नभएको	नभएको	नभएको
ख).	**गैर कर राजश्व**			
ख.१	**शुल्क, सेवा शुल्क तथा महशुल**			
१	वहाल विटौरी शुल्क	भएको	भएको	नभएको

क्र.सं.	आयका प्रकार	सम्भावनाको विवरण भएको/नभएको	संकलन भएको/नभएको	दर निर्धारण भएको/नभएको
२	पार्किङ्ग शुल्क	भएको	नभएको	नभएको
३	पर्यटन शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
४	परिक्षा शुल्क	भएको	भएको	भएको
५	निर्माण, संचालन र व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पुर्वाधार तथा सेवामा सेवा शुल्क	भएको	नभएको	नभएको
६	केवलकार, टेकिङ्ग, कायाकिङ्ग, बन्जीजम्प, जिपफ्लायर, प्याराग्लाईडिङ्ग आदि मनोरंजन तथा साहसी खेलकुद सम्बन्धी सेवा तथा व्यवसायमा सेवा शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
७	ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, नुन, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन तथा उपयोग शुल्क	नभएको	नभएको	नभएको
८	फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क	भएको	नभएको	नभएको
९	अस्पताल संचालन	भएको	नभएको	नभएको
१०	एम्बुलेन्स संचालन	भएको	नभएको	नभएको
११	दमकल संचालन	भएको	नभएको	नभएको
१२	मूल्याङ्कन सेवा शुल्क	भएको	भएको	भएको
१३	स्थानीय खानेपानी महसुल	भएको	नभएको	नभएको
१४	स्थानीय विद्युत महसुल	नभएको	नभएको	नभएको
ग.	**दस्तुर**			
१	नक्सापास दस्तुर	भएको	भएको	भएको
२	सिफारिश/प्रमाणित दस्तुर	भएको	भएको	भएको
३	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	भएको	भएको	भएको
४	नाता प्रमाणित दस्तुर	भएको	भएको	भएको
५	दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर	भएको	भएको	भएको
घ.	**बिक्री तथा अन्य आय**			
१	स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा एवम् माटोजन्य वस्तुको विक्री	भएको	भएको	भएको
२	काठ, दाउरा, जराजुरी, दहत्तर, बहत्तर विक्री	नभएको	नभएको	नभएको
३	अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	भएको	भएको	भएको
४	सामुदायिक बनबाट आय प्राप्त	नभएको	नभएको	नभएको
५	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय	भएको	भएको	नभएको
६	न्यायिक दण्ड जरिवाना	भएको	भएको	भएको
७	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना	भएको	भएको	भएको

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

माथिको तालिकाका आधारमा विश्लेषण गर्दा गाउँपालिकाले कर तर्फ ७ वटा शीर्षकहरूमा कर संकलन हुन सक्ने सम्भावना देखिन्छ । जसमध्ये गाउँपालिकाले हालसम्म ५ वटा शीर्षकहरूको करका दरहरू निर्धारण गरेको छ । घर जग्गा बहाल कर, मालपोत तथा व्यवसाय कर संकलन गरिरहेको छ । त्यसै गरी सम्पत्ति कर तथा जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु कर मध्ये कवाडी करको संभावना रहेतापनि दर निर्धारण तथा संकलन भएको छैन । गैर कर तर्फ समग्रमा जम्मा १४ वटा शीर्षकहरू मध्ये १० वटा शीर्षकहरूबाट आय संकलन गर्ने सम्भावना देखिन्छ । दस्तुर शीर्षकमा सबै शीर्षकबाट र बिक्री तथा अन्य आय भित्र न्यायिक दण्ड जरिवाना र प्रशासनिक दण्ड जरिवाना बाट गाउँपालिकाले राजश्व संकलन गरेको छ ।

३.३ आन्तरिक आय संकलनका प्रमुख क्षेत्रहरूको विद्यमान अवस्था र सम्भावना विश्लेषण

यस भागमा गाउँपालिकाको आन्तरिक आय संकलनका प्रमुख क्षेत्रहरू परिचालनको विद्यमान अवस्था, सम्भावनाको शीर्षकगत रुपमा विश्लेषण गर्दै प्रभावकारी परिचालनका उपायहरूको खोजी गरिएको छ । तथ्यांकीय विश्लेषणको लागि कर तथा गैर करका आधार र करदाता संख्याको पहिचान गरिएको छ । त्यसैगरी प्रति इकाई कर तथा गैर करका दरको अनुमान गरी करदाता संख्याका आधारमा कुल सम्भाव्यता पहिचान गरिएको छ । राजश्व अनुमान गर्दा कुल सम्भाव्यताको सबै अंश तत्काल करको दायरामा ल्याउन संभव नहुने हुँदा दायरामा ल्याउन सकिने अंश अनुमान गरी आय प्रक्षेपण गरिएको छ ।

३.३.१ स्थानीय कर राजश्व

(क) सम्पत्ति कर

विद्यमान अवस्था :

गाउँपालिकाले आर्थिक ऐनमा सम्पत्ति कर आवश्य प्रक्रिया पुरा गरेर मात्र लगाइने छ भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ । आर्थिक ऐनमा करका दरहरू उल्लेख गरिएको छैन ।

आ.व.२०७७/७८ मा यस शीर्षकबाट आय संकलन गरिएको थिएन । चालु आ.व.मा पनि यस शीर्षकमा रकम अनुमान नगरिएको र माघ ७ सम्ममा पनि कुनै रकम संकलन भएको आवस्था छैन ।

संभाव्यता :

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार यस गाउँपालिकाको घरसंख्या ९३७० रहेको छ । विद्यमान कानूनी व्यवस्था अनुसार घर र घरले चर्चेको जग्गा र अधिकतम सो जग्गा बराबरको थप जग्गामा मात्र सम्पत्ति कर लगाउन पाइन्छ । त्यसैले घर भएको जग्गामा मात्र सम्पत्ति कर लाग्ने हुँदा यस गाउँपालिकाको सम्पत्ति करदाता घरसंख्याकै आधारमा निर्धारण गरिएको छ । यसको आधारमा देहाय बमोजिम सम्पत्ति करको कूल संभावना रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं. १५: सम्पत्ति कर सम्वन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

सम्पत्ती मूल्य विवरण	करदाता संख्या (अनुमानित)	औसत करको दर	सम्भाव्य संकलन (रु.)
रु. ५ लाख सम्म	२८००	३५	९८०००
रु. ५ लाख १ देखि १० लाख सम्म	२५००	१००	२५००००
रु. १० लाख १ देखि २० लाख सम्म	१५००	३००	४५००००
रु. २० लाख १ हजार देखि ५० लाख सम्म	९००	५००	४५००००

सम्पत्ती मूल्य विवरण	करदाता संख्या (अनुमानित)	औसत करको दर	सम्भाव्य संकलन (रु.)
रु. ५० लाख १ देखी १ करोड सम्म	८००	१०००	८०००००
रु. १ करोड १ देखि २ करोड सम्म	५००	२०००	१००००००
रु. २ करोड १ देखि ५ करोड सम्म	३५०	३०००	१०५००००
रु. ५ करोड भन्दा बढी	२०	५०००	१०००००
जम्मा	**९३७०**		**४१९८०००**

सुझावहरू

- गाउँपालिकाले सम्पत्ति कर सम्वन्धी कार्यविधि तयार पारेर सम्पत्ति कर सम्वन्धी दर निर्धारण गरी घर र घरले चर्चेको जग्गाको मूल्याङ्कन दर र घर तथा संरचना ह्रासकट्टी समेत मूल्याङ्कन दर निर्धारण गर्नुपर्ने
- जग्गालाई मालपोतको न्युनतम दरसँग सामञ्जस्यता हुने गरी मूल्याङ्कन गरी सम्पत्ति करको दरलाई गाउँवासीको कर तिर्न सक्ने क्षमताको आधारमा निर्धारण गर्ने
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अनुसार सम्पत्ति कर संकलन गरी बाँकी जग्गामा मालपोत संकलन गर्ने गरी कार्यविधि तयार पारी लागु गर्नुपर्ने
- करदाताको पहिचान गरी विवरण अद्यावधिक गर्ने

(ख) मालपोत वा भूमि कर

विद्यमान अवस्था :

कटहरी गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनमा गाउँपालिका क्षेत्रभित्र भूमिकर असुल उपर गरिनेछ भनी उल्लेख गरिएको छ। यसका दरहरू अनुसूची नदिइकन उल्लेख गरिएको छ।

आ.व. २०७७/७८ मा रु. २४ लाख २३ हजार ३९ मालपोतबाट संकलन भएको थियो । यस शीर्षकमा चालु आ.व.मा रु.२२ लाख अनुमान गरिएकोमा माघ ७ सम्ममा रु ११ लाख ५८ हजार ४ सय ६० हजार संकलन भएको देखिन्छ।

संभाव्यता :

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा व्यवस्था गरे अनुसार घर तथा संरचनाले चर्चेको भन्दा बाहेकको जग्गामा भूमि कर (मालपोत) करको संभाव्यता अनुमान गरिएको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार यस गाउँपालिकाको परिवार संख्या १०५२२ र घर संख्या ९३७० रहेको छ। खेतीयोग्य जमिनको क्षेत्रफल ४२.५४ व.कि.मी रहेको छ। प्रत्येक घरलाई २ कट्ठा जमिन घरले चर्चेको शीर्षकमा राख्दा १८७४० कट्ठा जमिन कटाई बाँकी रहेको जग्गालाई परिवार संख्याको आधारमा मालपोतको सम्भाव्यता अध्ययन गरिएको छ। कूल भूमिकर योग्य जग्गालाई सडकले छोएको तथा बजार क्षेत्र, आवास क्षेत्र र कृषि क्षेत्र खेत, कृषि क्षेत्र बारी गरी ४ क्षेत्रमा वर्गीकरण गरी जग्गाको मूल्य र उपयोगको आधारमा दर निर्धारण गर्दा भूमिकरको संभावना देहायअनुसार रहेको देखिन्छ।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

CamScanner

तालिका नं. १६: मालपोत कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

जग्गा विवरण	करदाता संख्या (अनुमानित)	क्षेत्रफल कट्ठामा	करको दर (रु. प्रति कट्ठामा)	सम्भाव्य संकलन रु.
सडकले छोएको तथा बजार क्षेत्र	२४००	२४४३३	२०	४८८६५८
आवास क्षेत्र	२७००	२७४८७	१५	४१२३०६
कृषि क्षेत्र खेत	२६००	२६४६९	१२	३१७६२८
कृषि क्षेत्र पाखो	२८२२	२८७२९	७	२०११०३
जम्मा	**१०५२२**	**१०७११८**		**१४१९६९५**

सुझावहरू

- ➢ मालपोत संकलन कार्यविधि निर्माण गरी लागु गर्नुपर्ने
- ➢ मालपोत करदाताको लगत संकलन गरी सफ्टवेयरमा प्रविष्ट गर्ने
- ➢ बाटोले छोएको र नछोएको पत्ता लगाउन बाटोको लगत कट्टा गरी भु सूचना प्रणालीमा आवद्ध गर्ने

(ग) घरजग्गा बहाल कर

विद्यमान अवस्था:

गाउँपालिकाले आर्थिक ऐन २०७८ मा गाउँपालिका क्षेत्रभित्रको कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आशिंक रुपमा बहालमा दिएकोमा घरजग्गा बहाल कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ भनी उल्लेख गरिएको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक प्रतिवेदन अनुसार यस गाउँपालिकाको परिवार संख्या १०५२२ र घर संख्या ९३७० रहेको छ। यसको आधारमा भन्दा घर नभएका परिवार संख्या ११५२ देखिन्छ। ती मध्ये एउटै घरमा बसोबास गर्ने एकाघरका परिवार संख्या आधा भएको मानेर कटाउँदा ५७६ परिवार भाडामा बसेको देखिन्छ।

आ.व.२०७७/७८ मा यस शीर्षकबाट रु १८ लाख ११ हजार ७ सय ५५ संकलन भएको थियो। चालु आ.व.मा यस शीर्षकमा रु १ लाख अनुमान गरिएकोमा माघ ७ सम्म रु ४ लाख २३ हजार ७ सय १७ संकलन भएको छ।

संभावना:

जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक प्रतिवेदनलाई आधार मानेर सरोकारवाहरूको छलफल गर्दा व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि भाडामा दिने परिवार ५०० र व्यवसायिक प्रयोजनको लागि ७६ घर रहेको अनुमान गरिएको छ। व्यवसायिक प्रयोजनको लागि भाडामा दिंदा बहाल रकमको १० प्रतिशत र व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि भाडामा दिंदा ५ प्रतिशत दर कायम गर्दा संकलन हुनसक्ने रकम देहायको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका नं. १७: घरबहाल कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र. सं.	प्रयोजनका आधारमा बहाल लिने करदाता	बहालमा भएको घरजग्गा संख्या	औसत मासिक भाडा रकम	जम्मा वार्षिक भाडा असुली	प्रस्तावित करको दर	घर बहाल कर
		(क)	(ख)	(ग)	(घ)	(ङ)
		अनुमानित	अनुमानित	क x ख x१२	प्रतिशत	ग को १० प्रतिशत
१	अडिट गर्ने संस्थागत प्रयोजनले व्यवसायीक फर्म, वित्तिय तथा	७६	८,०००	७,२९६,०००	१०	७२९,६००

क्र. सं.	प्रयोजनका आधारमा बहाल लिने करदाता	बहालमा भएको घरजग्गा संख्या	औसत मासिक भाडा रकम	जम्मा वार्षिक भाडा असुली	प्रस्तावित करको दर	घर बहाल कर
		(क)	(ख)	(ग)	(घ)	(ङ)
		अनुमानित	अनुमानित	क x ख x१२	प्रतिशत	ग को १० प्रतिशत
	सार्वजनिक संस्थाहरूलाई वहालमा लगाउने (औसत मासिक रु. ८००० भाडा आर्जन गर्ने)					
२	घरयासी प्रयोजनले बहालमा लगाउने (औसत मासिक रु. २००० भाडा आर्जन गर्ने)	५००	२०००	१२,०००,०००	१०	१,२००,०००
	जम्मा	५७६		१९,२९६,०००		१,९२९,६००

सुझावहरू

- घर जग्गा बहाल असुलीको कार्यविधि निर्माण गर्ने
- बहालमा लगाइएको जग्गा तथा घरको लगत संकलन गर्ने
- घरजग्गा बहाल रकम मूल्याङ्कन गर्न घर तथा संरचनाको प्रकार र स्थानको आधारमा प्रति वर्गफिटको दरले बहाल मूल्य निर्धारण गर्ने र सो बमोजिम बहाल रकम निर्धारण गरी कर संकलन गर्ने

(घ) व्यवसाय कर

विद्यमान अवस्था:

कटहरी गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७८ मा गाउँपालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोवारका आधारमा व्यवसाय कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ भनी उल्लेख गरिएको छ । यसका दरहरू अनुसूचीमा उल्लेख नगरिकन गरिएको छ ।

आ.व. २०७७/७८ मा व्यवसाय करको शीर्षकबाट रु १३ लाख २७ हजार ८ सय ३१ संकलन भएको थियो । चालु आ.व मा रु १५ लाख अनुमान गरिएकोमा माघ ७ सम्म मसान्तसम्म रु १३ लाख ११ हजार ९ सय ९० मात्र संकलन भएको अवस्था छ ।

संभावना:

गाउँपालिकाले राजश्व उप शाखाको रेकर्ड अनुसार यस गाउँपालिकामा उद्योग तथा अन्य व्यवसायहरू गरेर १३५५ व्यवसायीहरू करको दायरामा आउन सक्ने अनुमान गरिएको छ । व्यवसायको प्रकार र आर्थिक ऐनमा उल्लेख गरिएको दरको आधारमा विश्लेषण गरी व्यवसाय करको देहायअनुसार सम्भाव्यता एकिन गरिएको छ :

तालिका नं. १८: व्यवसाय कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
१	इट्टा उद्योग	११	२५००००	२७५००००
२	फर्निचर उद्योग	९	५०००	४५०००
३	प्लाष्टिक उद्योग	६	२५०००	१५००००
४	खाद्य उद्योग	१८	१००००	१८००००

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
५	एग्रो फार्म	४	३०००	१२०००
६	अरु उद्योग	१४	३००००	४२००००
७	लघु उद्योग	२२	५०००	११००००
८	दुग्ध व्यवसायी	२०	१०००	२००००
९	टेलर्स /सिलाई ,कटाई	६८	१२५०	८५०००
१०	सुनचाँदी व्यवसायी	९	६२५०	५६२५०
११	भाडा व्यवसायी	१०	११००	११०००
१२	होटल व्यवसायी	२	५०००	१००००
१३	फेन्सी व्यवसायी	३१	७५०	२३२५०
१४	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	१९	३०००	५७०००
१५	तरकारी तथा फलफूल व्यवसाय	२६४	१०००	२६४०००
१६	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	२२	३५५०	७८१००
१७	माछामासु पसल, व्यवसाय	७२	१५००	१०८०००
१८	हेयर सैलुंग तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	४८	७५०	३६०००
२०	बेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी	४	११००	४४००
२१	वाल मनोरञ्जन	१	२०००	२०००
२२	बंगुर पालन	८२	३०००	२४६०००
२३	बोडिंग स्कुल संचालन	१२	१००००	१२००००
२४	ठेक्कापट्टा	६	३०००	१८०००
२५	जुत्ता पसल	२६	७००	१८२००
२६	फोटो स्टुडियो	१४	७००	९८००
२७	फर्निचर	१५	१००००	१५००००
२८	किनारा पसल तथा व्यवसायी	१९३	६००	११५८००
२९	सि.डि.पसल	५	१०००	५०००
३०	पुल हाउस	१	१०००	१०००
३१	अटो वर्कसप	१६	५००	८०००
३२	राइस मिल	३९	२२५००	८७७५००
३३	घडि रेडियो टि.भी मर्मत	१०	१०००	१००००
३४	पेट्रोल पम्प	३	१००००	३००००
३५	मसला उद्योग	१	१००००	१००००
३६	चस्मा पसल	२	१५००	३०००
३७	खाजाघर तथा चिया पसल	१८०	११००	१९८०००

क्र.सं.	व्यवसायको किसिम	संख्या	औषत दर	जम्मा रकम
३८	ढुवानी सेवा	१९	४०००	७६०००
३९	ट्युसन सेन्टर	७	२०००	१४०००
४०	नर्सरी फुल व्यवसायी	२	२०००	४०००
४१	ग्यास डिलर	१४	१५००	२१०००
४२	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स	१	८०००	८०००
४३	कम्प्युटर ट्रेनिंग सेन्टर साईवर व्यवसायी	१	२०००	२०००
४४	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकप	१३	१०००	१३०००
४५	मनी टान्सफर	२	१५००	३०००
४६	सहकारी	२४	१५००	३६०००
४७	बैंक	३	१००००	३००००
४८	बिज्ञापन मिडिया र केवल सेवा	१	२००००	२००००
४९	कागज उद्योग तथा छापाखाना	३	१७५००	५२५००
५०	पानी फिल्टर	१	१७००	१७००
५१	पार्टी प्यालेस	१	५०००	५०००
५२	भेटनरी	४	२०००	८०००
	जम्मा	१३५५		६५३६५००

सुझावहरू

- व्यवसायको प्रकृति तथा पूँजीगत लगानीको आधारमा वर्गीकरण गर्ने र दर निर्धारण गर्ने
- गाउँपालिका क्षेत्रमा व्यवसाय गर्नका लागि गाउँकार्यपालिकाबाट व्यवसाय संचालन इजाजत लिनुपर्ने व्यवस्था गर्न कटहरी उद्योग वाणिज्यसंग सहकार्य तथा समन्वय गर्ने
- व्यवसाय कर संकलनको लागि वर्षमा १ पटक व्यवसाय कर संकलन अभियान सञ्चालन गर्ने
- व्यवसायीहरूले कर चुक्ता प्रमाणपत्र लिंदा व्यवसाय नवीकरण गरेको प्रमाण अनिवार्य रुपमा पेश गर्नुपर्ने नीति निर्माण गरी आन्तरिक राजश्व कार्यालय, घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय तथा उद्योग वाणिज्य संघ कार्यालयसंग सहकार्य गर्ने

(ङ) कबाडी र जीवजन्तु कर

विद्यमान अवस्था:

कटहरी गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७८ मा गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले उन, जडिबुटी, कवाडी, माल, र प्रचलित कानूनले निषेध गरेको जीवजन्तु बाहेकका अन्य मृत मारिएका जीवजन्तुहरूको हाड,, सिङ, प्वाख, छाला, जस्ता वस्तुको व्यवसायिक कारोबार गरेवापत कर लगाई असुल उपर गर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

आ.व.२०७७/७८ मा यस शीर्षकबाट आय संकलन गरिएको थिएन । चालु आ.व.मा पनि यस शीर्षकमा रकम अनुमान गरिएको छैन र माघ ७ गतेसम्म पनि कुनै रकम संकलन भएको छैन ।

संभावना

सरोकारवालाहरूसंगको छलफलको आधारमा यस गाउँपालिका तराईमा पर्ने भएकोले यहाँ टिन, फलाम, बोत्तल, कागज जस्ता कवाडी सामानहरू प्रशस्त मात्रामा पाइन्छ । ती सामानहरूको व्यवसायिक कारोबार गर्ने व्यक्ति व्यवसाय करको दायरामा आइसकेको अवस्था छ । त्यस्ता कारोबार गर्ने व्यवसायीसंग एक मुष्ठ रु १ लाख संकलन गर्न सकिने सम्भावना देखिएको छ ।

सुझावहरू

- कवाडी तथा जीवजन्तु कारोबार इजाजत दस्तुर र करको दर निर्धारण गर्ने
- यसको व्यवसायिक कारोबार गर्नेलाई इजाजत गरी कारोबारको आधारमा कर संकलन गर्ने

(च) विज्ञापन कर

विद्यमान अवस्था:

गाउँपालिकाले आर्थिक ऐनमा विज्ञापन कर संकलनकालागि करका दरहरू निर्धारण गरेको छ । तर प्रदेश कानुन स्वीकृत भई सो कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहि बमोजिम हुनेछ भन्ने कुरा उल्लेख गरेको छ । गाउँपालिकाले करका दरहरू निर्धारण गरेको भएता पनि यस शीर्षकमा कुनै आ.व. मा पनि रकम संकलन गर्न सकेको देखिदैन ।

संभावना:

गाउँपालिकामा सूचीकृत कम्पनी तथा छलफलको आधारमा गाउँपालिका क्षेत्र भित्र विभिन्न स्थानमा गरी करिब १७० वटा विभिन्न विज्ञापनका सामग्री राखिएको अनुमान गरिएको छ । सोही अनुमानका आधारमा विश्लेषण गरी विज्ञापन करको देहायअनुसार सम्भाव्यता एकिन गरिएको छ :

तालिका नं. १९: विज्ञापन कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

विज्ञापन सामग्री	विज्ञापन सामग्रीको साइज अनुसार संख्या				औषत दर प्रति गोटा (रु.)	संभाव्य रकम (रु.)
	ठूला	मध्यम	साना	जम्मा		
होर्डिङ वोर्ड, ग्लोव वोर्ड	१०	१५	२०	४५	२०००	९००००
भित्तेलेखन	२०	२५	३५	८०	५००	४००००
फ्लेक्स व्यानर	१०	१५	२०	४५	७००	३१५००
जम्मा	**४०**	**५५**	**७५**	**१७०**	**३२००**	**१६१५००**
					६०%	**९६९००**

सुझावहरू

- विज्ञापन सामग्री तथा प्रयोग भएका स्थानका सन्दर्भमा तथ्याङ्क संकलन गर्ने
- संकलित विवरण अनुसार विज्ञापनको करको दर निर्धारण र हेरफेर गर्ने
- न्युनतम संकलन हुन सक्ने गरी ठेक्का अंक गणना गर्ने र ठेक्का दिने

(छ) सवारी साधन कर (साना सवारी)

विद्यमान अवस्था :

कटहरी गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७८ को दफा ७ मासवारी साधन कर सम्बन्धि उल्लेख गरिएको छ। यसका दरहरू अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छैन। सवारी साधन कर तर्फ आ.व. २०७७/२०७८ मा रकम रु ४६ लाख ५९ हजार २ सय ६४ संकलन भएकोमा चालु आ.व. मा यस शीर्षकमा अनुमान नगरिएको र रकम पनि संकलन नभएको स्थिति छ।

संभावना :

सरोकावालाहरूसंगको छलफलका आधारमा गाउँपालिका क्षेत्रमा सडक यातायातको विकास र विस्तारसँगै करिब १५० वटा अटोरिक्साहरू संचालनमा रहेको अनुमान गरिएको छ। गाउँपालिकाले प्रति अटोरिक्सा दर्ता तथा नविकरण बापत रु. १५०० साना सवारी कर निर्धारण गर्दा यसबाट वार्षिक रु.७५,००० संकलन हुन सक्ने सम्भावना देखिन्छ।

क्र.सं.	सवारी साधन	अनुमानित संख्या	रजिष्ट्रेशन दस्तुर	जम्मा सम्भाव्य रकम रु
१	अटो रिक्सा, ई रिक्सा	१५०	१५००	२२५०००
	जम्मा			२२५०००

३.३.२ गैर कर राजश्व

(क) ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा तथा माटोजन्य वस्तु बिक्री

विद्यमान अवस्था :

विद्यमान कानुनी व्यवस्था अनुसार वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र नियमावली २०७७ को व्यवस्था अनुसार सक्षिप्त वातावरण अध्ययन, प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण र वातवरणीय प्रभाव मूल्याकंनको समेत व्यवस्था गरिएको छ र सो अनुसार अध्ययनको सिफारिशका आधारमा बिक्री दर निर्धारण गरी गाउँपालिकाले ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, भरान बिक्री गर्न सक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। यस गाउँपालिकाको क्षेत्रमा ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, भरानको बिक्री गर्नका लागि कटहरी गाउँपालिकासंग सहकार्य गरी बाँडफाँडबाट संकलन गरिदै आइएको छ।

आ.व. २०७७/०७८ मा ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, ग्राभेल बिक्रीबाट २१ लाख ३६ हजार रकम जम्मा भएको छ। चालु आ.व.मा यस शीर्षकमा २० लाख रकम अनुमान गरिएकोमा माघ ७ गतेसम्म रकम संकलन भएको छैन।

संभावना:

पूर्व वातावरणीय परिक्षण प्रतिवेदन अनुसार लोहन्द्रा खोलाको विभिन्न घाटबाट ३८०३१ घन मिटर नदीजन्य पदार्थ बिक्री गर्न सकिने देखिएको छ। संकलन र बिक्रीको लागि प्रदेश नं १ को आर्थिक ऐनमा निर्धारण गरिएको दर अनुसार रु ६० लाख ५३ हजार ९० संकलन हुन सक्नेछ। उक्त रकमको ६० प्रतिशत हिस्सा गाउँपालिकाको हुँदा ३६ लाख ३१ हजार ८ सय ५४ प्राप्त गर्नेछ। गाउँपालिका र धनपालथान गाउँपालिकाको संझौता अनुसार कटहरी गाउँपालिकाको हिस्सा ४० प्रतिशत रहेको छ। यस हिसाबबाट कटहरी गाउँपालिकाले यस शीर्षकबाट रु १४ लाख ५२ हजार ७ सय ४२ प्राप्त गर्ने देखिन्छ।

तालिका नं. २०: वातावरणीय अध्ययन गरिएका उत्खनन स्थलहरू नदीजन्य पदार्थ बिक्री सम्भावना

वडा	उत्खनन् हुने वस्तु	वार्षिक उत्खनन योग्य परिमाण	वार्षिक उत्खनन योग्य परिमाण (	बिक्री रकम (प्रति घ.फि.(रु.)	सम्भाव्य बिक्री रकम (रु.)	बाँडफाँटबाट प्राप्त (६०

		घ.मि)	घ.फि.)			प्रतिशत)
६	बालुवा	७८००	२७५४५५	४.७५	१३०८४१०	७८५०४६
	भरौटा	२४००	८४७५५	३.७५	३१७८३२	१९०६९९
७	बालुवा	२२००	७७६९२	४.७५	३६९०३९	२२१४२३
	भरौटा	६०३	२१२९५	३.७५	७९८५५	४७९१३
७	बालुवा	१४४०	५०८५३	४.७५	२४१५५३	१४४९३२
	भरौटा	१४४०	५०८५३	३.७५	१९०६९९	११४४२०
७	बालुवा	३३४८	११८२३४	४.७५	५६१६१०	३३६९६६
	भरौटा	०	०	३.७५	०	०
७	बालुवा	१४०००	४९४४०६	४.७५	२३४८४२८	१४०९०५७
	भरौटा	४८००	१६९५११	३.७५	६३५६६५	३८१३९९
		३८०३१	१३४३०५३		६०५३०९०	३६३१८५४
	कटहरी गाउँपालिकाको हिस्सा			४० %		१४५२७४२

नोट : १ घन मीटर बराबर ३५.३१ घन फिट

(ग) बहाल बिटौरी शुल्क

विद्यमान अवस्था:

गाउँपालिकाले आफूले रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाटवजार, सरकारी र सार्वजनिक जग्गाको उपयोग गरेबापत बहाल बिटौरी शुल्क लगाउन पाउने कानूनी व्यवस्था छ । कटहरी गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन २०७८ को दफा १० मा बहाल बिटौरी शुल्क सम्वन्धी उल्लेख गरिएको भएतापनि यसको शुल्क भने निर्धारण गरिएको छैन । यस गाउँपालिका क्षेत्रमा बुधहटिया हाट बजार, नयाँ बजार, बाङगे हटिया हाटबजार, वालुघाट हाटबजार र गाउँपालिकाको नजिकैको लाग्ने गुदहटिया हाटबजार गरी ५ स्थानमा हाट बजार लाग्ने गरेको छ । कोभिड १९ को प्रभाव भन्दा पहिले गुदहटिमामा ६० हजार वार्षिक रुपमा राजश्व संकलन हुने गरेको थियो । अन्य हाटबजारहरूमा एकमुष्ट रुपमा २२ लाखमा ठेक्का लागेर आय आर्जन भइरहेको अवस्था थियो ।

आ.व.२०७७/२०७८ मा पनि आर्थिक ऐनमा वहाल विटौरी शुल्क बापत रु ५ लाख ४२ हजार ७ सय ४९ उठाएको थियो चालु आ.व. मा यस वहाल विटौरी शुल्कबाट रु १ लाख ५० हजार अनुमानित गरिएको भएतापनि माघ ७ सम्म कुनै पनि रकम उठेको देखिदैन ।

सम्भावना

काभिड १९ भन्दा पहिलेको अवस्थाका आधारमा विश्लेषण गर्दा गुदहटियामा वार्षिक रु ६० हजार र अन्यमा एकमुष्ठ रुपमा रु २२ लाख संकलन हुने अनुमान गर्दा कुल सम्भाव्यता रु २२ लाख ६० हजार संकलन हुन सक्ने सम्भावना रहेको छ ।

क्र.सं.	सम्भावित क्षेत्र	कुल संकलन सम्भावना
		(रु)
१	बुधहटिया हाट बजार	

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

क्र.सं.	सम्भावित क्षेत्र	कूल संकलन सम्भावना (रु)
२	नयाँ बजार	२२०००००
३	बाङगे हटिया हाट बजार	
४	वालुघाट हाट बजार	
	गुदहटिया	६००००
	जम्मा	२२६००००

सुझावहरू

- बहाल विटौरी शुल्कलाई आर्थिक ऐनको दफामा उल्लेख गरी अनुसूचीमा दर उल्लेख गर्ने

(घ) नक्सा पास दस्तुर

विद्यमान अवस्था :

स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्र भित्र नयाँ घर तथा भवन निर्माण गर्दा वस्ती विकास तथा भवन निर्माण आधारभूत मापदण्ड २०७२ र स्थानीय सरकारले निर्माण गरेको भवन निर्माण मापदण्ड अनुसार नक्सा पास गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । यो नियम लागु हुनु पूर्व निर्माण भएका भवनको अभिलेखिकरण वापत दस्तुर लिन सक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ ।

आ.व.२०७७/२०७८मा घरको नक्सापासवाट रु २५ लाख २० हजार ५ सय ३१ संकलन भएको थियो । चालु आ.व. मा यसबाट रु २५ लाख संकलन हुने अनुमान गरिएकोमा माघ ७ सम्ममा रु १७ लाख ५४ हजार २सय ८२ संकलन भएको छ ।

सम्भावना:

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा हालका दिनमा आवासीय र व्यापारिक दुवै वर्गका भवन निर्माण हुँदै गइरहेको छ । आगामी आ.व.मा गाउँपालिका क्षेत्रमा करिब ९० वटा भवन निर्माण मापदण्ड २०७२ अनुसार बन्ने, १५० वटा घरहरू अभिलेखीकरण गरिने, ५० वटा कच्ची घरहरू निर्माण हुने अनुमान गर्दा तपशिल बमोजिमको दस्तुर संकलन हुने सम्भावना रहेको छ :

तालिका नं. २१: नक्सा पास दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण

भवनको किसिम र बनोट	आगामी आ.व.को अनुमान	दर प्रति वर्ग फिट	औषत क्षेत्रफल	कूल संभाव्य रकम (रु.)
भवन निर्माण मापदण्ड २०७२ अनुसार बनेका घर	९०	७.५	८००	५४००००
अभिलेखीकरण	१५०	७.५	२०००	२२५००००
कच्ची घर	५०	१०००		५००००
जम्मा	२९०	१५		२८४००००

२०७८ को दफा १३ मा सेवा शुल्क दस्तुर सम्बन्धी उल्लेख गरिएको भएतापनि यसको शुल्क भने निधारण गरिएको छैन ।

आ.व.२०७७/७८ मा सम्पत्ति मूल्याङ्कन वापत संकलन भएको रकम यसै शीर्षकमा प्रविष्ट नगरिंदा कति संकलन भएको थियो वा थिएन एकिन हुन सकेन । चालु आ.व. मा यस शीर्षकमा आय अनुमान नगरिएको र माघ ७ गतेसम्म कुनै आम्दानी भएको अवस्था छैन ।

संभावना :

गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने घरजग्गा लगायत सम्पत्तिको मुल्याङ्कन र आयश्रोत मूल्याङ्कन सम्बन्धी सेवा बार्षिक १०० घरपरिवारले उपयोग गर्ने र सो वापत रु. २००० शुल्क निर्धारण गर्दा आगामी आ.व.मा सम्पत्ति तथा मूल्याङ्कन सेवा शुल्कबाट करिब रु.२ लाख सेवा शुल्क संकलन हुने अनुमान गरिएको छ ।

(छ) सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय

विद्यमान अवस्था :

स्थानीय सरकारले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको भवन, जग्गा, औजार तथा अन्य उपकरणहरू जस्ता सरकारी सम्पत्तिहरू बहालमा लगाउन सक्दछ । हाल यस गाउँपालिकाले यस शीर्षक अन्तर्गत कुनैपनि शुल्क लिएको छैन ।

संभावना :

चालु आ.व.को ९ महिनाको अवधिमा संकलन भएको राजश्वको आधार मानी १ वर्षमा संकलन हुन सक्ने राजश्व अनुमान गरिएको छ । यस शीर्षकबाट उठ्न सक्ने बहालबाट देहाय बमोजिमको रकम संकलन हुन सक्ने संभावना देखिन्छ ।

तालिका नं. २३: सरकारी सम्पत्तिको बहालको सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र.स.	वहालमा लगाइएको सम्पत्तीको विवरण	परिमाण	मासिक भाडा	कूल संभावना रकम (रु.)
१.	गाउँपालिका भवनमा रहेको सटर	१४	१२३८६२	२०८०८८१६
२.	वडा नं ६ मा रहेका सटर	२	२०००	४८०००
	जम्मा	**१६**		**२०८५६८१६**

सुझावहरू

- सटरहरूको धाडा दर आर्थिक ऐनमा पनि उल्लेख गर्ने

(ज) सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुर

विद्यमान अवस्था:

गाउँपालिकाले विभिन्न किसिमका सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुरको दर आर्थिक ऐन मार्फत निर्धारण गरी कार्यपालिकाको कार्यालय तथा वडाबाट संकलन गरी आएको छ । आ.व. २०७७/२०७८ मारु ३३ लाख ८४ हजार ९ सय ९८ रकम संकलन भएको थियो । चालु आ.व.मा रु ५ लाख अनुमानित गरिएको भएतापनि माघ २७ सम्म रु १७ लाख ५४ हजार २ सय ६७, संकलन गरेको छ ।

सम्भावना:

गाउँकार्यपालिका कार्यालय र वडा कार्यालयहरूबाट वार्षिक रुपमा हुने सिफारिस घटना दर्ता दस्तुर, नाता प्रमाणित दस्तुर, र अन्य दस्तुर गरी जम्मा ६६४० बटा सिफारिस हुने अनुमान गरिएको छ । शीर्षकगत रुपमा

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

भन्दा सिफारिस वापत ३० लाख, व्यक्तिगत घटना दस्तुरबाट ८० हजार, नाता प्रमाणित दस्तुर ३ लाख ५० हजार र अन्य दस्तुरबाट ३ लाख ७५ हजार संकलन हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ। सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुर मध्ये सिफारिश दस्तुर, व्यक्तिगत घटना विलम्ब दस्तुर, नाता प्रमाणित दस्तुर र अन्य दस्तुर गरी जम्मा ३८ लाख ५ हजार संकलन हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ।

तालिका नं. २४: तालिका ञ : सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र.सं.	सिफारिश प्रमाणीकरणको विवरण	आगामी आ.व.को अनुमान	औषत दर (रु. प्रति शिफारिस)	कूल संभावना रकम (रु.)
१	सिफारिश दस्तुर	६०००	५००	३००००००
२	घटना दर्ता दस्तुर	४००	२००	८००००
३	नाता प्रमाणित दस्तुर	३५०	१०००	३५००००
४	अन्य दस्तुर	२५०	१५००	३७५०००
	जम्मा	७०००	८००	३८०५०००

(झ) फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क

विद्यमान अवस्था :

गाउँपालिकाले फोहोरमैला संकलन तथा व्यवस्थापन सेवा दिए वापत शुल्क लिन सक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ। हाल गाउँपालिकाले ल्याण्डफिल्ड साइटको व्यवस्था गर्न नसकेको कारणले फोहरमैला व्यवस्थापन कार्य गर्न सकेको छैन। ल्याण्डफिल्ड साइटको खोजी कार्य भइरहेको र सो पश्चाल फोहरमैला व्यवस्थापन गरी शुल्क संकलन गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ।

(ञ) पर्यटन शुल्क

विद्यमान अवस्था :

यस गाउँपालिकामा रमणीय गोपाल फन पार्क, गोपाल गाड्रेन र वालुघाट पर्यटकिय स्थल पर्यटकिय क्षेत्र हरू रहेका छन। कटहरी गाउँपालिकाको अर्थ सम्वन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको ऐन कटहरी गाउँपालिका आर्थिक ऐन, २०७८ दफा १४ मा पर्यटन शुल्क सम्बन्धी उल्लेख गरिएको भएतापनि यसको शुल्क भने निर्धारण गरिएको छैन। हालसम्म गाउँपालिकाले पर्यटनबाट शुल्क वापत कुनैपनि रकम उठाएको छैन। यस गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेको बालुघाटमा स्टेडियम बनाई बनाउन लागिएको छ। हाल त्यस क्षेत्र पिक्निक स्थलको रुपमा विकास हुँदै आएको छ। पूर्वाधार निर्माणको काम पुरा नभइसकेकोले हाललाई यसबाट आय सम्भाव्यता आंकलन गरिएको छैन।

GURU ENGINEERING SOLUTION PVT. LTD. 2018

परिच्छेद – चारः आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था

.१ राजश्व परिचालन संस्थागत तथा नीति विश्लेषण

ाँउपालिकाले राजश्व परिचालनको अवस्थामा सुधार ल्याउनकोलागि लिन सक्ने नीतिगत व्यवस्था यस प्रकार हेको छ :

क. निर्धारित समय भन्दा ढिलो कर तिर्नेलाई जरिवाना तथा छिटो तिर्नेलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।

ख. विज्ञापन कर सम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन गरी न्यूनतम ठेक्का अंक कायम गरिनेछ ।

ग. जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर सम्बन्धी संभाव्यता अध्ययन गरी न्यूनतम ठेक्का अंक कायम गरिनेछ ।

घ. साना सवारी साधनको लगत संकलन गरी करको दायरामा ल्याइनेछ ।

ङ. विभिन्न कर दस्तुरहरूको बारेमा स्थानीय संचार माध्यम मार्फत प्रचार प्रसार गर्ने गरिनेछ ।

च. स्थानीय सञ्चार माध्यमको अधिकतम् प्रयोग गरी करदाताहरूलाई कर तिर्न सुसुचित गरिनेछ ।

छ. गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयहरू र बजार क्षेत्रमा करबाट संकलन भएको रकम खर्च हुने शीर्षक समावेश गरी फ्लेक्स प्रिन्ट बनाई टाँसिनेछ ।

ज. गाउँपालिकाको आम्दानी र खर्च (विशेष गरी आन्तरिक राजश्व तथा तिनको उपयोग) नियमित रुपमा सार्वजनिक गरिनेछ ।

झ. कर संकलनमा हुन सक्ने चुहावटलाई ध्यानमा राखी अनुगमनलाई थप प्रभावकारी बनाउने छ ।

ञ. राजश्व उप शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरू र वडा सचिवहरूलाई राजश्व संकेत अनुसार राजश्व संकलन गर्न आवश्यक तालिम उपलब्ध गराइनेछ ।

.२ राजश्व सुधारका लागि गर्नुपर्ने कार्यको पहिचान

कलित सूचनाको अध्ययन तथा विश्लेषण र छलफल कार्यक्रमबाट प्राप्त सुझावको आधारमा पहिचान भएका स गाउँपालिकाको राजस्व सुधारको लागि गर्नुपर्ने प्रमुख कार्यहरू देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

- व्यवसायीहरूलाई गाउँपालिका कार्यालयमा दर्ता गराउने
- व्यवसायीहरूलाई उनीहरूले तिर्नुपर्ने राजश्वको जानकारी गराउने
- अनुगमन समिति गठन गरी राजश्व तिरे नतिरेको एकिन गरी नतिरेका भए फोनबाट जानकारी गराउने
- करको दायरा अभिवृद्धि गर्ने
- करदाताहरूलाई राजश्व सम्बन्धी जानकारी गराउनु
- करदातालाई कर तिर्नु हाम्रो दायित्व हो भन्ने वोध गराउनु
- करदाताको दायरा पहिचान गरी तथ्यांक संकलन गर्ने
- कर समयमै तिर्नेलाई पुरस्कार र नतिर्नेलाई जरिवानाको व्वस्था गर्ने
- करको दायरामा ल्याउन नीति नियम बनाउने
- वडा कार्यालयले करदाताको अभिलेख चुस्त दुरुस्त राख्ने
- बैंक मार्फत कर संकलनको व्यवस्था मिलाउने
- वडा कार्यालयको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने
- सरोकारवालासंग अन्तरक्रिया तथा छलफल गर्ने
- थप जनशक्ति परिचालन गर्नुपर्ने

GURU ENGINEERING SOLUTION

४.३ आय संकलनको संस्थागत क्षमता

४.३.१ राजस्व प्रशासन तथा परिचालनको व्यवस्था

राजश्व संकलनकोलागि राजश्व शाखामा कार्यरत कर्मचारी, राजश्व संकलन स्थलको भौतिक अवस्था, फर्निचर, कम्प्यूटर, प्रिन्टर, यातायातका साधन तथा अन्य भौतिक सुविधाहरू, राजश्व संकलनको प्रक्रिया तथा संकलन भएको राजश्वको बैकमा दाखिला गर्ने विधि, राजश्व सम्बन्धी डाटावेस, राजश्व प्रशासनमा सफ्टवेयर र सोको प्रयोग, विलिङ्ग सम्बन्धी व्यवस्था, राजश्व सम्बन्धी डाटावेस, राजश्व प्रशासनमा सफ्टवेयर सम्वन्धी विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

क) राजश्व शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

राजश्व उप शाखामा एक जना सहायकस्तर पाँचौ, र एक जना कार्यालय सहायक गरी २ जनालाई राजश्व सकलनको जिम्मेवारी दिइएको छ । राजश्व शाखामा कार्यरत कर्मचारी सम्बन्धी विवरण पद र तह उल्लेख गरी तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २५: गाउँपालिकाको राजश्व उप शाखामा कार्यरत कर्मचारी सम्वन्धी विवरण

क.सं.	नाम	पद	संख्या
१	राजेश भट्टराइ	सहायक स्तर चौथो	१
२	भविश्वर न्यौपाने	कार्यालय सहायक	१
	जम्मा		२

स्रोत: कटहरी गाउँपालिकाको कार्यालय, २०७७

ख) कार्यकक्ष तथा कार्य स्थलको प्रर्याप्तता

राजश्व उप शाखाको लागि १ वटा कोठाको व्यवस्था गरिएको छ । ७ वटै वडा कार्यालयहरू र यस शाखाबाट राजश्व संकलन गरिँदै आइएको छ ।

ग) फर्निचर, कम्प्यूटर, प्रिन्टर, यातायातका साधन तथा अन्य भौतिक सुविधाहरू

यस उप शाखामा १ वटा कम्प्युटर, १ वटा प्रिन्टर, र १ वटा स्क्यानर १ वटा टेबल र १ वटा दराजको व्यवस्था गरिएको छ । यातायातका लागि १ वटा मोटरसाइकल उपलब्ध गराइएको छ र प्रति महिना ७ लीटर पेट्रोल उपलब्ध गराउँदै आएको छ ।

घ) राजस्व परिचालन सम्वन्धी प्रक्रियागत र प्रशासनिक व्यवस्था

संगठन संरचनामा यस गाउँपालिकाले प्रशासन अनुगमन तथा योजना शाखा अन्तर्गत राजश्व उप शाखा गठन गरी राजश्व परिचालनसँग सम्वन्धित सम्पूर्ण कार्यहरू उक्त उप शाखा मार्फत् हुँदै आईरहेको छ । स्थलगत अवलोकन तथा विभिन्न सूचनाका आधारमा हेर्दा हाल गाउँपालिकाको राजश्व परिचालनको प्रशासनिक व्यवस्था सहायअनुसार रहेको छ :

- राजश्व उवशाखाका लागि छुट्टै कार्यकक्षको व्यवस्था गरी कम्प्युटर, प्रिन्टर, सफ्टवेयर तथा फर्निचरको व्यवस्था गरिएको छ ।

- उप शाखामा विगत आ.व.मा संकलन भएका राजश्व सम्वन्धी तथ्याङ्, विभिन्न आर्थिक वर्षहरूको राजश्व बजेट, विभिन्न ठेक्का प्रक्रियाका दस्तावेजहरू, राजश्व परिचालनसंग सम्वन्धित ऐन, कानुन तथा कार्यविधिहरू जस्ता आवश्यक तथ्याङ्ग तथा दस्तावेजहरू व्यवस्थित रुपमा राखिएको छ ।
- आर्थिक ऐनमा भएका कर तथा गैर करका दरलाई राजश्वका संकेत अनुसार उक्त सफ्टवेयरमा सेट गरी राजश्व संकलन गर्दै आएको छ ।
- गाउँपालिकाको राजश्व उप शाखा तथा ७ वटै वडा कार्यालयहरूमा उक्त सफ्टवेयर जडान गरी कम्प्युटरको प्रयोग गरी बिल काटिँदै आएको छ ।
- राजश्व सफ्टवेयर संचालन सम्बन्धी वडा कार्यालयका सम्वन्धित कर्मचारीहरू तथा राजश्व उप शाखाका कर्मचारीहरूलाई राजश्व सम्वन्धी ज्ञानको कमी रहेको देखिन्छ ।
- सफ्टवेयरमा राजश्वका शीर्षकहरू हाल नेपाल सरकारले व्यवस्था गरेको राजश्व कोड तथा शीर्षक अनुसार पुरा नभएकाले संकलन गरिएको राजश्वका शीर्षकहरू नमिल्दा अन्य करमा रकम काटिने गरेको छ ।
- गाउँकार्यपालिका कार्यालयबाट देहायका शीर्षकमा राजश्व संकलन हुने गरेको छ :
    - ठेक्का वन्दोवस्त भई संकलन हुने आय
    - नक्सापास दस्तुर
    - बोलपत्र बिक्री
    - घ वर्गको निर्माण व्यवसाय इजाजत दस्तुर
    - स्कुलको सिफारिश तथा अनुमती दस्तुर
    - वडा कार्यालयबाट संकलन गर्न नमिल्ने विविध सिफारीश दस्तुरहरू
    - दण्ड तथा जरिवाना आदि ।
- माथि उल्लेखित बाहेकका निम्नलिखित राजश्व वडा कार्यालयले नै संकलन गर्ने गरेको छ :
    - मालपोत
    - सम्पत्ति कर
    - घटना दर्ता विलम्ब दस्तुर
    - चार किल्ला प्रमाणित
    - घरबाटो सिफारिस
    - जग्गा नामसारी सिफारिस
    - जाति सिफारिस
    - आय स्रोत प्रमाणित
    - कर चुक्ता सिफारिस
    - नाता प्रमाणित दस्तुर
    - विद्युत जडान तथा नाम सारी सिफारिस
    - बहाल कर
    - नक्सापास सिफारिस
    - कृषि फर्म सिफारिस
    - व्यवसाय कर
    - घरजग्गा बहाल कर
    - जरिवाना आदि ।
- वडा कार्यालयहरूबाट संकलित राजश्व अनलाइन प्रविधिबाट बिल काट्ने र उठेको रकम दैनिक/साप्ताहिक/मासिक रुपमा बैंक दाखिला गर्ने गरिएको छ । प्रत्येक महिनाको ५ गतेभित्र भौचरसहित राजश्व कार्यालयमा बुझाउने गरिएको छ ।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS

- ➢ आर्थिक ऐनमा कर, शुल्क र दस्तुर राजश्व अधिकारका सबै शीर्षकहरूमा दर निर्धारण नभएको तथा उपयुक्त शीर्षकमा आम्दानी प्रविष्ट नगरिएको ।
- ➢ राजश्वको अनुमान र यथार्थ संकलन बीचको तालमेल कमी रहेको छ ।
- ➢ सम्पत्ति करको शुरुवात आगामी वर्ष देखि गर्नुपर्ने देखिएको छ ।
- ➢ घरले चर्चेको नम्बरी जग्गामा सम्पत्ति कर र त्यसभन्दा बाहेकको जग्गामा मालपोत कर र ऐलानी जग्गा तथा त्यस जग्गामा बनेको घरमा बहाल बिटौरी शुल्क लिनुपर्ने
- ➢ सम्पत्ति कर व्यवस्थापन कार्यविधि बनाई लागु गर्नुपर्ने
- ➢ गाउँपालिकाले राजश्व परिचालनलाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यका साथ देहाय अनुसारका प्रयासहरू भएका छन
    - o *राजश्व उप शाखा र ७ वटै वडामा राजश्व संकलन सफ्टवेयरको प्रयोग गरिएको*
    - o *राजश्व उप शाखाको लागि अलग्गै कोठाको व्यवस्था गरी कम्प्युटरबाट बिल काट्ने प्रणालीको विकास भएको*

ङ) राजश्व सम्बन्धी डाटावेस, राजश्व प्रशासनमा सफ्टवेयर र सोको प्रयोग

गाउँपालिकाले राजश्व संकलनको लागि नेशनल इन्टिग्रेशन एण्ड रिसर्च सेन्टरले विकास गरेको सफ्टवेयरबाट राजश्व संकलन गर्दै आएको छ । यस सफ्टवेयरमा आर्थिक ऐनमा व्यवस्था गरिएका करका दरहरू प्रविष्ट गरिएका छन । सबै सेवाग्राहीको विवरण यस सफ्टवेयरमा प्रविष्ट गरिएको छ । कुनै सेवाग्राहीको नामबाट खोजी गरेपछि नीजले तिर्नुपर्ने राजश्व रकम देखा पर्दछ र कम्प्युटर विलिङ्ग सिष्टमबाट विल उपलब्ध गराइन्छ ।

च) कप्यूटर विलिङ्ग प्रणालीको प्रयोग

आर्थिक ऐनमा उल्लेख गरिएका विभिन्न विषयका कर तथा गैर करका दरहरू सफ्टवेयरमा सेट गरिएको छ । कुन शीर्षकको राजश्व हो सोही अनुसार कम्प्युटरमा प्रविष्ट गर्नासाथ नीजले तिर्नुपर्ने शुल्क देखिन्छ । सबै वडामा यस किसिमको सफ्टवेयरको व्यवस्था गरिएको छ । वडाबाट संकलन नगरिने घर नक्सा पास तथा घ वर्गको इजाजत पत्रको लागि गाउँपालिकाको राजश्व उप शाखाबाट संकलन हुने गर्दछ ।

छ) नगद संकलन र वैक दाखिला र अभिलेख व्यवस्थापन

राजश्व संकलनको लागि ७ वटै वडा तथा गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयबाट संकलन गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ । वडाबाट संकलन भएको रकम संकलन भएको रकमको आधारमा आवश्यकता अनुसार वैंक खातामा जम्मा गर्ने र प्रत्येक महिनाको ५ गतेभित्र भौचरसहित राजश्व शाखामा दाखिला गर्ने गरिएको छ ।

४.४ गाउँपालिकाको आन्तरिक आय परिचालन

गाउँपालिकाको विगत तीन आर्थिक बर्षको यथार्थ आय, चालु आ.व. २०७८/७९ को संशोधित अनुमान र माघ ७ सम्मको संकलित आयलाई तुलनात्मक रुपमा तलको तालिकामा देखाइएको छ । गत ३ आ.व.को यथार्थ आयको आधारमा वृद्धि दर पत्ता लगाइएको छ । विगतको तथ्यांकको आधारमा बृद्धिदर गणना गर्दा एक्सलमा LOGEST फर्मुलाको प्रयोग गरिएको छ ।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

तालिका नं. २६: विगतको ३ आ.व.को यथार्थ र चालु आ.व.को अनुमान र प्राप्तिको अवस्था

क.सं	विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	वृद्धि दर	२०७८/७९	
		यथार्थ	यथार्थ	यथार्थ		अनुमान	माघ ७ सम्मको
क)	**कर तथा गैर कर राजश्व**	**३२,८७१**	**२८,२३६**	**१५,७५५**	**-३१**	**१५,८००**	**१३,००८**
१	**कर**	**१९,४४७**	**१८,९५६**	**६,१०६**	**-४४**	**९,४५०**	**२,९१९**
११३१३	सम्पत्ति कर				०		
११३१४	भूमी कर (मालपोत)	१७,०७४	१०,४४६	२,४२३	-६२	२,२००	१,१५८
११३२१	घर बहाल कर	२६७	१,४०५	१,८१२	१६१	१००	४२४
११४५१	सवारी साधन कर	५३१			०		
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर				०	५,०००	०
११४७०	विज्ञापन कर				०		
११६३२	जडिबुटी तथा कवाडी कर				०		
११३२२	वहाल विटौरी शुल्क	३३५	८३	५४३	२७	१५०	०
११४७१	अन्य मनोरञ्जन कर				०		
११६९१	अन्य कर	१,२४०	३,७७२		०	५००	२५
१४६११	व्यवसाय कर		३,२५०	१,३२८	०	१,५००	१,३१२
२	**गैर कर**	**१३,४२४**	**९,२८०**	**९,६४९**	**-१५**	**६,३५०**	**१०,०८९**
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	४,७७९		२,९५८	०	१,५००	०
१४१५१	सरकारी सम्पत्तीको वहालवाट प्राप्त आय				०	१५०	१,१८२
१४२१२	सरकारी सम्पत्ती बिक्रिबाट प्राप्त रकम				०		
१४२१३	अन्य बिक्रिबाट प्राप्त रकम				०		
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री				०		
	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा बिक्री			२,१३६	०	२,०००	०
	फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क				०		
१४२२१	न्यायिक दस्तुर				०		
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी				०		
१४२२९	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क				०		
	(सम्पत्ती मूल्याङ्कन सेवा शुल्क आदि)				०		
१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क				०		
१४२४२	नक्सापास दस्तुर	३,९३६	१,४३६	२,५२१	-२०	२,५००	१,७२२
१४२४३	सिफारिश दस्तुर	८९८	३,८६४	३,३८५	९४	५००	१,७५४
१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	२२			०		
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर				०		

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

CamScanner

क.सं	विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	वृद्धि दर	२०७८/७९	
		यथार्थ	यथार्थ	यथार्थ		अनुमान	माघ ७ सम्मको
१४२४९	अन्य दस्तुर (दर्ता, अनुमति, इजाजत आदि)	८,०१२	३,९८०	१,६०७	-५५	२००	९६४
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत				०		
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत				०		
१४५२९	अन्य राजस्व	५५६			०	१,०००	४,४६७
ख.	**राजस्व बाँडफाँट**	**६०,३९९**	**५९,३४१**	**१०२,०६७**	**३०**	**१०१,१२६**	**५८,४२३**
ख.१	***नेपाल सरकार***	**५७,६७३**	**५६,६१३**	**७१,१९९**	**११**	**७७,१६४**	**३८,३३९**
१४४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर	५७,६७३	५६,६१३	७१,१९९	११	३८,५८२	२९,९५८
१४४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्तःशुल्क				०	३८,५८२	८,३८१
१४१५३	बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी				०		
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर				०		
१४१५९	अन्य स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी						
ख.२	***प्रदेश सरकार***	**२,७२६**	**२,७२८**	**३०,८६८**	**२३७**	**२३,९६२**	**२०,०८४**
११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर			२६,२०९	०	१९,४००	१९,४२३
११४५६	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	२,७२६	२,७२८	४,६५९	३१	४,५६२	६६१
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर				०		
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर				०		
ग.	**अनुदान तथा वित्तीय हस्तान्तरण**	**२७२,११९**	**२८२,१६२**	**३२१,७८०**	**९**	**३४४,५२७**	**१६१,५३३**
ग.१	***नेपाल सरकार***	**२५०,९३६**	**२७२,२५४**	**३०२,४३८**	**१०**	**३२०,२२०**	**१५१,३६२**
१३३११	समानीकरण अनुदान	१२६,२४४	१२८,८००	१२७,९००	१	१३६,३००	६८,१५०
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१२४,६९२	१४३,४५४	१५०,१०८	१०	१५२,१२०	६७,४६५
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत				०	९,५००	४,५९७
१३३१४	विशेष अनुदान चालु				०	४,२००	२,१००
१३३१५	विशेष अनुदान पूँजीगत				०	४,२००	२,१००
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु			२४,४३०	०		

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

CamScanner

क.सं	विवरण	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	वृद्धि दर	२०७८/७९	
		यथार्थ	यथार्थ	यथार्थ		अनुमान	माघ ७ सम्मको
१३३१७	समपुरक अनुदान पूंजीगत				०	१३,९००	६,९५०
१३३१८	अन्य अनुदान चालु (सामाजिक सुरक्षा समेत)				०		
१३३१९	अन्य अनुदान पूंजीगत				०		
ग.२	***प्रदेश सरकार***	२१,१८३	९,९०८	१९,३४२	-४	१९,८०७	५,९१८
१३३११	समानीकरण अनुदान	११,४३३	७,४५१	७,४१०	-१९	७,९३५	१,९८४
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	९,७५०	३६६	१,९३२	-५५	१,८७२	६३४
१३३१३	ससर्त अनुदान पूंजीगत				०		
१३३१४	विशेष अनुदान चालु		२,०९१		०		
१३३१५	विशेष अनुदान पूंजीगत				०		
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु			१०,०००	०		
१३३१७	समपुरक अनुदान पूंजीगत				०	१०,०००	३,३००
१३३१८	अन्य अनुदान चालु				०		
१३३१९	अन्य अनुदान पूंजीगत				०		
ग.३	**अन्य आन्तरिक अनुदान**	०	०	०	०	४,५००	४,२५३
१३४११	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान				०	४,५००	४,२५३
१३४१२	अन्य व्यक्तिगत आन्तरिक अनुदान				०		
	कूल जम्मा	**३६५,३८९**	**३६९,७३९**	**४३९,६०२**	**१०**	**४६१,४५३**	**२३२,९६४**

४.४.१ आन्तरिक राजश्व संरचनाको अवस्था

गाउँपालिकाको विगत ३ आ.व.को यथार्थ आन्तरिक आयको स्रोत अनुसारको संरचना तथा तिनको कूल आन्तरिक आयमा रहेको योगदान तलको तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका नं. २७: कूल राजश्वमा शीर्षकगत योगदान (रु. हजारमा)

आय शीर्षक	२०७५/७६ को यथार्थ आय	२०७६/७७ को यथार्थ आय	२०७७/७८ को यथार्थ आय	वृद्धि दर	आ.व.२०७८ को	
					अनुमान	माघ ७ सम्मको आय
आन्तरिक आय	३२,८७१	२८,२३६	१५,७५५	-३१	१५,८००	१३,००८
राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय	६०,३९९	५९,३४१	१०२,०६७	३०	१०१,१२६	५८,४२३
वित्तीय हस्तान्तरण तथा अन्य अनुदान	२७२,११९	२८२,१६२	३२१,७८०	९	३४४,५२७	१६१,५३३
कूल आय	३६५,३८९	३६९,७३९	४३९,६०२	१०	४६१,४५३	२३२,९६४

४.५ राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरू

कटहरी गाउँपालिकाको राजश्व परिचालनसंग सम्वन्धित समस्या तथा सवालहरू तपशिलमा उल्लेख गरिए बमोजिम रहेको छ ।

(१) **तथ्यांक प्रणाली व्यवस्थीत गर्न नसक्नु :** यस गाउँपालिकामा नविन प्रविधिको प्रयोग गरेर हाल सम्म गाउँ वस्तुस्थिति विवरण तयार गरिएको छैन । गाउँ वस्तुस्थिति विवरणको अभावमा मुख्य गरी व्यवसायीहरूको विवरण, साना सवारी सधनहरूको विवरण प्राप्त हुन नसक्दा आय प्रक्षेपण अनुमानका आधारमा गर्नु परेको छ ।

(२) **करयोग्य क्षेत्र र करदाताको स्पष्ट विवरण नहुनु :** गाउँपालिकामा भएका करदाताको खण्डिकृत तथ्यांक राखिएको छैन । गाउँपालिकाको गाउँ वस्तुस्थिति विवरण तयार गरी करदाताहरूको खण्डिकृत तथ्यांक राख्ने र सोको आधारमा करको दायरा फराकिलो पार्नुपर्ने अर्को थप सवालको रुपमा रहेको छ ।

(३) **सम्पत्ति करको थालनी :** यस गाउँपालिकामा हालसम्म सम्पत्ति करको शुरुवात गरिएको छैन । यो कर शुरुवात नगर्दा ठूलो मात्रामा राजश्व संकलन हुनसकेको छैन ।

(४) **करदाता शिक्षा र सुनुवाई प्रणाली:** करदाता शिक्षालाई थप प्रभावकारी बनाउन, एसएमएस र हेल्प डेस्कलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्ने देखिन्छ ।

(५) **राजश्वका नयाँ क्षेत्रको पहिचान:** राजश्व अभिबृद्धि गर्ने नयाँ क्षेत्रहरू जस्तै, सम्पत्ति कर, पर्यटन, फोहरमैला व्यवस्थापन कर, पर्यटन शुल्क र सवारी कर आदि हुन सक्छन् ।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. * 2018 *

CamScanner

परिच्छेद - पाँचः राजश्व सुधार कार्ययोजना

स परिच्छेदमा सूचना विश्लेषण तथा सहभागितामूलक छलफलबाट तयार पारिएको गाउँपालिकाको राजश्व धार कार्ययोजना प्रस्तुत गरिएको छ । यस कार्ययोजनालाई कार्यपालिकाबाट स्वीकृत एवं बजेट व्यवस्था गरी ार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

.१ राजश्व सुधारका क्षेत्रहरू

जश्व सुधारका लागि अपनाउनु पर्ने क्रियाकलापहरू तपशिलमा उल्लेख गरिएको छ । राजश्व सुधार कार्ययोजना र्जुमाको क्रममा प्रक्षेपित आय तथा हाल असुल भएको यथार्थ आय अवस्थाको फरक विश्लेषण गरी धारकोलागि उपायहरूको पहिचान गरिएको छ ।

ायराः

जश्व सुधारको लागि संविधान तथा कानूनले व्यवस्था गरे अनुसार गाउँपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने जश्वको शीर्षकको छनौट गरिएको छ । गाउँपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने राजश्व शीर्षकको संकलन तथा रिचालन गर्ने संभावना के कस्तो छ सो को पहिचान गरिएको छ । करको आधार (सम्पत्ती, आय, वस्तु तथा वाको परिमाण, मूल्य र उपयोग)को पहिचान गरिएको छ । करदाता, उपभोगकर्ता,र सेवाग्राहीको पहिचान श्चात तीनीहरूको एकिन तथ्याङ्क पत्ता लगाई त्यसको दायरा एकिन गरिएको छ ।

रः

रदाताको पहिचान पश्चात गाउँपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने करदातालाई करदाताको सामर्थ्यका आधारमा यायोचित ढंगबाट करको दर निर्धारण गर्दा गाउँपालिकाको विगतका आर्थिक ऐनको सहायता लिइएको छ । करको र निर्धारण गर्दा समान दर, प्रगतिशिल वा अनुदारवादी के कस्तो छ सो को समिक्षा गरी सम्पत्ति करमा गतिशिल करको आधारमा संभावना विश्लेषण गरिएको छ । करको दर निर्धारण गर्दा तपशिलमा उल्लेखित वषयमा ध्यान दिइएको छ ।

- छिमेकी स्थानीय सरकारको करको दरसँग तुलना गरिएको छ ।
- नयाँ क्षेत्रको लागि शुरुमा करको दायरामा ल्याउनको लागि न्यून दरबाट विश्लेषण गरिएको छ ।
- सम्पत्ति करलाई प्रगतिशिल करको दर अनुसार सम्भावना विश्लेषण गरिएको छ ।
- सेवाको लागत असुली हुने गरी शुल्कको दर निर्धारण गरिएको छ ।
- करदाताको कर तिर्न सक्ने क्षमता तथा सुविधाको स्तरको आधारमा करको दर निर्धारण गरिएको छ ।
- विगत आ.व.मा लगाइएको कर तथा शुल्कको दरको आधारमा राजश्वका दरहरू निर्धारण गरी सम्भावना विश्लेषण गरिएको छ ।
- प्रशासनिक सहजताको आधारमा करको दायरा निर्धारण गरी राजश्वको संभावना विश्लेषण गरिएको छ ।
- सङ्कलन लागत भन्दा बढी असुली हुन सक्ने क्षेत्रको मात्र सम्भावना विश्लेषण गरिएको छ ।
- व्यवसायलाई प्रतिकूल प्रभाव नपार्ने गरी करको कर निर्धारण गरिएको छ ।
- करको दर निर्धारण गर्दा सम्पत्ति, आय, वस्तु तथा सेवाका आधारमा गरिएको छ ।
- सेवा तथा दस्तुरको लागतका आधारमा करका दरहरू निर्धारण गरिएको छ ।
- राजश्व सङ्कलनको अवस्थालाई विश्लेषण गरी करका दर निर्धारण गरिएको छ ।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS

- ➢ सम्पत्तिको मूल्य तथा उपयोगको आधारमा करका दरहरूको निर्धारण गरी सम्भावना विश्लेषण गरिएको छ ।

पुंजीगत लगानी र आर्थिक कारोबार व्यवस्थापन :

करदाताको पहिचान, संख्या निर्धारण तथा दायरा निश्चित गरी करका दरहरू न्यायोचित ढंगबाट निर्धारण पश्चात राजश्व प्रशासनमा सुधार ल्याउन नीतिगत व्यवस्था, संगठन संरचनामा सुधार भौतिक सुविधा, मानव संशाधन, प्रविधि र सफटवयर, सूचना तथा अभिलेख राख्नुपर्दछ । राजश्वको सुधारको लागि हरेक तथ्याङ्को अभिलेख राखि राजश्व चुहावट हुन नदिन अनुगमन गर्ने पद्धतिको सिफारिस गरिएको छ ।

५.२ राजश्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा

राजस्व सुधार कार्ययोजनामा समाबेश भएका कतिपय क्रियाकलापहरूका लागि बजेट आवश्यक पर्ने हुन्छ । क्रियाकलाप गर्दा समय मै बजेटको व्यबस्था नभए प्रस्तावित क्रियाकलापसम्पन्न गर्न नसकिने हुँदा क्रियाकलाप छनौट गर्दा स्रोतको उपलब्धतालाई पनि ध्यान दिइएको छ । साथै बजेटको उपलब्धता अनुसार क्रियाकलापसम्पन्न हुने हुँदा समयअवधि निर्धारण गर्दा बजेटको उपलब्धतासँग पनि तालमेल हुने गरी निर्धारण गरिएको छ । यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाबाट उपलब्ध भएका र सहभागितामुलक छलफलबाट प्राप्त सूचनाहरूका आधारमा तयार पारिएको गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २८: राजश्व सुधार कार्ययोजना

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारका क्रियाकलापहरू	समयावधि	बजेट	जिम्मेवारी
	(क) कर राजश्व			
सम्पत्ति कर	- सम्पत्ति कर सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने - गाउँ भित्र रहेका सबै सम्पत्ति सम्वन्धी करदाताको पहिचान गरी विवरण अद्यावधिक गरी दर पुनरावलोकन गर्ने ।	- २०७९ असार मसान्त	१००	- राजश्व उप शाखा - प्राविधिक शाखा - राजश्व परामर्श समिति
भूमीकर (मालपोत)	- मालपोत संकलन कार्यविधि तयार पारी लागु गर्ने - जग्गाको मुल्यको आधारमा दर निर्धारण गरी करका दर सफ्टवेयरमा मिलाउने - मालपोत करदाताको लगत तयार पार्ने	२०७९ असार मसान्त	१००	- राजश्व उप शाखा - प्राविधिक शाखा - राजश्व परामर्श समिति
घरजग्गा बहाल कर	- घरजग्गा बहाल कर संकलन कार्यविधि निर्माण गर्ने - घर तथा जग्गा वहालमा लगाउने घरधनीहरूको लगत संकलन गर्ने ।	२०७९ भाद्र मसान्त	५०	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शाखा - लेखा शाखा - जिन्सी शाखा
व्यवसाय कर	- गाउँपालिका भित्र रहेका व्यवसायीहरूको स्थलगत दर्ता र नवीकरण अभियान सञ्चालन गर्ने	२०७८ मसिर मसान्त भित्र	३०	- प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - वडा सचिवहरू - राजश्व उप शाखा

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2010

CamScanner

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारका क्रियाकलापहरू	समयावधि	बजेट	जिम्मेवारी
	- करको दायरामा नआएका व्यवसायीलाई गाउँपालिकामा दर्ताको लागि सार्वजनिक सञ्चार माध्यम मार्फत आव्हान गर्ने - घरदैलो कार्यक्रम मार्फत व्यवसाय दर्ता प्रमाणपत्र दिने तथा कर असुली गर्ने	प्रत्येक आर्थिक बर्ष भरी नियमित रुपमा	१५	- राजश्व उप शाखा - लेखा शाखा - वडा सचिवहरू
	- निर्धारित समय भन्दा ढिलो कर तिर्नेलाई जरिवाना तथा छिटो तिर्नेलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था गर्ने	प्रत्येक आर्थिक बर्ष भरी नियमित रुपमा		- गाउँपालिका - राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शााखा
	- उद्योग वाणिज्य संघ कटहरीका प्रतिनिधिहरूसँग नियमित छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने	निरन्तर	-	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शााखा
विज्ञापन कर	- सम्भाव्यता अध्ययन गरी न्यूनतम ठेक्का अंक कायम गर्ने	आ.व. २०७९/०८० भित्र		- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शााखा
साना सवारी साधन	- ई-रिक्सा, टांगा, ठेला आदिको लगत सकलन	आवश्यकतानुसार		राजश्व उप शाखा
जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर	- संभाब्यता अध्ययन गरी न्यूनतम ठेक्का अंक कायम गर्ने	आ.व. २०७८/ ०७९ भित्र		- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व शााखा
(ख) गैरकर राजश्व				
वहाल विटौरी शुल्क	- हाटवजार स्थलको पूर्वाधारको थप व्यवस्थापन गरी ठेक्का रकम वृद्धि गर्नुपर्ने	आ.व. २०७९/ ०८० भित्र	१००	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शााखा
स्थानीय पूर्वाधार उपयोग सेवा	- पर्यटकीय तथा धार्मिक क्षेत्रमा पूर्वाधार तयार गरी करको दायरामा ल्याउने	आ.व. २०७९/ ०८० भित्र	१००	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शााखा
	- फोहरमैला व्यवस्थापन संकलनकालागि ल्याण्डफिल्ड साइटको व्यवस्था गर्ने	आ.व. २०७९/ ०८० भित्र	२००	- गाउँसभा, गाउँपालिका - राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शाखा
नक्सापास दस्तुर	- ग्रामिण क्षेत्र लगायत शहरी क्षेत्रमा नक्सापास अनिवार्य गराउने र अभिलेखीकरण तथा नियमित कार्यलाई तिव्रता दिने	आ.व. २०७९/ ०८० भित्र	१०	- राजश्व परामर्श समिति - प्राविधिक शाखा - गाउँकार्यपालिका
अन्य	- गाउँपालिकामा [illegible] गर्ने	आ.व. २०७८/०७९	२०	- गाउँकार्यपालिका

सुधारका क्षेत्रहरू	सुधारका क्रियाकलापहरू	समयावधि	बजेट	जिम्मेवारी
दस्तुर तथा सेवा शुल्क	विभिन्न कर दस्तुरहरूको बारेमा स्थानीय संचार माध्यम मार्फत प्रचार प्रसार गर्ने	भित्र		- लेखा शाखा - राजश्व उप शाखा
(ग) राजश्व प्रशासन				
राजश्व संकलन तथा अभिलेख	- राजश्वका सबै क्षेत्र समेट्ने गरी सफ्टवेयरमा करका दर अद्यावधिक गर्ने र करदाताको विवरण सोही सफ्टवेयरमा प्रविष्ट गर्ने	आ.व.०७९ श्रावण भित्र	२०	- गाउँकार्यपालिका राजश्व उप शाखा
सूचना तथा पारदर्शिता	- स्थानीय सञ्चार माध्यमको अधिकतम् प्रयोग गरी करदाताहरूलाई कर तिर्न सुसुचित गर्ने । - गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयहरू र बजार क्षेत्रमा करबाट संकलन भएको रकम खर्च हुने शीर्षक समावेश गरी फ्लेक्स प्रिन्ट बनाई टास्ने - गाउँपालिकाको आम्दानी र खर्च (विशेष गरी आन्तरिक राजश्व तथा तिनको उपयोग) नियमित रुपमा सार्वजनिक गर्ने	मासिक रुपमा		- गाउँकार्यपालिका - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - लेखा शाखा - राजश्व उप शाखा - वडा सचिवहरू
अनुगमन	- करदाताहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने छुटेका करदातालाई करदाताको सूचिमा समावेश गर्ने । - राजश्व अनुगमन कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने छण - कर संकलनमा हुन सक्ने चुहावटलाई ध्यानमा राखी अनुगमनलाई थप प्रभावकारी बनाउने	- आ.व.०७९/०८० भित्र - अनुगमन प्रत्येक तीन महिनामा	१०	- राजश्व परामर्श समिति - राजश्व उप शाखा
करदाता तथा कर्मचारी प्रोत्साहन कार्यक्रम	- बढी कर तिर्ने वा अन्य किसिमका उत्कृष्ट करदातालाई सम्मान गर्ने - कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको आधारमा कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गर्ने	वार्षिक रुपमा (गाउँसभा गर्ने दिनमा)	३०	- प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत - कार्यपालिका
सूचना प्रविधिको उपयोग	राजश्व उप शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरू र वडा सचिवहरूलाई राजश्व संकेत अनुसार राजश्व संकलन गर्न आवश्यक तालिम उपलब्ध गराउने	२०७९ भाद्र मसान्त सम्म	२००	राजश्व उप शाखा र सफ्टवेयर प्रदायक संस्था
			९८५	

स्रोत: गाउँपालिका स्तरीय कार्यशाला, २०७८

५.३ बजेट अनुमान

राजश्व सुधार कार्ययोजनामा उल्लेख गरिएका क्रियाकलापहरू मध्ये कतिपय कार्यालय सञ्चालन गर्दा नियमित रुपमा गर्न सकिने छ । केही क्रियाकलापहरू गाउँपालिकाको दैनिक कार्य सूचीमा पर्दैनन । दैनिक कार्य सञ्चालनमा नपरेका क्रियाकलापहरूलाई कामको अतिरिक्त भार पर्ने भएकाले त्यस्ता क्रियाकलापहरूकालागि बजेटको व्यवस्था गरिएको छ । यस कार्ययोजनामा सिफारिस गरिएका क्रियाकलापहरू सम्पन्न गर्न ९ लाख ८५ हजार रुपैया बजेटको आवश्यकता पर्ने अनुमान गरिएको छ ।

GURU ENGINEERING SO... PVT. LTD. 2018

परिच्छेद - छ: आगामी ३ वर्षको आय प्रक्षेपण

यस परिच्छेदमा आगामी तीन आर्थिक वर्षहरूका लागि गाउँपालिकाको राजश्व प्रक्षेपण गरिएको छ । राजश्व प्रक्षेपण गर्दा महालेखा परिक्षकले स्वीकृत गरेको एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ उल्लिखित शीर्षकगत रुपमा गरिएको छ । गाउँपालिकाको राजश्व अधिकार, हालको आय संकलन अवस्था तथा राजश्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयन पश्चात आय संकलनमा पार्ने प्रभाव समेतलाई मध्यनजर गर्दै आगामी तीन वर्षको आय प्रक्षेपण गरिएको छ । यस प्रक्षेपणले गाउँपालिकाको आय वजेट तर्जुमा गर्न सहयोग पुग्नेछ ।

६.१ राजश्व प्रक्षेपणका विधिहरू

राजश्व प्रक्षेपणका आधार अनुसार राजश्व सुधार योजनामा कम्तिमा आगामी तीन बर्षको लागि राजश्व प्रक्षेपण गरिएको छ । राजश्वका स्रोतहरूलाई एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ (संशोधन सहित) मा तोकिएको ढाँचा अनुसार आय प्रक्षेपण गरिएको छ । आय प्रक्षेपण गर्दा वस्तुगत विश्लेषण समेतका आधारमा सकेसम्म वास्तविकतासँग मेल खाने गरी गरिएको छ ।

राजश्व प्रक्षेपण गर्दा तपशिलमा उल्लेखित विधिहरू प्रयागे गरिएको छ :

तथ्यांकिय आधार : करदाताको संख्या, करको दर र विद्यमान दायरा सम्वनधी सूचना उपलब्ध भएको शीर्षकमा करदाता संख्या × करको औसत दर × दायरामा ल्याउन सक्ने प्रतिशतबाट प्रक्षेपण गरिएको छ । जस्तै : सम्पत्ति कर, भुमिकर, व्यवसाय कर, वहाल कर आदि ।

विगतको राजश्व बृद्धिदर (Trend) को आधार : करदाता संख्या सम्वन्धी सूचना प्राप्त हुन नसक्ने र समयानुकुल करका दर परिमार्जन हुँदै आएका स्रोतहरूमा विगतको राजश्वको वृद्धिदरलाई आधारमा प्रक्षेपण गरिएको छ । जस्तै : *नक्सापास, सिफारिस दस्तुर आदि ।*

संभ्कौताको आधार : कुनै शीर्षकमा आम्दानी प्राप्त हुने गरी विगतमा संभ्कौता भएको अवस्थामा सोही सम्भ्कौतालाई आधार मानी राजश्व प्रक्षेपण गरिएको छ । जस्तै *:विज्ञापन कर, ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा विक्री, वहाल विटोरी शुल्क (हाट बजार) आदि ।*

लमसम बृद्धिदर : स्थानीय तहको नियन्त्रणमा नभएका र संभ्कौता पनि नभएका स्रोतहरू र राजस्व शीर्षक प्राप्तीको अवस्था हेरी केही अनुमानित प्रतिशतमा वृद्धि हुने देखिएमा अनुमानमा प्रक्षेपण गरिएको छ । मुल्य वृद्धि तथा जनसंख्या वृद्धिको योग करिव १० प्रतिशत भएकोले सोलाई आधार मानी गत बर्ष प्राप्त आयमा सोही अनुपालमा बृद्धि गरी आय अनुमान गरिएको छ । उदाहरण : नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य संघसंस्थावाट प्राप्त हुने अनुदान, राजश्व बाँडफाँड आदि ।

अनुमान : कुनै आय स्रोत सम्वन्धी सूचना नभएको र विल्कुलै नयाँ स्रोतको हकमा अनुमानको आधारमा प्रक्षेपण गरिएको छ ।

शुन्य प्रक्षेपण : कुनै संभावना नभएका आयका स्रोतहरू तथा राजश्व प्राप्त हुने एकीन नभएका स्रोतहरूको प्रक्षेपण गरिएको छैन ।

६.२ राजश्व संकलनमा पर्ने असरको प्रारम्भिक आँकलन

राजश्वको शीर्षकहरूको पहिचान गरी दायरा वृद्धि गर्दै जाँदा गाउँपालिकाको आन्तरिक आयमा उल्लेख्य रुपमा प्रभाव पार्ने देखिन्छ । विगतका आ.व.मा दायरामा नआएका राजश्वका शीर्षकहरूको पहिचान गरी करका दायरामा

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. * 2018 *

ल्याउँदा राजश्वमा उल्लेख्य मात्रामा वृद्धि हुने आकलन गरिएको छ । आगामी आ.व.मा आन्तरिक आयमा समावेश हुने प्रमुख शीर्षकहरू विश्लेषण तपशिलमा उल्लेख गरिएको छ :

क) सम्पत्ति कर:

यस गाउँपालिकाले सम्पत्ति कर नै संकलन गरेको छैन । सम्पत्ति कर संकलनकालागि कार्यविधि तयार हुनेछ र आगामी वर्ष देखि सम्पत्ति कर समेत संकलन हुनेछ । एउटा अलग्गै तर महत्वपूर्ण शीर्षक नै करको दायरामा आउने छ र आन्तरिक आयमा उल्लेख्य मात्रामा वृद्धि हुनेछ ।

ख) व्यवसाय कर:

व्यवसाय करबाट यस गाउँपालिकाले राम्रो आम्दानी गर्दै आएको छ । गाउँपालिका भए पनि ठूला उद्योगहरू पनि यस गाउँपालिकामा सञ्चालनमा आएका छन । अधिकांश भाग गाउँले भरिएको यस गाउँपालिकामा आउँदा दिनमा बाटोघाटो लगायत अन्य पूर्वाधारको विकासले गाउँपालिकाको ग्रामीण क्षेत्रमा पनि विभिन्न किसिमका व्यवसायहरूको शुरुवात हुँदै गएको पाइन्छ । सबै व्यवसायीहरूलाई करको दायरामा ल्याउँदा व्यवसाय करमा उल्लेख्य मात्रामा आय संकलन हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ ।

ग) घरजग्गा बहाल कर:

यस गाउँपालिकामा घरजग्गा बहाल कर विगतका आ.व.मा पनि संकलन भई आएको छ । यो कर बढी मात्रामा व्यवसायिक प्रयोजन तथा संस्थागत रुपमा भाडामा दिने घरधनीबाट प्राप्त गरिँदै आएको छ । व्यक्तिगत प्रयोजनकोलागि भाडामा लगाउँनेसंग पनि बहाल रकम संकलन गर्दा करको दायरामा वृद्धि हुनेछ र आगामी आर्थिक वर्षमा बहाल कर पनि वृद्धि हुँदै जाने अनुमान गरिएको छ ।

घ) नक्सा पास दस्तुर:

विगतका आ.व.मा देखि नै नक्सापास दस्तुरको शुरुवात गरिएको छ । यस गाउँमा बाटोघाटो लगायत अन्य पूर्वाधारको विकास संगै पक्की घर तथा भवनहरूको निर्माण हुँदै गएको पाइन्छ । बस्ती विकास शहरी योजना तथा भवन निमार्ण सम्बन्धी आधारभुत निर्माण मापदण्ड २०७२ अनुसार गाउँपालिकाबाट अनुमती नलिई निर्माण गरिएका घरहरूको घर नक्सा नियमित गर्दा, घरको अभिलेखीकरण गर्दा यस शीर्षकमा उल्लेख्य मात्रामा आय आर्जन हुने सम्भावना रहेको छ ।

ङ) घरजग्गा रजिश्ट्रेशन दस्तुर:

घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर कोभिड १९ को कारणले थला परेको भएता पनि गत आर्थिक वर्षमा उल्लेख्य मात्रामा संकलन भएकोले आगामी वर्षहरूमा पनि घरजग्गा रजिष्ट्रेशनबाट उल्लेख्य मात्रामा आय वृद्धि हुँदै जाने आंकलन गरिएको छ ।

च) बहाल बिटौरी शुल्क:

यस गाउँपालिकामा विगतका आ.व.मा यस शीर्षकबाट कोभिडको कारणले हाटबजारमा ठेक्का नलागेर राजश्व संकलन नभएकोमा आगामी आ.व. देखि कोभिड १९ को प्रभाव शुन्य भएपछि ठेक्का लाग्ने छ र आन्तरिक आयमा उल्लेख्य मात्रामा वृद्धि हुने आंकलन गरिएको छ ।

६.३ राजश्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजश्व प्रक्षेपण

राजश्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयन पश्चात्को आगामी तीन वर्ष (आ.व.२०७९/८० देखि २०८१/८२) को लागि राजश्व प्रक्षेपण गरिएको छ। राजश्वको प्रक्षेपण गर्दा विगतका ३ आ.व. को राजश्व वृद्धि दर, चालु आ.व. मा गरिएको अनुमान र चालु आ.व.को माघ ७ गतेसम्म संकलन भएको आयका आधारमा गरिएको छ। गत आ.व.मा नसमेटिएका आयका शीर्षकहरूको हकमा राजश्व सुधार कार्ययोजनामा उल्लेख गरिएका कार्यक्रमले पार्ने प्रभावलाई मध्येनजर गरी तथ्याङ्कमा आधारित भएर गरिएको छ। स्थानीय तहको आय बृद्धिदर कम्तिमा पनि मूल्य वृद्धि, जनसंख्या वृद्धि र सेवाग्राहीको संख्यामा हुने वृद्धिसंग मिल्दोजुल्दो हुने गरी गरिएको छ। आय प्रक्षेपणका आधारहरूलाई शीर्षकगत रुपमा देहायअनुसार व्याख्या गरिएको छ।

तालिका नं. २९: आगामी आ.व.हरूका लागि राजश्व प्रक्षेपणका आधारहरू (रु. हजारमा)

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	आगामी आ.व.हरूको लागि प्रक्षेपणको आधार
क.	**आन्तरिक आय तर्फ**	**४८१५३**	
११३१३	सम्पत्ति कर	४१९८	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ९० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३१४	भूमी कर (मालपोत)	१४२०	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३२१	घर वहाल कर	१९३०	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४५१	सवारी साधन कर	२२५	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाका ९० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	०	अनुमान नगरिएको
११४७०	विज्ञापन कर	९७	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ७० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११६३२	जडिबुटी तथा कवाडी कर	१००	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११३२२	वहाल विटौरी शुल्क	२२६०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४७१	अन्य मनोरञ्जन कर	०	अनुमान नगरिएको
११६९१	अन्य कर	५००	आ.व. २०७८/७९ मा कूल सभावनाको ९० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४६११	व्यवसाय कर	६५३७	आ.व. २०७८/७९ मा ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	५५३	आ.व.२०७८/७९ मा ९० प्रतिशत र त्यसपछिका वर्षहरूमा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४१५१	सरकारी सम्पत्तीको बहालबाट प्राप्त आय	२०८५७	आ.व. २०७८/७९ मा ब्याकहो लोडर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, पानी ट्यांकी, टिप्पर भाडाबाट प्राप्त हुने रकमको ९० प्रतिशत र त्यसपछिका वर्षहरूमा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	आगामी आ.व.हरूको लागि प्रक्षेपणको आधार
१४२१२	सरकारी सम्पत्ती बिक्रिबाट प्राप्त रकम	६०	आ.व. २०७८/७९ मा फाराम, पुस्तक, नक्सा जस्ता सामग्रीहरूको बिक्रीबाट रु ६० हजार संकलन हुने र त्यसपछि बार्षिक १० प्रतिशत बृद्धि हुँदै जाने
१४२१३	अन्य बिक्रिबाट प्राप्त रकम	०	अनुमान नगरिएको
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	०	अनुमान नगरिएको
	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा बिक्री	१४५३	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
	फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क	०	अनुमान नगरिएको
१४२२९	प्रशासनिक सेवा शुल्क	२००	आ.ब. २०७८/७९ मा एकमुष्ट ४५ लाख र त्यसपछि क्रमशः १० प्रतिशतले बृद्धि हुँदै जाने अनुमान
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	२०	आ.ब. २०७८/७९ मा एकमुष्ट २० र त्यसपछि क्रमशः १० प्रतिशतले बृद्धि हुँदै जाने अनुमान
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	३०	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क	०	अनुमान नगरिएको
१४२४२	नक्सापास दस्तुर	२८४०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४३	सिफारिश दस्तुर	३०००	आ.व. २०७८/७९ मा कुल सम्भावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	८०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको ८० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	३५०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२४९	अन्य दस्तुर (दर्ता, अनुमति, इजाजत आदि)	३७५	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४२९१	पर्यटन शुल्क	०	अनुमान नगरिएको
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	२०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	५०	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१४५२९	अन्य राजस्व	१०००	आ.व. २०७८/७९ मा कूल संभावनाको १०० प्रतिशत र त्यसपछिका आ.व.मा १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
ख.	**राजस्व बाँडफाँट**	**१०४२५३**	
ख.१	***नेपाल सरकार***	***७९०९३***	
१४४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर	३८५८२	चालु आ.व.को लागि गरिएको अनुमानमा क्रमशः ५ प्रतिशतका दरले बृद्धि हुँदै जाने
१४४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्तःशुल्क	४०५११	

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

राजस्व संकेत	राजस्व शीर्षक	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	आगामी आ.व.हरूको लागि प्रक्षेपणको आधार
१४१५३	बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	०	गत आ.को प्राप्त रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतका दरले वृद्धि हुँदै जाने अनुमान
ख.२	***प्रदेश सकार***	२५१६०	
११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२०३७०	चालु आ.व.को लागि गरिएको अनुमानमा क्रमशः ५ प्रतिशतका दरले वृद्धि हुँदै जाने
११४५६	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	४७९०	चालु आ.व.मा का लागि गरिएको अनुमान रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	०	अनुमान नगरिएको
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	०	अनुमान नगरिएको
ग.	**अनुदान तथा वित्तीय हस्तान्तरण**	**३५७०२८**	
ग.१	***नेपाल सरकार***	***३३६२३१***	
१३३११	समानीकरण अनुदान	१४३११५	आ.व. २०७८/७९ मा चालु आ.व. रकममा ५ प्रतिशतले बढ्ने र त्यसपछि क्रमशः १० प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१५९७२६	चालु आ.व.मा का लागि गरिएको अनुमान रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	९९७५	
१३३१४	विशेष अनुदान चालु	४४१०	चालु आ.व.मा का लागि गरिएको अनुमान रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१५	विशेष अनुदान पूँजीगत	४४१०	
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	०	गत आ.व.मा प्राप्त यथार्थ रकममा क्रमशः ५ प्रतिशतले बढ्दै जाने
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	१४५९५	
१३३१८	अन्य अनुदान चालु (सामाजिक सुरक्षा समेत)	०	अनुमान नगरिएको
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	०	
ग.२	***प्रदेश सरकार***	***२०७९७***	
१३३११	समानीकरण अनुदान	८३३२	चालु आ.व.को अनुमानमा ५ प्रतिशतका दरले वृद्धि हुँदै जाने
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१९६६	गत आ.व.को यथार्थ रकममा ५ प्रतिशतका दरले वृद्धि हुँदै जाने
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	०	
१३३१४	विशेष अनुदान चालु	०	गत आ.व.को यथार्थ रकममा ५ प्रतिशतका दरले वृद्धि हुँदै जाने
१३३१५	विशेष अनुदान पूँजीगत	०	
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	०	चालु आ.व.को अनुमानमा ५ प्रतिशतका दरले वृद्धि हुँदै जाने
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	१०५००	
१३३१८	अन्य अनुदान चालु	०	अनुमान नगरिएको
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	०	
ग.३	**अन्य आन्तरिक अनुदान**	***०***	
१३४११	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान		अनुमान नगरिएको
१३४१२	अन्य व्यक्तिगत आन्तरिक अनुदान		
कूल जम्मा		**५०९४३५**	

६.४ आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण

गाउँपालिकाको आगामी ३ वर्षको प्रक्षेपित आयको विवरण आय शीर्षकको संभाव्य आधार तथा राजश्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयनलाई आधार मानी गरिएको छ । राजश्वको प्रक्षेपण गर्दा राजश्व कोडको आधारमा गरिएको छ ।

तालिका नं. ३०: आगामी तीन आर्थिक वर्षको आय प्रक्षेपण (रु. हजारमा)

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७७/७८ यथार्थ	२०७८/७९ अनुमान	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण	२०८१/८२ को प्रक्षेपण
क.	**आन्तरिक आय तर्फ**	**१८७१३**	**१९३००**	**४२२३०**	**४६४३९**	**५१०६८**
११३१३	सम्पत्ति कर	०	०	३७७८	४१५६	४५७२
११३१४	भूमी कर (मालपोत)	२,४२३	२,२००	११३६	१२४९	१३७४
११३२१	घर बहाल कर	१,८१२	१००	१५४४	१६९८	१८६८
११४५१	सवारी साधन कर	०	०	२०३	२२३	२४५
११४५२	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	०	५,०००	०	०	०
११४७०	विज्ञापन कर	०	०	६८	७५	८२
११६३२	जडिबुटी तथा कवाडी कर	०	०	१००	११०	१२१
११३२२	बहाल विटौरी शुल्क	५४३	१५०	२१४७	२३६२	२५९८
११४७१	अन्य मनोरञ्जन कर	०	०	०	०	०
११६९१	अन्य कर	०	५००	४५०	४९५	५४५
१४६११	व्यवसाय कर	१,३२८	१,५००	५२२९	५७५२	६३२७
११६१३	व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२,९५८	१,५००	४९८	५४७	६०२
१४१५१	सरकारी सम्पत्तीको बहालबाट प्राप्त आय	०	१५०	१८७७१	२०६४८	२२७१३
१४२१२	सरकारी सम्पत्ती बिक्रिबाट प्राप्त रकम	०	०	६०	६६	७३
१४२१३	अन्य बिक्रिबाट प्राप्त रकम	०	०	०	०	०
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	०	०			
	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा बिक्री	२,१३६	२,०००	१४५३	१५९८	१७५८
	फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क	०	०	०	०	०
१४२२९	प्रशासनिक सेवा शुल्क	०	०	२००	२२०	२४२
१४२२१	न्यायिक दस्तुर	०	०	२०	२२	२४
१४२२३	शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	०	०	२४	२६	२९
१४२४१	पार्किङ्ग शुल्क	०	०	०	०	०
१४२४२	नक्सापास दस्तुर	२,५२१	२,५००	२२७२	२४९९	२७४९
१४२४३	सिफारिश दस्तुर	३,३८५	२,५००	२४००	२६४०	२९०४
१४२४४	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	०	०	४८	५३	५८
१४२४५	नाता प्रमाणित दस्तुर	०	०	२८०	२९४	३०९

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

CamScanner

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७७/७८ यथार्थ	२०७८/७९ अनुमान	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण	२०८१/८२ को प्रक्षेपण
१४२४९	अन्य दस्तुर (दर्ता, अनुमति, इजाजत आदि)	१,६०७	२००	३००	३३०	३६३
१४२९१	पर्यटन शुल्क	०	०	०	०	०
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	०	०	२००	२२०	२४२
१४३१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	०	०	५०	५५	६१
१४५२९	अन्य राजस्व	०	१,०००	१०००	११००	१२१०
ख.	**राजश्व बाँडफाँट**	**१०२,०६७**	**१०१,१२६**	**६६,९२९**	**७०,२७६**	**७३,७८९**
ख.१	***नेपाल सरकार***	***७११९९***	***७७१६४***	***४०५११***	***४२५३७***	***४४६६३***
१४४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मु.अ.कर	७१,१९९	३८,५८२	४०५११	४२५३७	४४६६३
१४४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्तःशुल्क	०	३८,५८२			
१४१५३	बाँडफाँड भई प्राप्त वन रोयल्टी	०	०	०	०	०
ख.२	***प्रदेश सकार***	**३०८६८**	**२३९६२**	**२६४१८**	**२७७३९**	**२९१२६**
११३१५	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२६,२०९	१९,४००	२१३८९	२२४५८	२३५८१
११४५६	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर	४,६५९	४,५६२	५०३०	५२८१	५५४५
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	०	०	०	०	०
११४७२	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	०	०	०	०	०
ग.	**अनुदान तथा वित्तीय हस्तान्तरण**	**३२१७८०**	**३४४५२७**	**३१८०६३**	**३३३९६६**	**३५०५५६**
ग.१	***नेपाल सरकार***	***३०२४३८***	***३२०२२०***	***३०७२५१***	***३२२६१४***	***३३८७४४***
१३३११	समानीकरण अनुदान	१२७,९००	१३६,३००	१४३११५	१५०२७१	१५७७८४
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१५०,१०८	१५२,१२०	१५९७२६	१६७७१२	१७६०९८
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	०	९,५००			
१३३१४	विशेष अनुदान चालु	०	४,२००	४४१०	४६३०.५	४८६२
१३३१५	विशेष अनुदान पूँजीगत	०	४,२००			
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	२४,४३०	०	०	०	०
१३३१७	समपुरक अनुदान पूँजीगत	०	१३,९००			
१३३१८	अन्य अनुदान चालु (सामाजिक सुरक्षा समेत)	०	०	०	०	०
१३३१९	अन्य अनुदान पूँजीगत	०	०			
ग.२	***प्रदेश सरकार***	***१९३४२***	***१९८०७***	***१०८१२***	***११३५३***	***११८१२***
१३३११	समानीकरण अनुदान	७,४१०	७,९३५	८७४८	९१८६	९६४५
१३३१२	ससर्त अनुदान चालु	१,९३२	१,८७२	२०६४	२१६७	२१६७
१३३१३	ससर्त अनुदान पूँजीगत	०	०			
१३३१४	विशेष अनुदान चालु	०	०	०	०	०
१३३१५	विशेष अनुदान पूँजीगत	०	०			
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु	१०,०००	०	०	०	०

राजस्व संकेत	राजश्व शीर्षक	२०७७/७८ यथार्थ	२०७८/७९ अनुमान	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण	२०८१/८२ को प्रक्षेपण
१३३१७	समपुरक अनुदान पूंजीगत	०	१०,०००			
१३३१८	अन्य अनुदान चालु	०	०	०	०	०
१३३१९	अन्य अनुदान पूंजीगत	०	०			
ग.३	**अन्य आन्तरिक अनुदान**	*०*	*४५००*	*०*	*०*	*०*
१३४११	अन्य संस्थागत आन्तरिक अनुदान	०	४,५००	०	०	०
१३४१२	अन्य व्यक्तिगत आन्तरिक अनुदान	०	०			
कुल जम्मा		४४२५६०	४६४९५३	४२७२२२	४५०६८१	४७५४१४

परिच्छेद - सात: अपेक्षित नतिजा

७.१ आगामी तीन आर्थिक वर्षको आयको प्रक्षेपण शारांश

कुल आयमा आन्तरिक आयको योगदानको विश्लेषण गर्दा गत वर्ष ४.२३ प्रतिशत छ । कुल सम्भाव्यता अनुसारको राजश्व कूल आयको ९ प्रतिशत हुन्छ । आ.व. २०८१/८२ मा आन्तरिक आय कुल कायको १०.७४ प्रतिशत हुन सक्नेछ । आय शीर्षकको संभाव्य आधार तथा राजश्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वियनलाई आधार मानी गाउँपालिकाको ३ वर्षको प्रक्षेपित आयको विवरण शारांशमा तल दिइएको छ ।

तालिका नं. ३१: आगामी तीन आर्थिक वर्षको आय प्रक्षेपण शारांश (रु. हजारमा)

क्र. सं.	राजश्व शिर्षक	२०७७/७८ यथार्थ	२०७८/७९ अनुमान	२०७८/७९ कुल संभाव्यता	२०७९/८० को प्रक्षेपण	२०८०/८१ को प्रक्षेपण	२०८१/८२ को प्रक्षेपण
क.	आन्तरिक आय	१८७१३	१९३००	४८१५३	४२२३०	४६४३९	५१०६८
ख.	राजश्व बाँडफाँड	१०२०६७	१०११२६	१०४२५३	६६९२९	७०२७६	७३७८९
	नेपाल सरकार	*३०२४३८*	*३२०२२०*	*३३६२३१*	*३०७२५१*	*३२२६१४*	*३३८७४४*
	प्रदेश सरकार	*३०८६८*	*२३९६२*	*२५१६०*	*२६४१८*	*२७७३९*	*२९१२६*
ग.	अनुदान तथा वित्तिय हस्तान्तरण	३२१७८०	३४४५२७	३५७०२८	३१८०६३	३३३९६६	३५०५५६
	संघीय सरकार	*३०२४३८*	*३२०२२०*	*३३६२३१*	*३०७२५१*	*३२२६१४*	*३३८७४४*
	प्रदेश सरकार	*१९३४२*	*१९८०७*	*२०७९७*	*१०८१२*	*११३५३*	*११८१२*
	अन्य आन्तरिक अनुदान	*०*	*४५००*	*०*	*०*	*०*	*०*
	जम्मा	४४२५६०	४६४९५३	५०९४३५	४२७२२२	४५०६८१	४७५४१४
कुल आयमा आन्तरिक आयको योगदान (प्रतिशत)		४.२३	४.१५	९	९.८८	१०.३०	१०.७४

७.२ आय प्रक्षेपणको तुलनात्मक विश्लेषण

यस गाउँपालिकाको आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँड, अनुदान तथा वितीय हस्तान्तरण सम्वन्धी विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

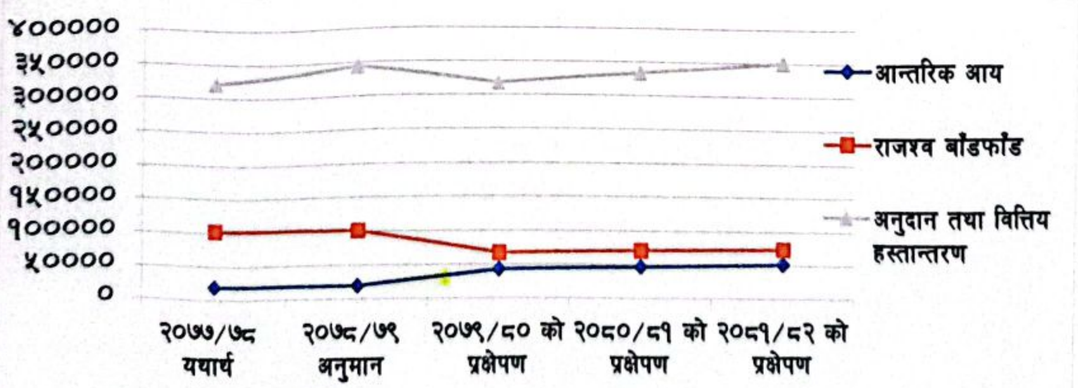

७.३ नतिजा तालिका

राजश्व सुधार कार्ययोजनामा उल्लेख गरिएका क्रियाकलापहरू सम्पन्न गर्दा यस गाउँपालिकाको तपशिलमा उल्लेखित असर, प्रतिफल प्राप्त गरेको हुनेछ ।

क्र.सं.	नतिजाको तह	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष(२०७८/७९)	आधार वर्ष(२०८१/८२)
असर	कूल बजेटमा आन्तरिक राजश्व वा करको हिस्सामा अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।	आन्तरिक आय	रु ०००	१८७१३	५१०६८
		आन्तरिक आयको हिस्सा	प्रतिशत	४.२३	१०.७४
(क)	कर राजश्व				
प्रतिफल १	सम्पत्ति कर सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण तथा करदाताको अभिलेख तयार भएको हुनेछ ।	सम्पत्ति कर तिर्ने करदाता	संख्या		९३७०
		कार्यविधि	संख्या	०	१
प्रतिफल २	मालपोत संकलन कार्यविधि निर्माण भई जग्गाको मूल्य अनुसारको दर निर्धारण भएको हुनेछ ।	मालपोत तिर्ने करदाता	संख्या		१०५२२
		कार्यविधि	संख्या	०	१
प्रतिफल ३	मालपोत करदाताको अभिलेख तयार भई करका दर सफ्टवेयरमा समावेश भएको हुनेछ ।	सफ्टवेयरमा समावेश भएको करदाता	संख्या		१०५२२
प्रतिफल ४	घरजग्गा वहाल करको कार्यविधि तयार भई सफ्टवेयर तयार भएको हुनेछ ।	कार्यविधि	संख्या	०	१
प्रतिफल ५	घर तथा जग्गा वहालमा लगाउने घरधनीहरूको लगत संकलन भएको हुनेछ ।	बहाल कर तिर्ने करदाता	संख्या		५७६
प्रतिफल ६	सबै व्यवसायीहरू व्यवसाय करको दायरामा आएका हुनेछन ।	व्यवसायीहरूको स्थलगत दर्ता र नवीकरण अभियान	पटक	०	३
		सार्वजनिक सञ्चार माध्यमबाट मार्फत आव्हान	पटक	०	३
		दर्ता भएका व्यवसाय	संख्या		१३५५
		उद्योग वाणिज्य संघका प्रतिनिधिहरूसँग छलफल र अन्तरक्रिया	पटक	नियमित	
प्रतिफल ७	घरदैलो कार्यक्रम मार्फत व्यवसाय दर्ता प्रमाणपत्र वितरण तथा कर असुली कार्य सञ्चालनमा आएको हुनेछ ।	घरदैलो कार्यक्रम	पटक	०	३

GURU ENGINEERING SOLUTION PVT. LTD. 2015

क्र.सं.	नतिजाको तह	नतिजा सूचक	इकाई	आधार वर्ष(२०७८/७९)	आधार वर्ष(२०८१/८२)
(ख)	**गैरकर राजश्व**				
प्रतिफल १	पर्ति जग्गा र ती जग्गामा बनेका नीजि संरचनाको अभिलेख भई बहाल बिटौरी शुल्क संकलन भएको हुनेछ।	हाट बजार व्यवस्थापन	संख्या	२	५
प्रतिफल २	स्थानीय पूर्वाधार उपयोग सेवा शुल्क असुल भएको हुनेछ।	फोहरमैला व्यवस्थापन	घरधुरी संख्या		
प्रतिफल ३	ग्रामिण क्षेत्र लगायत शहरी क्षेत्रमा नक्सापास तथा अभिलेखीकरण कार्य अनिवार्य रुपमा सञ्चालनमा आएको हुनेछ।	नक्सा पास भएका घर	वार्षिक संख्या		९०
		अभिलेखीकरण भएका घर	वार्षिक संख्या		१५०
ग)	**तथ्याङ्क व्यवस्थापन राजश्व परिचालन**				
प्रतिफल १	करका शीर्षकहरू तथ्याङ्क व्यवस्थापन प्रणालीमा आवद्ध भएको हुनेछ।	तथ्याङ्क व्यवस्थापन प्रणालीमा आवद्ध सूचना प्रणाली	संख्या		
प्रतिफल २	कर दाता शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुनेछ।	करदाता शिक्षा कार्यक्रम	संख्या	०	३
(घ)	**राजश्व प्रशासन**				
प्रतिफल १	राजश्वका सबै क्षेत्र समेट्ने गरी सफ्टवेयरमा करका दर अद्यावधिक गरी करदाताको विवरण सोही सफ्टवेयरमा प्रविष्ट भएको हुनेछ।	सफ्टवेयरमा प्रविष्ट भएका करका शिर्षक	संख्या		
		कूल स्वीकृत बजेटको खर्च	प्रतिशत (वार्षिक)		
	करदाताहरूको विवरण अद्यावधिक गरी छुटेका करदातालाई करदाताको सूचिमा समावेश भएका हुनेछन्।	समावेश भएका करदाता	संख्या		
प्रतिफल २	करदाता तथा कर्मचारी प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुनेछ।	कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको आधारमा कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गर्ने	पटक	०	३
		बढी कर तिर्ने वा अन्य किसिमका उत्कृष्ट करदातालाई सम्मान कार्यक्रम	पटक	०	३
		कर्मचारीहरूलाई तालिम सञ्चालन	पटक	०	३

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018
CamScanner

परिच्छेद - आठः कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

८.१ राजश्व सुधार कार्ययोजनाको कार्यान्वयन

यस दस्तावेजको परिच्छेद ५ मा उल्लेखित राजश्व सुधार कार्ययोजनामा समावेश गरिएका कार्यक्रमहरूलाई कार्यान्वयनमा ल्याएको खण्डमा मात्र प्रक्षेपणमा उल्लेख गरिएको लक्ष पुरा हुन सक्दछ । कार्ययोजनामा उल्लेख गरिएका कार्यहरू सम्पन्न गर्न गाउँपालिकाले आफ्नै बजेट तथा अन्य सहयोगी निकाय तथा परियोजनाहरूबाट पनि सहयोग लिन सक्नेछ । गाउँपालिकाले आफ्नो बार्षिक योजना तथा बजेटमा राजश्व सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत निम्न क्रियाकलापहरू सञ्चालनका लागि बजेट व्यवस्था गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

- राजश्व उप शाखा तथा वडा कार्यालयमा जडान गरिएको सफ्टवेयरमा आयका सबै शीर्षकहरूको दर समावेश गर्ने
- सम्पत्ति कर, मालपोत कर, घरजग्गा बहाल कर, तथा बहाल बिटौरी शुल्कको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कार्यविधिहरू तयारी
- करदाता शिक्षा कार्यक्रम तथा राजश्व संकलन शिविर सञ्चालन
- कर्मचारीहरूको क्षमता विकास तथा कर्मचारी प्रोत्साहन प्याकेज
- पार्किङ शुल्क तथा पर्यटन शुल्कको स्रोतहरूको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन
- राजश्व संकलनको अनुगमन

गाउँपालिकालाई प्रदान गरिएको राजश्व अधिकारहरू मध्ये कतिपय अधिकारहरू विगतदेख नै उपयोग गरिदै आएको छ । विगतका आ.व.मा नसमेटिएका राजश्वका अधिकारहरूमध्ये आय संकलन हुन सक्ने क्षेत्रहरूको पहिचान गरी प्राथमिकता निर्धारण गरी कार्यान्वयन गर्नु उचित हुन्छ ।

८.२ श्रोत व्यवस्थापन

यस राजश्व सुधार कार्ययोजनामा प्रस्तावित राजश्व सुधारका कार्यहरूलाई कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकाले आगामी आ.व.को बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने हुन्छ । यसका अलावा प्रस्तावित कार्यहरूलाई नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, विकास साझेदार निकाय तथा निजी संघ/संस्थाहरूसँग समेत समन्वय, सहकार्य र साझेदारी गरी कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

८.३ कार्ययोजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ मा गरिएको व्यवस्था अनुसार यस राजश्व सुधार कार्ययोजनाले राजश्व परामर्श समितिलाई राजश्वका स्रोत, दायरा तथा दरको विश्लेषण गरी अन्तरिक आम्दानीका स्रोतहरू पहिचान गर्न र स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिलाई आय अनुमान गर्ने कार्यमा सहयोग गर्दछ ।

कटहरी गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजनाले निर्धारण गरेको अपेक्षित उपलब्धी हासिल गर्न कार्ययोजनामा तय गरिएका कार्यनीति र कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि स्थानीय राजश्व परामर्श समितिलाई बढी जिम्मेवारी बनाईनेछ । साथै स्थानीय राजश्व परामर्श समितिलाई सहजीकरण गर्न अध्यक्षको संयोजकत्वमा राजश्व सुधार कार्ययोजनाको प्रगति सम्बन्धी अनुगमन गर्न एक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति गठन गरिनेछ ।

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिको संरचना :

१) अध्यक्ष : संयोजक

२) उपाध्यक्ष : उपसयोजक

GURU ENGINEERING ... PVT. LTD. 2018

३) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत : सदस्य

४) आर्थिक विकास समिति संयोजक : सदस्य

५) प्रतिनिधी, कटहरी उद्योग बाणिज्य संघ : सदस्य

६) प्रतिनिधि, नागरिक समाज वा टोल विकास संस्था : सदस्य

७) राजश्व उप शाखा प्रमुख : सदस्य सचिव

उद्योग बाणिज्य संघ र नागरिक समाजको तर्फका प्रतिनिधित्व गर्ने सदस्यलाई यस समितिले निर्णय गरी आमन्त्रित सदस्यका रुपमा समितिमा समावेश गर्न सक्नेछ।

गाउँकार्यपालिकाले आवश्यकता महशुश गरेमा अन्य विषय विज्ञ व्यक्तिहरूलाई पनि आमन्त्रित सदस्यका रुपमा समितिमा राख्न वा समितिको बैठकमा बोलाई आवश्यक सल्लाह सुझाव लिन सक्नेछ। अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिको बैठक कम्तिमा चौमासिक रुपमा बस्नेछ तर समितिले आवश्यकता ठानेमा आवश्यकता अनुसार जतिपटक पनि बैठक बस्न सक्नेछ।

अनुगमन समितिले निम्नानुसार कार्य गर्नेछ।

- राजश्व सुधार कार्ययोजनामा समावेश भएका क्रियाकलापहरूका लागि आवश्यक पर्ने बजेटको व्यवस्थाका लागि आवश्यक कार्य गर्ने र गाउँसभाबाट परित गराउने।
- सबै क्रियाकलापहरूलाई अलग अलग रुपमा बजेट विनियोजन गर्न संभव नभएको अवस्थामा कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि एकमुष्ठ बजेटको माग गर्ने।
- स्वीकृत कार्ययोजनामा समावेश भएका क्रियाकलाप छुट्याई जिम्मेवार सम्वद्ध शाखा/उप शाखाका कर्मचारीलाई जिम्मेवारी तोक्ने।
- जिम्मेवार शाखा वा कर्मचारीले आफुसँग सम्वन्धित कार्यजिम्मेवारी पुरा गरे नगरेको अनुगमन गर्नु पर्नेछ।
- जिम्मेवार शाखा/उप शाखा वा पदाधिकारीहरूबाट उनीहरूको जिम्मेवारी भित्रका क्रियाकलापको प्रगति विवरण चौमासिक रुपमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत मार्फत संकलन गरी समीक्षा गर्ने।
- अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिबाट प्राप्त सुझावहरूलाई राजश्व परामर्श समितिमा वा गाउँकार्यपालिकाको बैठकमा पेश गरी आवश्यक कार्वाही गराउने।
- राजश्व सुधार कार्ययोजनामा भएको क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनको अवस्थाको समीक्षा गरी आवश्यक परेमा क्रियाकलाप संसोधन वा थप गर्न तथा जिम्मेवारीहरूको हेरफेर गर्नको लागि राजश्व परामर्श समिति समक्ष सिफारिस गर्ने।

प्रक्षेपित राजश्व असुलीमा देखिएका समस्याहरूको समधानका लागि आवश्यक कार्यका लागि नकार्यपालिकामा प्रस्ताव पेश गर्नुपर्नेछ। यो राजश्व सुधार कार्ययोजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि निम्न चार तहको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन व्यवस्था सिफारिश गरिएको छ।

(क) कार्यालय स्तरको अनुगमन :

यो राजश्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनकालागि प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, राजश्व उप शाखा तथा अन्य सम्बन्धित शाखाका प्रतिनिधिहरू तथा वडा सचिवहरूलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ। गाउँपालिकाले कम्तिमा महिनाको एक पटक बैठक बसी कार्ययोजनामा उल्लेख गरिएका क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयन भए नभएको, राजश्व असुलीको लक्ष्य अनुसार असुली भए नभएको, लक्ष हासिल

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

CamScanner

गर्ने दिशातर्फ उन्मुख भए नभएको समीक्षा गरी आवश्यक नीतिगत एवं कार्यगत निर्णयहरू गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्दछ ।

(ख) राजश्व परामर्श समितिबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन :

राजश्व परामर्श समितिले राजश्व सुधार योजनाको कार्यान्वयनको अवस्था तथा आय संकलनको अवस्थाको नियमित अनुगमन गरी कार्यपालिकालाई चौमासिक रुपमा आवश्यक परामर्श प्रदान गर्नुपर्दछ । त्यसैगरी आगामी आ.व.को लागि आयको अनुमान गर्नुभन्दा पूर्व विगतको आर्थिक ऐनको मूल्याङ्कन गरी आयका स्रोत, दर तथा दायरा र व्यवस्थापनमा हेरफेर गर्नुपर्ने भएमा सुधारकालागि क्रियाकलापसिफारिश गर्ने र त्यसैको आधारमा आयको अनुमान गर्नु पर्दछ । यसका अतिरिक्त आर्थिक बर्षको समाप्ती पश्चात राजश्व सुधार योजनाको समिक्षा गर्नुपर्दछ ।

(ग) कार्यपालिकाबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन :

कार्यपालिकाको बैठकले राजश्व परामर्श समितिले प्रस्तुत गरेका सुझावहरूलाई छलफलमा ल्याई आवश्यक निर्णय गर्नुपर्ने हुन्छ । समितिले प्रस्तुत गरेका सुझावहरूमा आवश्यक छलफल गरी राजश्व सुधार योजना तथा आय असुली अवस्थाको समीक्षा गरी आवश्यक नीतिगत तथा कार्यगत निर्णय गर्नुपर्ने भएमा आवश्यक निर्णय गर्नुपर्दछ ।

(घ) वाह्य अनुगमन तथा मूल्याङ्कन :

राजश्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयनको पश्चात आन्तरिक राजश्वमा के कति सुधार भयो वा सुधारोन्मुख छ भनी गाउँपालिकाले गरेको राजश्वको प्रक्षेपणलाई आधार मानेर संघिय अर्थ मन्त्रालय तथा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग, प्रदेश मन्त्रालय, दातृ निकायहरू आदिले अनुगमन गर्न सक्नेछन ।

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

अनुसूचीहरू

अनुसूची १: सन्दर्भ सामग्रीहरू

सन्दर्भ सामग्री	अध्ययनको विषय क्षेत्र
नेपालको संविधान	- राज्यको संरचना र राज्यशक्तिको बाँडफाँड (भाग ५: धारा ५६ देखि ६० सम्म) - स्थानीय आर्थिक प्रणाली (भाग १९ : धारा २२८ देखि २३० सम्म) - संघ, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको अधिकार सूची (अनुसूची ५ देखि ९ सम्म)
स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४	- गाउँ/नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार (परिच्छेदः ३) - गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको वित्तिय अधिकार क्षेत्र (परिच्छेदः ९) - गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको आर्थिक कार्य प्रणाली (परिच्छेदः १०)
अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४	- राजश्वको अधिकार (परिच्छेदः २) - राजश्वको बाँडफाँड (परिच्छेदः ३) - अनुदानको व्यवस्था (परिच्छेदः ४) - वैदेशिक सहायता तथा ऋण (परिच्छेदः ५) - आय व्ययको प्रक्षेपण गर्ने (दफाः १८) - राजश्व प्रस्ताव तयार गर्ने (दफाः १९) - वित्तिय अनुशासन (परिच्छेदः ८) - नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारले लगाउन सक्ने कर (अनुसूची - १, २ र ३) - प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टी बाँडफाँड (अनुसूची -४)
राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४	- प्राकृतिक स्रोतको परिचालन, राजश्व बाँडफाँड तथा अनुदान (परिच्छेद ४)
केही नेपाल ऐनलाई संसोधन गर्न बनेको ऐन	- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा स्थानीय तहको राजश्व अधिकार सम्बन्धी विषयमा भएका गरिएका संशोधनहरू
नेपाल सरकारको वार्षिक वजेट वक्तव्य र आर्थिक ऐनहरू	- स्थानीय तहको राजश्व अधिकार क्षेत्रमा भएका वा हुने संशोधित प्रावधानहरू
प्रदेश सरकारको वार्षिक वजेट वक्तव्य र प्रदेश आर्थिक ऐनहरू	- स्थानीय तह र प्रदेश सरकारबीच साझा अधिकार सूचीका विषयमा प्रदेश कानूनले गरेका व्यबस्थाहरू
एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गिकरण र व्याख्या, २०७४	- स्थानीय तहको राजश्व प्रक्षेपणको ढाँचामा एकरुपताका लागि
स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण	- स्थानीय तहको राजश्व अधिकार क्षेत्रमा पर्ने स्रोतहरूको आधार (

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

सन्दर्भ सामग्री	अध्ययनको विषय क्षेत्र
(प्रोफाईल)	Base) बारेको सूचना र तथ्याङ्क।
स्थानीय तहका विभिन्न आर्थिक वर्षहरूको योजना, बजेट तथा कार्यक्रमहरू	- स्थानीय राजश्व र आयको प्रवृत्ति विश्लेषण
संघ तथा प्रदेशले उपलब्ध गराएका कार्यविधि, दिग्दर्शन, ऐन कानुनका नमुनाहरू	- स्थानीय तहको राजश्व अधिकारको उपयोगका लागि कानूनी र नीतिगत व्यवस्था
अन्य स्थानीय तहले विगतमा तर्जुमा गरेका कार्ययोजनाहरू	- सन्दर्भ सामग्रीको रुपमा
अन्य दस्तावेजहरू …………	- सन्दर्भ सामग्रीको रुपमा

अनुसूची २ : तथ्याङ्क र सूचना संकलनका लागि प्रयोग गरिएको सूची तथा फारम

राजश्व सुधार कार्ययोजना(RIAP)

तथ्याङ्क संकलन फारम

.....................................गाउँ/नगरपालिका

क. राजश्वका स्रोतहरू तथा हालको परिचालन अवस्था

क.सं.	आयका प्रकार	सम्भावना भएको/नभएको	दर निर्धारण भएको/नभएको	संकलन भएको/नभएको	कैफियत
क.१	**कर तर्फ**				
१	सम्पत्ति कर				
२	भूमिकर (मालपोत)				
३	घर जग्गा बहाल कर				
४	व्यवसाय कर				
५	सवारी कर (टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, इरिक्सा)				
६	जडिबुटी, कवाडी र जिवजन्तु कर				
७	विज्ञापन कर				
क.२.	**अन्य राजश्व**				
	शुल्क, सेवा शुल्क तथा महशुल				
१	वहाल विटौरी शुल्क				
२	पार्किङ्ग शुल्क				
३	पर्यटन शुल्क				
४	परिक्षा शुल्क				
५	निर्माण, संचालन र व्यवस्थापन गरेका स्थानीय पुर्वाधार तथा सेवामा सेवा शुल्क				
६	केवलकार, टेकिङ्ग, कायाकिङ्ग, वन्जीजम्प, जिपफ्लायर, प्याराग्लाईडिङ्ग आदि मनोरंजन तथा साहसी खेलकुद सम्वन्धी सेवा तथा व्यवसायमा सेवाशुल्क				
७	ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, नुन, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन तथा उपयोग शुल्क				
८	फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क				
९	अस्पताल संचालन				
१०	एम्वुलेन्स संचालन				
११	दमकल संचालन				
१२	मूल्याङ्कन सेवा शुल्क				
१३	स्थानीय खानेपानी महसुल				
१४	स्थानीय विद्युत महसुल				
	दस्तुर				
१	नक्सापास दस्तुर				
२	सिफारिश/प्रमाणित दस्तुर				
३	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर				
४	नाता प्रमाणित दस्तुर				
५	दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण दस्तुर				
	बिक्री तथा अन्य आय				

क.सं.	आयका प्रकार	सम्भावना		दर निर्धारण		संकलन		कैफियत
		भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	
१	स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा एवम् माटोजन्य वस्तुको विक्री							
२	काठ, दाउरा, जराजुरी, दहत्तर, बहत्तर बिक्री							
३	अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम							
४	सामुदायिक वनबाट आय प्राप्त							
५	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय							
६	न्यायिक दण्ड जरिवाना							
७	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना							
८	अन्य राजश्व							

ख. करदाता तथा कर संकलन सम्बन्धी विवरण

क.सं.	आयका प्रकार	हाल सम्म दर्ता भएको संख्या	गत आ.व. २०७६/०७७		कैफियत
			कर तिर्नेको संख्या	संकलित रकम	
१	सम्पत्ति कर				
२	भूमिकर (मालपोत)				
३	घर जग्गा बहाल कर				
४	व्यवसाय कर				
५	सवारी कर				

ग. राजश्वमा आधारित तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू

ग.१ भवन सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	घरको वर्गीकरण	अनुमानित संख्या	बहालमा भएको संख्या	औसत मासिक बहाल दर
१	व्यापारीक प्रयोजनकालागि निर्मित भवन/घरहरू *(नोट: नीजि अस्पताल, कोल्ड स्टोर, नीजि विद्यालय तथा क्याम्पस आदी)*			
२	औद्योगिक प्रयोजनका भवन/घरहरू			
३	आवासिय भवन/घरहरू			
	कच्ची घरहरू (कच्चीजोडाई तथा छानाा)			
	अर्ध कच्ची घरहरू (माटोको जोडाई र कंक्रिट वा स्टिलको छाना भएका)			
	पिलर सिस्टम नभएको पक्कि घर (Without RCC Frame Structure)			
	पिलर सिस्टम भएको पक्कि घर (With RCC Frame Structure)			
जम्मा				

ग.२ जग्गा सम्बन्धी विवरण *(नोट: जग्गाको उपयोगिता तथा मूल्याङ्कनका आधारमा वर्गिकरण गर्ने ।)*

क.सं.	जग्गाको किसिम	अनुमानित क्षेत्रफल	औसत मूल्याङ्कन दर (मालपोत कार्यालयको आधारमा)	कैफियत
१				
२				

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD.

CamScanner

	जग्गाको किसिम	अनुमानित क्षेत्रफल	औसत मूल्याङ्कन दर (मालपोत कार्यालयको आधारमा)	कैफियत
	जम्मा			

सवारी साधन सम्बन्धी विवरण

सि.सं.	सवारी साधन	अनुमानित संख्या	कैफियत
१	अटो रिक्सा, ई रिक्सा		
२	ठेलागाडा, टाँगा, रिक्सा		

व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

सि.	व्यापार व्यवसायको विवरण	सानालगानी	मझौला लगानी	ठुला लगानी	कैफियत
	उद्योग				
	वित्तिय संस्था (बैक, विकास बैक, सहकारी, विमा, मनि टर्नास्फर आदि)				
	व्यापारिक मल, सपिङ सेन्टर				
	संस्थागत विद्यालय तथा कलेज				
	नीजि अस्पताल				
	होटल तथा रिसोर्ट				
	डिलर तथा थोक विक्रेता				
	अन्य व्यवसायहरू				

विक्री गर्ने बस्तु संग सम्वन्धित विवरण

सि.सं.	उत्पादन/उत्खनन स्थल	बस्तुहरू	कुल उत्खनन तथा विक्री योग्य परिमाण	कैफियत
		स्लेट		
		ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा		
		माटो		
		काठ, दहत्तर बहत्तर		
		स्लेट		
		ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा		
		माटो		
		काठ, दहत्तर बहत्तर		

६ जडिबुटी तथा कवाडी वस्तुको व्यवसायिक उपयोग

सि.सं.	बस्तुहरू	इकाई	अनुमानित संकलन परिमाण	बजार बिक्री मुल्य
	जडिबुटी जन्य बस्तुहरू			
	कवाडी जन्य बस्तुहरू			

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

ग.७ नक्सापास सम्बन्धि विवरण (प्राविधिक शाखा)

१	नक्सापास लागु भएको मिति			
क्र.सं.	**विवरण**	हाल सम्म (जम्मा)	**आ.व. २०७६।७७ मा**	चालु आ.व.मा हुन सक्ने अनुमान
२	नक्सा पास संख्या			
३	अभिलेखिकरण संख्या			
४	औसत नक्सापास हुने घरको क्षेत्रफल (वर्ग मिटर)			
	नक्सापास बापत संकलन हुने औसत दस्तुर			
५	**हालसम्म नक्सापास भएको सबैभन्दा ठुलो संरचना**			
	क्षेत्रफल			
	नक्सापास भएको आर्थिक वर्ष			
	नक्सापास दस्तुर			

घ. सम्पत्ति परिचालन (जिन्सी शाखा)

घ.१.स्वामित्व वा भोगचलनमा रहेका जग्गा

क्र.सं.	जग्गा रहेका स्थान	क्षेत्रफल	हालको उपयोग	भाडा वा बहाल रकम (यदी भएमा)	कैफियत
क	स्वामित्वमा रहेको जग्गा				
ख	भोगचलनमा रहेको जग्गा				

घ.२. स्वामित्वमा रहेका भवन

क्र.सं.	स्थान	भवनको विवरण	हालको उपभोग	भाडा वा बहाल रकम (यदी भएमा)

घ.३. स्वमित्वमा रहेका र बहालमा भएका मेसिन, औजार तथा अन्य उपकरण

क्र.सं.	मेसिन, औजार तथा अन्य उपकरण	विवरण	हालको उपभोग	भाडा वा बहाल रकम (यदी भएमा)

ङ. निर्माण, संचालन तथा व्यवस्थापन गरेका सेवा

क्र.सं.	सेवाहरू	उपलब्ध गराईएको स्थान वा क्षेत्र	इकाई र परिमाण	सेवा शुल्कको संभावना के छ ?	हालको अवस्था (आय)	कैफियत
१	फोहरमैला व्यवस्थापन					
२	खानेपानी / धारा					
३	बिजुली					
४	ढल निकास					

क्र.सं.	सेवाहरू	उपलब्ध गराईएको स्थान वा क्षेत्र	इकाई र परिमाण	सेवा शुल्कको संभावना के छ ?	हालको अवस्था (आय)	कैफियत
५	सडक बत्ति					
६	सार्वजनिक शौचालय					
७	पार्क					
८	पर्यटकिय स्थल					
९	हाट बजार					
१०	पशु बधशाला					
११	बसपार्क					
१२	अन्य पार्किङ्ग क्षेत्र					
१४	एम्बुलेन्स संचालन					
१५	दमकल संचालन					

च. ठेक्का कायम भई वा अमानत बाट आय संकलनको अवस्था

क्र.सं.	विवरण	स्थल	गत आ.व. २०७६/०७७		चालु आ.व. २०७७/०७८		
			परिमाण	ठेक्का लागेको /संकलन भएको रकम	परिमाण	न्युनतम ठेक्का रकम	ठेक्का लागेको /संकलन भएको रकम
१	स्लेट						
२	ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, माटो						
३	काठ, जराजुरी, दहत्तर बहत्तर						
४	विज्ञापन						
५	हाटबजार						
६							

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. * 2018 *

अनुसूची ३: अभिमुखीकरण कार्यक्रमका सहभागीहरूको उपस्थिति

बैठक संख्या : सत्रौं

आज मिति २०७८/१०/०७ गते शुक्रबारका दिन ११:०० बजे कटहरी गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाका अध्यक्ष श्री रामकुमार कामतज्यूको अध्यक्षतामा बसेको बैठकले निम्नानुसारका प्रस्तावहरु माथि छलफल गरि निर्णय गरियो ।

उपस्थिति :

क्र. स.	पदाधिकारीहरुको नाम, थर	पद	हस्ताक्षर
१	श्री रामकुमार कामत	अध्यक्ष	
२	श्री मन्जिता कुमारी सरदार	उपाध्यक्ष	
३	श्री कपुरलाल माझी थारु	सदस्य	
४	श्री किशोर कुमार पाण्डे	सदस्य	
५	श्री जदुलाल कामत	सदस्य	
६	श्री मन्टु शेख	सदस्य	
७	श्री घनश्याम सिंह	सदस्य	
८	श्री पृथ्वीलाल सरदार	सदस्य	
९	श्री प्रताप श्रेष्ठ	सदस्य	
१०	श्री कला कुमारी राजवंशी	सदस्य	कला
११	श्री हुसना खातुन	सदस्य	
१२	श्री वीरबुद्ध मुडियारी	सदस्य	
१३	श्री सरिता कुमारी सरदार	सदस्य	सरिता
१४	श्री महावती कुमारी माझी	सदस्य	
१५	श्री दुखनी कुमारी पासवान	सदस्य	
१६	श्री रामसुन्दर थापा	सचिव	
१७.	सुरेन्द्र वाग्ले	सहजकर्ता	
१८.	अन्जन डल्लाकोटी	,,	

GURU ENGINEERING SOLUTION PVT. LTD. 2018

गरियो। निम्नानुसार आर्थिक अभावमा गाउँपालिकाबाट उपलब्ध गराई र यो समिति गठन गरी सक्रिय रूपमा विद्यालय व्यवस्थापनमा निरन्तर रूपले परिचालन गर्नका लागि वडा नं १, २, ३ र ४ का वडाध्यक्षज्यूहरूलाई [illegible] निर्णय गरियो।

४. प्रस्ताव: राजस्व सुधार कार्ययोजना सम्बन्धमा।
निर्णय: यस प्रस्तावमाथि छलफल गर्दा प्रदेश प्रशिक्षण केन्द्र धापाखेल, आर्थिक सहयोग तथा गुरु इन्जिनियरिङ सोलुसन, काठमाडौंको प्राविधिक सहयोगमा 'राजस्व सुधार कार्ययोजना' तर्जुमाका लागि अन्तर्क्रिया तथा छलफल सम्पन्न भयो।

६. प्रस्ताव: स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्यांकन सम्बन्धमा।
निर्णय: यस प्रस्तावमाथि छलफल गर्दा कटहरी गाउँपालिकाले आ. व. ०७७/०७८ मा गरेका कार्य सम्पादन, सेवा प्रवाहको प्रक्रिया, निर्णय प्रक्रिया, तथ्याङ्क व्यवस्था, मानवीय प्रबन्ध, सहकार्य र समन्वय, वित्तीय एवं आर्थिक व्यवस्थापन लगायत सम्पूर्ण अवस्थाको मूल्यांकन गर्ने सम्बन्धमा 'स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्यांकन' LISA बाट प्राप्त नतिजा ६२.५% (बयासी दशमलव पाँच %) लाई स्वीकृत गर्ने निर्णय गरियो। साथै आगामी दिनमा संस्थागत क्षमतालाई झन वृद्धि गर्ने आवश्यक कार्ययोजना समेत बनाउने निर्णय गरियो।

. प्रस्ताव: खेलकुद कार्यक्रम सम्बन्धमा।
निर्णय: गाउँपालिका 'युवा तथा खेलकुद' क्षेत्रअन्तर्गत रहेको 'खेलकुद साझेदारी/सहयोग/प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालनमा बाँकी रहेको रकम जम्मा ~~८३५०००~~/- (~~नौ लाख छत्तीस हजार~~) र ९३०००/- आठ ~~त्रिरानब्बे~~
~~थप~~
थप रकम 'अन्य सामाजिक सहायता' बाट रु १३२०००/- (एक लाख [illegible] हजार मात्र) गरी जम्मा रु १०,२५,०००/- (दश लाख पच्चीस हजार मात्र) रकमलाई तपसिल बमोजिम खेलकुद कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने निर्णय गरियो।

तपसील:
फुटबल खेल सञ्चालन : रु २०००००/- (दुई लाख मात्र)
ब्याडमिन्टन खेल " : रु १५००००/- (एक लाख पचास हजार मात्र)
प्रत्येक वडालाई क्रिकेट जर्सी/सामग्रीको लागि रु २५०००/- (पच्चीस हजार) का दरले उपलब्ध गराउने : जम्मा १६५०००/- (एक लाख पचासठ्ठी हजार मात्र)

२०७८-१०-०८

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2013

अनुसूची ४: अभिमुखीकरण कार्यक्रमका केही झलकहरू

कार्यक्रममा सहभागीहरू

स्रोत व्यक्ति सुरेन्द्र वाग्ले प्रस्तुतीकरण गर्दै

GURU ENGINEERING SOLUTIONS PVT. LTD. 2018

CamScanner